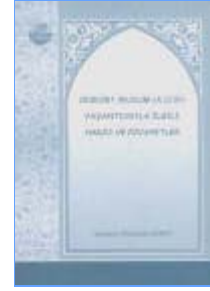

ONDÖRT MUSUM (A.S)'İN YAŞANTISIYLA İLGİLİ HADİS VE RİVAYETLER

- » RESULULLAH (S.A.A)'İN
- » HZ. Ali (A.S)'İN
- » HZ. FATİMA (A.S)'İN
- » İMAM HASAN (A.S)'İN
- » İMAM HÜSEYİN (A.S)'İN
- » İMAM SECCAD (A.S)'İN
- » İMAM BAKİR (A.S)'İN
- » İMAM SADİK (A.S)'İN
- » İMAM KAZİM (A.S)'İN
- » İMAM RİZA (A.S)'İN
- » İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'İN
- » İMAM ALİ NAKİ VE İMAM HASAN ASKERİ (A.S)'İN
- » İMAM MEHDİ (A.S)'İN
- » EHL-İ BEYT (A.S)'İN

www.islamkutuphanesi.com

Müminlerin Kütüphanesi

Orijinal Adı: Sire-i Nebvî, Sire-i Alevî ve...
Derleyenler: Cevad Muhaddisî, Mahmud Latifî, Seyyid Hüseyin Ziyne'din Tilî, Mahmud Şerifî, Seyyid Mahmud
Medenî Bicistanî, Mahmud Ahmediyan.
Mütercim: Fahrettin Altan
Yayınlayan: İmam Ali (a.s) Müessesesi
Birinci Baskı: 2002
Basım: Sitare
Tiraj: 3000
eKitap: www.islamkutuphanesi.com

En Güzel Örnek

Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

"Sizin için Allah'ın Resulünde güzel bir örnek vardır."^[1]

1- Kul Gibi Yemek Yemesi ve Oturması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) kul gibi yemek yer, kul gibi oturur ve kendisinin de bir kul olduğunu biliyordu."^[2]

2- Uykudan Kalktığında Secde Etmesi

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) uykudan kalktığında (alnını yere koyarak) Allah'a secde ederdi."^[3]

3- Namaza Olan Aşkı

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a), ne yemeği ve ne de başka bir şeyi namaza tercih etmezdi; namaz vakti ulaştığında, ne ailesini tanırdı ve ne de dostunu."^[4]

4- Kur'an Okuması

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a), Kur'an'ı herkesten daha güzel bir sesle okurdu."^[5]

5- Namazda Ağlaması

İmam Seccad (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a), hiçbir suçu olmaksızın Allah korkusundan o kadar ağlardı ki, namaz kıldığı yer (secdegahı) ıslanırdı."^[6]

6- Ümmetle Beraber Olması

Enes bin Malik diyor ki:

"Resulullah (s.a.a) hasta ziyaretine giderdi, cenazeyi teşyi ederdi ve kölenin davetine icabet ederdi."^[7]

7- Birlikte Oturduğu Kimseye Saygısı

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a)'ın birlikte oturduğu kimsenin önünde ayağını uzatması kesinlikle görülmemiştir." [8]

8- Sözü Kesmemesi

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) kimsenin sözünü, haddini aşmadıkça kesmezdi; kestiğinde de sakındırarak veya kalkarak bu işi yapardı." [9]

9- Oturma Adabı

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) oturup kalkarken mutlaka Allah'ı anardı; meclislerde kendisi için özel bir yer seçmezdi ve bu işten nehy ederdi; bir toplantıya katıldığında meclisin son kesiminde (boş olan yerde) otururdu ve diğerlerine de böyle yapmalarını emrederdi." [10]

10- Misafire Karşı Davranışı

İmam Musa Kazım (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a)'e misafir geldiğinde, Hazret onunla birlikte yemek yerdi; misafir elini yemekten çekmedikçe, O elini çekmezdi." [11]

11- Musafaha Etmesi

İmam Cafer Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) bir kimseyle musafaha ettiğinde (tokalaştığında), o kimse elini geri çekmedikçe Hazret kesinlikle elini geri çekmezdi." [12]

12- Güler Yüzlülüğü

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) sürekli güler yüzlü ve yumuşak huylu idi; sert ve katı değildi." [13]

13- Konuşması

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) kimseyi kınamazdı; kabahatini yüzüne vurmazdı; sürçme ve ayıplarını aramazdı; sevabını ümit ettiği sözler dışında (bir şey) konuşmazdı." [14]

14- Yemeği

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a), Allah ruhunu alıncaya dek sürekli arpa ekmeği yerdi." [15]

15- Şakası

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) şaka ve lâtife yapardı ama haktan başka bir şey söylemezdi." [16]

16- Normal Yemesi

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

"Biz öyle bir aileyiz ki, acıkmadıkça yemek yemeyiz ve yediğimizde de doyasıya yemeyiz." [17]

17- Toplumda Yemek Yemesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) toplumla birlikte yemek yediğinde, ilk olarak yemeğe elini O uzatırdı; halkın doyusya yemesi için de yine son olarak yemekten O elini çekerti."[18]

18- Halkın Akli Miktarınca Konuşması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) kesinlikle kendi akli miktarınca halkla konuşmamıştır. Kendisi (bu konuda) buyurmuştur ki: "Biz peygamberler topluluğu, insanlarla akılları miktarınca konuşmakla görevli kılınmışız."[19]

19- Adaletle Bakışı

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) bakışlarını ahabı arasında taksim edir ve ona-buna (herkese) eşit olarak bakardı."[20]

20- Şefkati

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) cemaat namazı kılarken bir çocuğun ağlama sesini duyduğunda, (cemaat namazına katılmış olan annenin çocuğuna yetişmesi için) namazı hafif ve kısa kılırdı."[21]

21- Allah İçin Sinirlenmesi

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) İlahî sınırlar çiğnenmedikçe, kendisine yapılan zulümden dolayı intikam almazdı. İlahî sınırlar çiğnendiğinde sinirlenirdi; siniri de Allah içindi."[22]

22- Misvak Kullanması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) uykudan kalktığı her vakit dişlerini misvaklardı."[23]

23- Vaktini Üçe Bölmesi

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) kendi evine gittiğinde vaktini üç kısma bölerdi: Bir kısmını Allah'a, bir kısmını ailesine ve bir kısmını da şahsi işlerine ayırırdı."[24]

24- Dilini Koruması

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) dilini, O'nu ilgilendirmeyen ve O'na faydası olmayan şeylerden korurdu; diliyle halkı bir araya toplar ve onları kendisinden kaçırmazdı."[25]

25- Güzel Ahlaklara Sahip Olması

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) herkesten daha cömert, daha cesaretli, daha doğru konuşan, daha vefalı, daha yumuşak huylu ve daha güzel muâşeret edendi."^[26]

26- Kız Çocuğu Olduğunda

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a)'e bir kız çocuğunun olduğına dair müjde verildiğinde şöyle buyuruyordu: "Bir güldür; rızkı ise Allah'adır."^[27]

27- Kibleye Doğru Oturması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) genellikle kibleye doğru otururdu."^[28]

28- Alçak Gönüllülüğü

İmam Bakır (a.s), Resulullah (s.a.a)'in şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

"Beş şeyi, benden sonra sünnet olması için ölünceye dek terketmeyeceğim:

- 1) Kölelerle yerde yemek yemeğı.
- 2) Palanlanmış merkebe binmeğı.
- 3) Keçiyi elimle sağmayı.
- 4) Yünlü elbise giymeğı.
- 5) Çocuklara selam vermeğı.^[29]

29- Saç ve Sakalını Taraması

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) sürekli olarak saç ve sakalını tarayıp düzeltirdi; saç ve sakalını genellikle suyla (ıslatarak) düzeltip tarardı."^[30]

30- Konuşurken Tebessüm Etmesi

Ebu Derda'dan şöyle dediğı nakledilmiştir:

"Resulullah (s.a.a) bir söz söylerken tebessüm ederdi."^[31]

31- Yürüyüşü

İbn-i Abbas'tan şöyle dediğı nakledilmiştir:

"Resulullah (s.a.a) yol yürürken öyle canlı ve dinamik yürürdü ki, bu yürüyüş sahibinin aciz ve yorgun insanlar gibi yürümediğı, hemen kendini gösterirdi."^[32]

32- Sade Yaşayışı

Hiz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) yerde yemek yerdi; köleler gibi (dizleri üzerinde) otururdu; kendi eliyle ayakkabı ve elbisesini yamardı; (bazen) palansız merkebe biner ve arkasına da birisini bindirirdi."^[33]

33- Şecaati

Hiz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Savaş şiddetlendiğinde ve düşmanla karşı karşıya geldiğimizde Resulullah'a sığınyorduk; Resulullah'dan düşmana daha yakın bir kimse yoktu."^[34]

34- Hamd Etmesi

"Resulullah (s.a.a) her gün üç yüz atmış kez Allah'a hamdederci."^[35]

35- Konuşma Meclisi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) konuştuğunda, meclistekiler başlarını aşağı eğerek (canı-gönülden O'nu) dinlerlerdi; öyle ki, sanki başlarının üzerinde bir kuş durmuştu.^[36] Susunca ashap konuşmaya başlardı. Konuştuklarında ise, O Hazretin huzurunda birbirleriyle çekişmez ve niza etmezlerdi. Birisi konuştuğunda, o sözünü bitirinceye dek susup onu dinlerlerdi."^[37]

36- Ashabı Arasında Oturması

Ebuzer diyor ki:

"Resulullah (s.a.a) ashabı arasında (daire şeklinde) otururdu. Bir yabancı geldiğinde soru sormak için onlardan hangisinin Peygamber olduğunu ve sorusunu O'ndan soracağını bilemezdi."^[38]

37- Esans (Koku) Kullanması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a), yemekten daha çok esansa (kokuya) para harcardı."^[39]

38- Ashabını Sorup-Soruşturması

Enes'ten şöyle dediği nakledilmiştir:

"Resulullah (s.a.a) ashabından birisini üç gün görmediğinde, onu sorup-soruştururdu; gaip (yolculuğa gitmiş) olduğunda, hakkında dua ederdi; hasta olduğunda ise, halini sormaya giderdi."^[40]

39- Allah'a Karşı Tevazusu

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) Allah-u Teala'nın O'nu peygamberliğe seçtiği günden O'nun ruhunu aldığı güne dek asla yaslanarak yemek yememiştir; bu ameli, Allah'a olan tevazusundan dolayı idi."^[41]

40- Ashabı Hoşnut Etmesi

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) ashabından birini üzüntülü gördüğünde, şaka ve latifeyle onu hoşnut eder ve şöyle buyururdu: "Allah-u Teala, kardeşlerinin yüzüne asık suratla bakan kimseyi sevmez."^[42]

[1] - Ahzab/21.

[2] - Bihar, C. 16, S. 262.

[3] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 39.

[4] - Sünen'ün- Nebi, S. 268.

[5] - Sünen'ün- Nebi, S. 311.

[6] - Sünen'ün- Nebi, S. 32.

[7] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 15.

[8] - Bihar, C. 16, S. 236.

[9] - Sünen'ün- Nebi, S. 18.

[10] - Sünen'ün- Nebi, S. 16.

[11] - Sünen'ün- Nebi, S. 67.

[12] - Bihar, C. 16, S. 269.

[13] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 14.

[14] - Sünen'ün- Nebi, S. 17.

[15] - Sünen'ün- Nebi, S. 49.

[16]

- Bihar, C. 16, S. 244.

[17] - Sünen'ün- Nebî, S. 181.

[18] - Sünen'ün- Nebî, S. 166.

[19] - Sünen'ün- Nebî, S. 57.

[20] - Usul-u Kafi, C. 2, S. 671.

[21] - Sünen'ün- Nebî, S. 273.

[22] - Sünen'ün- Nebî, S. 45.

[23] - Sünen'ün- Nebî, S. 222.

[24] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 13.

[25] - Sünen'ün- Nebî, S. 15.

[26] - Bihar, C. 16, S. 194.

[27] - Sünen'ün- Nebî, S. 80.

[28] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 26.

[29] - Bihar, C. 16, S. 215.

[30] - Sünen'ün- Nebî, S. 91.

[31] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 21.

[32] - Bihar, C. 16, S. 236.

[33] - Nehc'ül- Balağa, hutbe 160, Subh-i Salih.

[34] - Mehaccet'ul- Beyza, C. 4, S. 151.

[35] - Bihar, C. 16, S. 257.

[36] - Sessiz ve teveccühle dinlemelerinden kinayedir.

[37] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 15.

[38] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 16.

[39] - Bihar, C. 16, S. 248.

[40] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 19.

[41] - Bihar, C. 16, S. 242.

[42] - Sünen'ün- Nebi, S. 61.

Birinci Bölüm: Kardeşi Resulullah İle Birlikte

1- Resulullah (s.a.a)'in Eğitimiyle Eğitilmesi

Hz. Ali (a.s)'ın kendisi buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a)'e akrabalık açısından ne kadar yakın ve yanında nasıl özel bir makama sahip olduğumu biliyorsunuz. Çocukken beni kucağına alır, bağrına basar, yatağına alır, güzel kokusunu bana koklatır ve lokmayı çiğnedikten sonra onu bana yedirirdi. Ne sözümde bir yalan ve de amelimde bir çirkinlik bulmuştur." [1]

2- Resulullah (s.a.a)'in Yanındaki Mevkisi

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Benim Resulullah (s.a.a)'in yanında, hiç kimsenin sahip olmadığı özel bir makamım vardı. Ben her şehir vakti Resulullah (s.a.a)'in yanına uğrayıp O'na selam veriyordum (ve böylece O'ndan faydalanıyordum)." [2]

3- Vahiy Hazinesi

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a)'den bir şey sorduğumda cevabını veriyor, sustuğumda ise O'nun kendisi söze başlıyordu (ve böylece O'nun ilminden mümkün olduğu kadar yararlanmış oluyordum)." [3]

4- Kur'an'a Âşinalığı

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Allah'a and olsun ki, nazil olan her ayetin, neyin hakkında nazil olduğunu ve nerede nazil olduğunu biliyorum. Çünkü Rabbim bana algılayan bir kalp ve çok soru soran bir dil bağışlamıştır." [4]

5- Peygamber (s.a.a)'in Hizmetinde

Bureydet'ul- Eslemî şöyle diyor:

"Resulullah (s.a.a) ile yolculuğa çıktığımızda, Hz. Ali (a.s) O Hazretin eşyasının sahibi idi; onu kendisinden ayırmazdı. Bir yerde konakladığımızda, Hz. Peygamber'in eşyalarını incelerdi. Tamire ihtiyaç gördüğü her şeyi tamir ederdi. Tamir edilmesi gereken şey ayakkabı veya naleyn bile olsaydı, onu dikerek tamir ederdi." [5]

6- Peygamber (s.a.a)'i Koruması

Musa bin Seleme şöyle diyor:

"Cafer bin Abdullah'tan, Hz. Ali'ye isnat edilen Mescid'un- Nebi'nin sütunlarından birisi hakkında sordum. Cevaben şöyle buyurdu: "Bu, muharris (koruyucu) sütunudur. Ali bin Ebi Talib, Resulullah (s.a.a)'in kabrinin -yani O'nun evinin kapısı semtinde olan bu sütunun- yanında oturup Hz. Peygamber (s.a.a)'i koruyordu."^[6]

7- Doğruluk ve Emanettarlığı

Ebu Kehmes'den şöyle dediği nakledilmiştir:

"İmam Sadık (a.s)'a: "Abdullah bin Ebi Ya'fur'un sana selamı vardı" dedim.

İmam (a.s) cevaben buyurdular ki:

"Sana da ve ona da selam olsun. Abdullah'ın yanına gittiğinde ona selamımı söyle ve de ki: Cafer bin Muhammed senin için şöyle diyordu: "Hz. Ali (a.s)'ı Resulullah (s.a.a)'in yanındaki makama ulaştıran özelliklere bak ve onları riayet etmeye çalış. Şüphesiz, Hz. Ali'yi Resulullah (s.a.a)'in yanındaki makama ulaştıran haslet, ancak ve ancak doğru konuşması ve emanettarlığı idi."

8- Takva, Fedakarlık ve Çabası

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"...Allah'a and olsun ki, Ali bin Ebi Talib (a.s) bu dünyadan göçünceye dek dünya malından kesinlikle haram bir lokma yemedi. Allah'ın rızası olan iki işle karşılaştığında, onlardan en çetin ve zahmetlisini tercih ederdi. Resulullah (s.a.a), kendisi için vuku bulan her hadisede Hz. Ali'ye güvendiğinden dolayı onu çağırarak, ondan yardım alırdı. Bu ümmetten hiç kimse, Hz. Ali (a.s) kadar, Resulullah (s.a.a)'in yaptığı amele güç yetirememiştir (O'nun yolunu tam manasıyla kat edememiştir). Bunca amel ve çabasına rağmen, sürekli olarak cennet ve cehennemi gözleri önünde gören ve bir taraftan cennet mükafatını ümit edip diğer taraftan ise cehennem azabından korkan bir kimse gibi çalışırdı."^[7]

İkinci Bölüm: Siyaset Alanında

9- Tavizsizliği

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Canıma and olsun ki, hakla muhalefet eden ve sapıklık yolunda yürüyen kimseye karşı savaşmakta, yağcılık (müsamaha) ve gevşeklik yapmam."^[8]

10- Kusursuzluğu ve Hakkı Savunması

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"... Kusur bulmaya çalışan, göz ve kaşıyla işaret eden her kimse, benim hakkında bir kusur ve ayıp bulamamıştır. Benim yanımda en düşük insan, hakkını (zalimden) alıncaya dek azizdir; güçlü olan kimse ise, diğerlerin hakkını ondan alıncaya dek güçsüzdür. Biz Allah'ın kaza ve kaderine razı, O'nun emrine ise

teslimiz.”^[9]

11- Siyaset ve Azmi

Hiz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

“Allah’a and olsun ki, ben bu harekette (Arapların hidayet ve kurtuluşa kavuşmasında), İslam ordusunun öncüleri arasında idim ve nihayet düşman ordusu mağlup olarak yüz çevirip kaçtı. Ben (bu harekette) asla yılmadım ve korkmadım. Benim bugün (Basra halkına doğru) hareketim, Hiz. Peygamber’in zamanındaki hareketim gibidir. Hakkı, batıl arasından çıkarmak için batılı mutlaka parçalayacağım.

Benim Kureyiş’le ne işim var! Allah’a and olsun ki, kafir oldukları günde onlarla savaştım. Bugün de fitneye duçar olup hak yoldan saptıkları için onlarla savaşacağım. Dün onların fitneleri karşısında durup onlarla savaştığım gibi bugün de onların fitneleri karşısında durup onlara karşı savaşacağım.”^[10]

12- Hiz. Ali’den İntikam Almalarının Sebebi

Hiz. Fatıma (a.s) buyurmuştur ki:

“(Sakife ehlinin) Hiz. Ali’den intikam almalarının sebebi ne idi?! Allah’a and olsun ki, O’nun düşmanları çığnemesinden, mücadelesinde ibret verici cezasından, kılıcının hak yolunda kimseyi tanımamasından, ölüme itina etmemesinden, Allah’ın kitabı hakkında derin bilgiye sahip olmasından ve Allah için münafıklara karşı öfkesinden dolayı O’ndan intikam aldılar.”^[11]

13- Eşitliği Gözetmesi ve Beyt’ul- Malı Kendi Yararına Kullanmaması

Hiz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

“Kendilerine yönetici olduğum kimseler hakkında zulüm yapmakla zafere ulaşmayı talep etmemi mi emrediyorsunuz bana?! Allah’a and olsun ki, gece ve gündüz birbiri ardınca dolaştıkça, gökte yıldız yıldızı takip ettikçe böyle bir işi yapmayacağım. Eğer bu mal benim kendi malım olsaydı, mutlaka onu onların arasında eşit olarak paylaştırırdım; şimdi nasıl haksızlık yapabilirim! Oysa mal Allah’ın malıdır!”^[12]

14- Kendi Cesaret ve Kahramanlığını Dile Getirmesi

Hiz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

“Şamlıların, mızrakları karşısında hazır bulunmam ve kılıçların darbesi karşısında sabırlı olmam için bana haber göndermeleri ne de şaşılacak şey! Anaları oğullarını kaybetsin (onların yaslarında ağlasın)! Ben şimdiye dek asla savaşla tehdit edilmedim^[13] ve kılıç darbesinden korkmadım. Ben Rabbinimden bir yakın üzereyim ve dinim hakkında asla şüpheye düşmedim.”^[14]

15- Savaşta Vuruş Tarzı

Bir rivayette şöyle nakledilmiştir:

“... Hiz. Ali (a.s)’ın Leylet’ul- Herir^[15] gecesi öldürdüğü kimseleri, O Hazretin vuruş tarzından tanıyorlardı;

çünkü öldürdüğü kimselerin hepsi aynı şekilde öldürülmüşlerdi. Eğer kılıcı uzunlamasına (tepesinden) vurmuş olsaydı, ikiye bölüyordu. Eğer enlemesine (ortasından) vurmuş olsaydı, yine ikiye bölüyordu ve kılıcın yeri sanki dağlanmıştı.”[16]

Bir rivayette de şöyle geçmiştir:

“Hz. Ali (a.s)’ın iki çeşit vuruşu vardı; rakibinden uzun olduğu zaman başından vurup ikiye bölerdi; rakibinden kısa olduğunda ise, belinden vurup ikiye bölerdi. Düşmanına da bir darbeden fazla vurmazdı.”[17]

Üçüncü Bölüm: Halkla Birlikte

16- Yoksulları Sevmesi

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

“Ya Ali! Allah-u Teala seni yoksulları seven, onları birer takipçiler olarak beğenen ve onların da seni İmam bilerek kabul eden birisi kılmıştır.”[18]

17- Mahrumlara Şefkati

Muğayre-i Zabbi şöyle diyor:

“Hz. Ali (a.s) köle ve kullara karşı herkesten daha eğilimli ve daha şefkatli idi. Oysa Ömer onlardan titizlikle uzak durmaya çalışıyordu.”[19]

18- Amel Açısından Herkesten İleride Olması

Hiz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

“Ey insanlar! Allah’a and olsun ki, sizi (ilahi) itaate teşvik ettiğim her işte, sizin ona doğru en önde gideninizim; sizi sakındırdığım günahlardan ise, sizden önce ondan en çok sakınanım.”[20]

19- Muaviye’nin Yanında Methedilmesi

Zırar bin Zamure el-Ken’anî, Muaviye’nin yanına gittiği bir sırada Muaviye ona: “Ali’yi bana tavsif et” dedi. Zırar cevaben: “Beni bu işten muaf et..” dedi. Muaviye: “Muaf etmem; söylemelisin” deyince, Zırar şöyle dedi: “Söylemem gerekiyorsa o zaman bil ki, o şöyle birisi idi:

Allah’a and olsun ki o, aklın algılayabilmesinden çok yüce ve gücü çok şiddetli birisi idi. Aydınlatıcı söz söylerdi; adaletle hükmederdi; ilim ve hikmet onun her yönünden kaynar ve coşardı. Dünya ve süsünden vahşet ederdi; gece ve karanlığında rahatlık hissederdi (ibadet etmekle huzur bulurdu).

Allah’a and olsun ki o, çok basiretli ve yüce fikirli birisi idi...(Tevazu nişanesi olan) kısa elbise ve katıksız yemeği severdi. Allah’a and olsun ki o, bizlerden birisi gibi idi; onun yanına gittiğimizde bizi kendine yaklaştırırdı; ondan bir şey istediğimizde icabet ederdi; bize bu kadar şefkatli ve yakın olmasına rağmen heybetinden dolayı onunla konuşmaya cesaret edemiyorduk.”[21]

20- Pazarda Dolaşması

Zazan şöyle diyor:

"Hz. Ali (a.s) pazarda tek başına dolaşıyordu; yolunu kaybedene yol gösteriyordu; güçsüzlere yardımda bulunuyordu; satıcı ve sebzcilerin yanından geçtiğinde Kur'ân'ı açıp şu ayeti onlara okuyordu: **"İşte ahiret yurdu; biz onu, yeryüzünde büyüklenmeyi ve bozgunculuk çıkarmayı istemeyenlere (armağan) ediyoruz. (Güzel) sonuç da takva sahiplerinindir."**[22]

21- Adalet Mazharı

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Allah'a and olsun ki, karıncanın ağızındaki arpa kabuğunu alarak Allah'a isyan etmem için bana yedi iklimle göklerin altındakiler verilse, gene de bu işi yapmam. Dünyanız benim yanımda, çekirgenin ağızında çiğnediği bir yapraktan daha değersizdir. Ali'nin fani olacak nimetler ve geçici lezzetlerle ne işi vardır!"[23]

22- Önderlerin Örneği

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Allah-u Teala beni, yaratıklarına İmam (önder) kılmıştır. İşte bundan dolayı fakirlerin beni örnek edinmesi, zenginlerin de serveti kendilerini azdırmaması için şahsi işlerimde, yememde, içmemde ve giyimimde güçsüz insanlar gibi yaşamayı bana farz kılmıştır."[24]

23- Halkın Dert Ortağı

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Eğer isteseydim, balın safını ve buğdayın halisini yemeğe ve ipek elbise giyinmeğe yol bulabilirdim. Fakat heyhat! Hicazda veya Yemame'de bir ekmek bile bulamayan, tokluk, doyumluk denen şeye ulaşamayan nice yoksullar varken nefsimin beni yenmesi, lezzetli yemekler yemeğe götürmesi nasıl mümkün olabilir! Çevremde aç karınlar, susuzluktan yanmış ciğerler varken geceyi nasıl tok olarak geçirebilirim!"[25]

Dördüncü Bölüm: Hayat Sahnesinde

24- Günlük Programı

Hz. Ali (a.s) hakkında şöyle nakledilmiştir:

"Emir'ul- Muminin Hz. Ali (a.s) cihat ve savaştan döndüğünde, halkın eğitimi, öğretimi ve onların arasında kadılık yapmakla meşgul oluyordu. Bu işlerden ayrıldığında ise kendi bahçesinde çiftçilikle meşgul oluyordu ve bu haliyle de sürekli olarak Allah-u Teala'yı anıyordu."[26]

25- Yemek Yeme Açısından Resulullah (s.a.a)'e Benzemesi

İmam Cafer'us- Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Emir'ul- Muminin Ali (a.s), yemek açısından Resulullah (s.a.a)'e herkesten daha çok benziyordu. Kendisi

ekmek, sirke ve zeytin yağı yiyor, ama halka ekmek ve et veriyordu.”[27]

26- Hurma Çekirdeği Ekmesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Emir’ul- Muminin Ali (a.s) bazen kendisiyle birlikte hurma çekirdeği yükü olduğu halde şehirden çıkıp çöle doğru gidiyordu. “Ya Ebe’l- Hasan! Kendinle götürdüğün bu yük nedir?” diye sorduklarında: “İnşaallah bunların her biri bir hurma ağacıdır” buyuruyordu. Sonra gidip onlardan hiçbir tane bırakmaksızın hepsini ekiyordu.”[28]

27- Makamından Su-i İstifade Etmemesi

Hz. Ali (a.s) şöyle buyuruyordu:

“Ey Kufe halkı! Eğer ben sizin yanınızdan şahsi ev, eşyam, devem ve kölemden gayri her hangi bir şeyle çıkmış olursam, o zaman bilin ki ben hâinim.”

“Hz. Ali hükümeti süresince Beyt’ul- Maldan su-i istifade etmiyor ve nafakası (geçim masrafı) Medine’de olan Yenba’ bölgesinin mahsulünden temin ediliyordu.”[29]

28- Sade Yaşayışı

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

“Allah’a and olsun ki, cübbemi o kadar yamattım ki, artık onu yamayandan utandım. Birisi bana: “Bunu kendinden uzaklaştırmak zamanı gelmemiş mi?” dedi. Ona: ‘Benden uzaklaş; halk sabah olunca, gece yol alanları över’ dedim.”[30]

29- Dünya Malına Önem Vermemesi (Zahitliği)

İmam bakır (a.s) buyurmuştur ki:

“... Emir’ul- Muminin Ali (a.s) beş yıl yöneticilik yaptı; bu müddet içerisinde bir tuğlayı bir tuğla ve bir kerpici bir kerpiç üzerine bırakmadı; her hangi bir araziye kendisine tahsis etmedi; kendisinden sonra beyaz dirhem ve kırmızı dinar miras bırakmadı.”[31]

Beşinci Bölüm: Hâk Aynası

30- Faziletleri

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

“Kim, Adem’in ilmine, Nuh’un takvasına, İbrahim’in hilmine, Musa’nın heybetine ve İsa’nın ibadetine bakmak istiyorsa, Ali bin Ebi Talib’e baksın.”[32]

31- Siması, Hal ve Hareketi

Hz. Ali (a.s) hakkında şöyle söylemişlerdir:

"Hz. Ali (a.s) sanki kırılıp sonra düzeltilmişti; [33] beyaz saçlarını boyamazdı; hafif bir şekilde yürürdü; sürekli tebessüm ederdi." [34]

32- Amelleri Yazan Meleklerle Konuşması ve Zikri

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Hz. Ali (a.s) sabah olunca, amelleri yazan iki meleğe hitaben şöyle diyordu: Merhaba amelleri yazıp koruyan siz iki meleğe. Allah'ın isteğiyle sizin sevdiğiniz şeyi size söyleyip yazacağım."

"Bu sözlerden sonra güneş doğana dek sürekli tesbih (subhanallah) ve tehlil (Lâ ilâhe illâllah) zikirleriyle meşgul oluyordu; ikindiden sonra da güneş batıncaya dek sürekli bu zikirleri söylemekle meşgul oluyordu." [35]

33- Namaz Vakti Olunca Renginin Değişmesi

Kuşeyr Tefsiri'nde şöyle nakledilmiştir:

"Hz. Ali (a.s), namaz vakti ulaştığında rengi değişerek titriyordu. Kendisine: "Ne oldu sana, neden durumun böyle değişti?" dediklerinde şöyle buyuruyordu:

"Emaneti eda etmek vakti ulaştı; Allah Teala o emaneti göklere, yere ve dağlara sundu ama onlar onu yüklenmekten kaçındılar ve ondan korkuya kapıldılar; onu insan yüklendi..." [36]

34- İbadette Yardımdan Kaçınması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Emir'ul- Muminin Hz. Ali (a.s) abdest aldığı anda kimsenin O'nun eline su dökmesine izin vermezdi ve: "Namazımda hiç kimseyi ortak yapmayı sevmiyorum" buyuruyordu." [37]

35- El ve Yüzünü Kurulamak İçin Özel Havlu Kullanması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Emir'ul- Muminin Hz. Ali (a.s) namaz için abdest aldığı anda yüzünü onunla kuruladığı özel bir havlusu vardı; yüzünü kuruladıktan sonra onu bir çiviye asardı ve İmam (a.s)'dan başka kimse ona dokunmazdı." [38]

36- Namaz Odası

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Emir'ul- Muminin Hz. Ali (a.s), evinde namazı için ne küçük ve ne de büyük (orta halli) bir oda ayırmıştı. Akşam olduğunda, çocuklarından birini yatmak için o odaya götürüyor ve orada namazını kılıyordu." [39]

37- Yüzüklerinin Nakşı

Abduhayr şöyle diyor:

"Hz. Ali (a.s)'ın parmağına taktığı dört yüzüğü vardı: Şeref ve yüceliği için Hadid-i Sini, korunması için de Akik yüzük takardı. Yakut yüzüğünün kaşına şöyle yazılmıştı: "**Lâ ilâhe illâllah el-melik'ul- hakk'ul-mubin**" Firuze'nin kaşına da şöyle yazılmıştı: "**Allah'u Melik'ul- hak**" Hadid-i Sini'nin kaşına da şöyle yazılmıştı: "**el-İzzetu lillahi cemian**" Akik'in kaşına da şu üç cümle yazılmıştı: "**Mâşaallah, lâ kuvvete illa billah, esteğfirullah**"^[40]

38- Namaza Sığınması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Hz. Ali (a.s) bir şeyden endişelenip rahatsız olduğunda namaza sığınıyordu. Sonra şu ayeti okuyordu:

"Sabır ve namazla yardım dileyin." ^[41]

Yine İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"... Hz. Ali (a.s), ömrünün solarında her gece ve gündüz bin rekat namaz kılardı."^[42]

39- Gözünün Nuru

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Allah'a and olsun ki, Rabbimden kesinlikle siması ve boyu güzel bir evlat istemedim; ancak Allah'tan, O'na itaat eden ve O'ndan korkan bir evlat istedim. Öyle bir evlat ki, ona baktığımda onu Allah'a itaat eden olarak göreyim de gözüm aydınlanmış olsun."^[43]

40- Allah'ın Rızayetine Tabi Olması

İbn-i Abbas diyor ki:

"Hz. Ali (a.s) bütün işlerinde Allah Teala'nın rızayetine (razı olduğu şeye) tabi oluyordu.

İşte bundan dolayı "Murtaza" diye adlanmıştır."^[44]

* * *

Kaynakça:

- 1- İhticac, Tabersi, Necef b. h. k.1386.
- 2- İrşad, şeyh Mufid, Mektebe-i Besireti, Kum, Bîta.
- 3- İrşad'ul- Kulub, Deylemi, Menşurat-i Rezi, Kum.
- 4- Ensab'ul- Eşraf, Belazurî, Muesseset'ul- A'lemî.
- 5- Bihar, Meclisî, Dar-u İhya'it- Tûras, Lübnan.
- 6- Hisal, Saduk, Mektebe-i Saduk b., H. 1389.

7- Hilyet'ul- Evliya, Ebu Naim-i İsfehâni, Dar'ul- Kitap, Beyrut, H. 1387.

8- Delail'ul- İmamet, Taberi-yi İmamî, Muesseset'ul- Bî'set , Kum, H.1413.

9- Tefsir-i Safî, Feyz-i Kaşani, Muesseset'ul- A'lemi b., Beyrut, H.1399.

10- Uddet'ud- Daî, İbn-i Fehd-i Hilli, Vicdani b., Kum.

11- İlel'uş- Şerayi', Saduk, Cami-i Müderrisin b. Kum.

12- El-Ğârât, Ebu Hilal-i Sakafî, Dar'ul- Ezvâ' b., Beyrut, H.1407.

13- Kâfî, Kuleyni, İslamiyye b., Tahran.

14- Mehasin, el-Berkî, Mecma'ul- Alemî Li-Ehl-i Beyt b., Kum, H.1413.

15- Menakıb-i Âl-i Ebi Talib, İbn-i Şehraşub, İntişarat-i Allame, Kum.

16- Nehc'ul- Belağa, Subh-i Salih.

17- Vefâ'ul- Vefâ, Dar-u İhya'it- Turas b., Beyrut, H.1401.

[1] - Nehc'ul- Belağa, Hutbe: 192.

[2] - Müsned-i Ahmed, C. 1, S. 75- 77.

[3] - A.K. C. 6, S. 368, H. 32061.

[4] - Ensab'ul- Eşraf, C. 2, S. 98, H. 27.

[5] - Bihar, C. 37, S. 303.

[6] - Vefa'ul- Vefa, C. 2, S. 448.

[7] - El-İrşad, S. 255.

[8] - Nehc'ul- Balağa, hutbe:24.

[9] - Nehc'ul- Balağa, hutbe:37.

[10] - Nehc'ul- Balağa, H. 33.

[11] - Delail'ul- İmamet, S. 125; İhticac, C. 1, S. 147.

[12] - Nehc'ul- Balağa, H. 126.

[13] - Kimse cesaret edip de savaşa davet ederek beni tehdit edememiştir.

[14] - Nehc'ul- Balağa, H. 22.

[15] - "Leylet'ul- Herir"; Siffin savaşında 24 saat süren çok şiddetli gece saldırılarından biridir. İbn-i Şehraşub'un yazdığına göre o gece dört bin kişi Hz. Ali (a.s)'ın ordusundan ve 32 bin kişi de Muaviye'nin ordusundan öldürülmüştür. "Keşf'ul- Gumme" kitabında da o gece ölenlerin sayısının 36 bin olduğunu yazılmaktadır. O saldırı gecesinde, Muaviye'nin ordusunda yaralıların çektikleri acıdan dolayı inlemeleri, kışın soğukundaki köpek inlemelerine benzetildiği için bu geceye, "İnleme Gecesi" anlamında "Leylet'ul- Herir" denmiştir. Zira kışın soğuk gecelerinde köpekler soğukun etkisiyle havlamak yerine inlemektedirler. Soğukun acısıyla gelen bu inlemelere Arap lugatında "herir" denmektedir. (Çev.)

[16] - İrşad'ul- Kulub, S. 248.

[17] - Menakıb, C. 2, S. 83.

[18] - Hilyet'ul- Evliya, C. 1, S. 71.

[19] - El-Ğarat, S. 341.

[20] - Nehc'ul- Balağa, Hutbe:175.

[21] - Hilyet'ul- Evliya, C. 1, S. 84.

[22] - Menakıb, C. 2, S. 104. (Kasas/83)

[23] - Nehc'ul- Balağa, Hutbe: 224.

[24] - Kafi, C. 1, S. 410.

[25] - Nehc'ul- Balağa, Mektup: 45.

[26] - Uddet'ud- Dâî, S. 101.

[27] - Kafi, C. 6, S. 378.

[28] - Kafi, C. 5, S. 75.

[29] - El-Gârat, S. 44.

[30] - Nehc'ul- Balağa, Hutbe: 160.

[31] - Menakıb-i İbn-i Şehraşub, c2, S. 95.

[32] - İrşad'ul- Kulub, S. 217.

[33] - Zorluklar görmüş ve tecrübeler kazanmış olduğu yüzünden okunuyordu.

[34] - Usd'ul- Ğabe, C. 4, S. 123.

[35] - Bihar, C. 84, S. 267, H. 38.

[36] - (Ahzâb/72.) Menakıb, C. 2, S. 124.

[37] - İlel'uş- Şarayı', C. 1, S. 323.

[38] - Mehasin, C. 2, S. 207, H. 1618.

[39] - Mehasin, C. 2, S. 452, H. 2557.

[40] - Hisal, S. 199.

[41] - Bakara/45. Kafi, C. 3, S. 480.

[42] - Kafi, C. 4, S. 154.

[43] - Tefsir-i Safi, C. 4, S. 27.

[44] - Menakıb, C. 3, S. 110.

Birinci Bölüm: İbadet Meleği

1- Kalbinin İmanla Dolu Olması

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

"Allah-u Teala, kızım Fatıma'nın kalbini ve bütün azalarını, kıkırdağına kadar imanla doldurmuştur; işte bundan dolayı kendini Allah'ın itaatine atamıştır."^[1]

2- Zehra Lakabıyla Adlanmasının Sebebi

Ravi diyor ki:

İmam Sadık (a.s)'a: "Neden Fatıma (a.s) **"Zehra"** lakabıyla adlandı?" diye sorduğumda şöyle buyurdular:

"Fatıma (a.s)'ın **"Zehra"** lakabıyla adlanmasının sebebi şudur ki; Fatıma (a.s) mihrapta ibadete durduğunda, yıldızların yeryüzü halkına nur saçtığı gibi onun nuru da gökyüzü ehline öyle saçılıyordu."^[2]

3- Fatıma (a.s)'dan Daha Çok İbadet Eden Yoktu

Hasan-ı Basri şöyle diyor:

"Bu ümmet arasında Hz. Fatıma (a.s)'dan daha abit (çok ibadet eden) biri yoktu. Namazda o kadar duruyordu ki, ayakları şişirdi."^[3]

4- Allah'tan Korkması

İrşad'ul- Kulub'da şöyle nakledilmiştir:

"Hz. Fatıma (a.s) namazında Allah korkusundan ard arda nefes alıyordu (nefes alıp vermesi güçleşiyordu)."^[4]

5- Müminleri Kendisine Tercih Etmesi

İmam Musa bin Cafer (a.s) buyurmuştur ki:

"Hz. Fatıma (a.s) dua ettiğinde, mümin erkek ve kadınlara dua ederdi ama kendisine dua etmezdi. 'Ey Resulullah'ın kızı! Siz neden halk için dua ediyor ama kendiniz için dua etmiyorsunuz?' dediklerinde O:

"Önce komşu, sonra ev halkı" buyuruyordu."^[5]

6- Kadir Gecesine Önem Vermesi

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Fatıma (a.s) kadir gecesinde ev halkından hiç kimsenin yatmasına müsaade etmezdi; az yemek vermekle onların yatmamasını sağlıyor, kendisi de bu gecenin ihyası için hazırlanıyordu ve buyuruyordu ki: "Mahrum, bu gecenin bereketlerinden mahrum kalan kimsedir."^[6]

7- Duanın İsticabet Vaktini Gözetmesi

Hiz. Fatıma (a.s) buyurmuştur ki:

"Ben, Resulullah (s.a.a)'den şöyle buyurduğunu duydum: "Cuma günü öyle bir saat vardır ki, kim onu gözetler de o anda Allah'tan hayır dilerse, Allah-u Teala istediğı şeyi ona bağışlar... O vakit, güneşin yarısının battığı andır."

Hiz. Fatıma (a.s) hizmetçisine şöyle buyuruyordu: "Git tepenin üzerine çık, güneşin yarısının battığını gördüğünde dua etmem için bana haber ver."^[7]

8- Cebrail'in Öğrettiğı İki Rek'at Namaz

İmam Sadık (a.s) buyurdular ki:

"Annem Fatıma (a.s)'ın sürekli kıldığı iki rekât namaz vardı; bu namazı Cebrail ona öğretmişti. İlk rekatta "Hamd" suresinden sonra yüz defa "Kadir" suresini, ikinci rekatta ise "Hamd" suresinden sonra yüz defa "İhlas" suresini okurdu.

Bu namazı kılıp selam verdikten sonra, Hiz. Fatıma (a.s)'ın tespihini (zikrini) de söyle."^[8]

9- Dünyadan Daha Değerli Zikir

"Hiz. Ali (a.s) Hiz. Fatıma (a.s)'a, Resulullah (s.a.a)'ın yanına gidip O'ndan bir hizmetçi istemesini emretti (önerdi). Bunun üzerine Hiz. Fatıma (a.s) Resulullah (s.a.a)'ın yanına giderek şöyle dedi:

"Ya Resulellah! El değirmeni beni zahmet ve meşakkate uğratmıştır." Bu esnada ellerindeki değirmen izini Resulullah (s.a.a)'e göstererek O'ndan kendisine bir hizmetçi vermesini istedi.

Resulullah (s.a.a) cevaben şöyle buyurdular:

"Ya Fatıma! -Hizmetçi yerine- dünya ve dünyada olan şeylerden daha hayırlı olan bir şeyi sana öğreteyim mi? Yatmaya gittiğinde otuz dört defa "**Allah-u Ekber**", otuz üç defa "**el-hamdu lillah**" ve otuz üç defa da "**Subhanellah**" söyle."^[9]

10- Topraktan Olan Tesbihi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a)'ın kızı Fatıma (a.s)'ın tesbihi, tekbirler (34) sayısınca düğümlenen bir yün ipinden ibaretti. Hiz. Fatıma (a.s), Hiz. Hamza şehit oluncaya dek bu ipi elinde döndürerek tekbir ve tesbih diyordu. Hiz. Hamza şehit olduktan sonra onun kabrinin toprağından bir tesbih yaptı. Artık ondan sonra tespih yapmak halk arasında yaygınlaştı."^[10]

İkinci Bölüm: Nurun Sâyesinde

11- Hatice'nin Yadigârı

Ravi diyor ki:

"Resulullah (s.a.a) Fatıma (a.s)'ı, onun zahit, abide ve Hatice'den de bir yadigâr olduğundan dolayı çok severdi."^[11]

12- Edep Kaynağı

Ümmü Seleme diyor ki:

"Ben Resulullah (s.a.a) ile evlendiğimde... kızı Fatıma'nın işlerini bana havale etti. Ben de ona yol gösterip onu eğitmek ve ona yaşayış adabını öğretmek istiyordum. Allah'a and olsun ki, o yaşayış adabını ve bütün şeyleri benden daha iyi biliyordu."^[12]

13- Resulullah'a Benzemesi ve Hazretin Ona İhtirami

Aişe diyor ki:

"Allah'ın kulları arasında, konuşma ve söz söyleme açısından Fatıma (a.s) kadar Resulullah (s.a.a)'e benzeyen bir kimse görmedim. Resulullah (s.a.a)'ın yanına geldiğinde, Resulullah (s.a.a) onun elinden tutarak onu öpüyor, ona hoş geldin diyor ve onu kendi yerinde oturtuyordu. Peygamber (s.a.a) de Fatıma (a.s)'ın yanına gittiğinde, Fatıma (a.s) ayağa kalkarak Hazrete hoş geldiniz deyip elinden tutarak onu öpüyordu."^[13]

14- Resulullah'ın Yolunu Beklemesi

Ravi diyor ki:

"Resulullah (s.a.a) sefere gidip döndüğünde, Resulullah'ın seferden dönme haberi Fatıma (a.s)'a ulaşınca, Fatıma (a.s) kapının önüne çıkarak Resulullah (s.a.a)'i bekliyordu. Resulullah (s.a.a)'i gördüğünde O'nu karşılamaya gidip yüzünden öpüyordu."^[14]

15- Resulullah (s.a.a)'i Savunması

Ravi diyor ki:

(Ebu Talib'in vefatından sonra) Kureyş'in düşmanlığı Resulullah'a karşı şiddetlendiğinde, Fatıma (a.s) müşriklerin ve Kureyş ahmaklarının hile ve eziyetleri karşısında Resulullah (s.a.a)'i savunuyordu. Bir gün... (müşriklerden Amr As ve Ukbe gibi birkaç kişi) ceninin rahimdeki eşi denen deriyi kaldırarak, Resulullah (s.a.a)'ın Ka'be'nin kenarında secde ettiği bir sırada O'nun başına bıraktılar. Bu durumu gören Fatıma (a.s) ağlar bir halde gelerek onu babasının başından kaldırıp bir kenara attı."^[15]

16- Sırrı Koruması

Aişe diyor ki:

"Fatıma, Resulullah'ın hastalandığı sırada onun ziyaretine geldi. Onun yürüyüşü sanki Resulullah'ın yürüyüşüydü. Resulullah (s.a.a) onun kulağına gizlice bir söz söyledi. Bunun üzerine Fatıma ağladı. Daha sonra yine Resulullah (s.a.a) onun kulağına gizlice bir şey söyledi. Bu defasında Fatıma güldü... Resulullah'ın ona ne dediğini sorduğumda: "Resulullah'ın sırrını açığa vurmam" dedi.^[16]

Üçüncü Bölüm: Sade Yaşayışı, Kocasına Karşı Davranışı ve Eşliği

17- Mihriyesi

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Hz. Fatıma (a.s)'ın mihriyesi; çizgili eski bir çarşaf (veya elbise) ve ağır bir zırh idi. Evinin sergisi ise, yere serdiklerdi ve üzerinde yattıkları bir koç pustu idi."^[17]

18- Hz. Ali (a.s) Açısından Hz. Fatıma

Hz. Ali (a.s) bir konuşmasında buyurmuştur ki:

"...Allah'a and olsun ki, ben Fatıma'yı asla öfkelenendirmedim ve Allah onun ruhunu alana dek asla onu -sevmediği- bir işe zorlamadım. O da asla beni öfkelenendirmedi ve hiçbir işte bana karşı çıkmadı. Ona baktığımda bütün gam ve üzüntüler benden gideriliyordu."^[18]

19- Ev İşlerinde Yardımlaşmaları

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"-Ev işlerinde- Hz. Ali (a.s) su ve odun temin ediyordu; Fatıma (a.s) da buğdayı un yapıyor, hamur ediyor, ekmek pişiriyor ve yırtık elbiseleri yamıyordu."^[19]

20- İşlerin Bölünmesi

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"-Ev işlerinin taksiminde- Hz. Fatıma (a.s) ev içindeki işleri, (yani) hamur etmek, ekmek pişirmek ve evi süpürmek gibi işlerin sorumluluğunu üstlendi. Hz. Ali (a.s) da evin dışındaki yani odun getirmek ve yemek malzemeleri temin etmek gibi işleri üstlendi."^[20]

21- Marifet ve Fedakarlığı

Bir gün Hz. Ali (a.s) Hz. Fatıma (a.s)'a: "Evde bana verecek bir yemek var mı?" diye sordu. Fatıma (a.s) cevaben: "İki gündür ki -seni kendime, Hasan ve Hüseyin'e tercih ettiğim şeyden başka- evde herhangi bir yiyecek şey yoktur" dedi. Bunun üzerine Hz. Ali (a.s): "Neden, bir şey temin etmek için bu durumu bana bildirmedin?" dediğinde, Hz. Fatıma (a.s) cevaben: "Ya Ebe'l- Hasan! Temin edemeyeceğin bir şeyi sağlamakta zahmete düşmen hususunda Rabbimden utanıyorum" dedi.

22- Sade Yaşayışı

Hz. Fatıma (a.s) bir konuşmasında şöyle demiştir:

"...Ya Resulellah! Selman benim elbiseme şaşıyor!^[21] Seni hak olarak gönderen Allah'a and olsun ki, beş yıldır ki benim ve Ali'nin, gündüzleri üzerine develer için ot döktüğümüz, geceleyin de serip üzerinde yattığımız bir koç postundan başka bir şeyimiz yoktur ve yastığımız da hurma lifiyle doludur."^[22]

Dördüncü Bölüm: Ev Hanımı

23- Kaynana ve Gelinin Yardımlaşmaları

Ravi diyor ki:

"Hz. Ali (a.s) annesi Esed kızı Fatıma'ya: "Anneciğim! Su getirmek gibi evin dış işlerinde sen Resulullah'ın kızı Fatıma'ya yardımcı ol. O da un öğütmek, hamur yapmak gibi evin iç işlerinde sana yardımcı olur" buyurdular."^[23]

24- Evdeki Hizmeti

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"...Hz. Fatıma (a.s) kırbayla o kadar su taşıdı ki, kırbanın başı göğsünde iz bıraktı; o kadar el değirmeniyle un öğüttü ki, elleri kabardı; o kadar evi süpürdü ki, tozdan dolayı elbisesi bozardı; kazanın altında o kadar ateş yaktı ki, elbisesi karalaştı."^[24]

25- Tahammülü ve Şükrü

Ravi diyor ki:

"Bir gün Resulullah (s.a.a.) Fatıma (a.s)'ı, üzerine deve çulu atıp elleriyle hamur ettiğini ve aynı zamanda da çocuğuna süt verdiğini görünce gözleri dolarak şöyle buyurdular:

"Kızım! Ahiretin tatlılığı için dünyanın tatsızlığına tahammül et."

Fatıma (a.s) da cevaben: "Ya Resulellah! Allah'ın lütuf ve nimetlerine karşı O'na hamd ve şükürler olsun" dedi.^[25]

26- Hizmetçilerine Karşı İnsafı

Ravi diyor ki:

"Resulullah (s.a.a) savaşların birinde -kızıl denizin sahilinde- bir grup insan esir aldı... Medine'ye döndüğünde Fatıma (a.s)'ı çağırıp esir cariyelerden birinin elini onun eline bırakarak: "Ya Fatıma! Bu cariye senindir ama onu incitme; zira ben onun namaz kıldığını gördüm..." buyurdular.

Fatıma (a.s) Resulullah (s.a.a)'ın o cariyeye olan teveccüh ve tavsiyesini görünce şöyle dedi: "Ya Resulullah! Bir gün ben çalışacağım, bir gün de o." Resulullah (s.a.a) Fatıma (a.s)'ın bu sözünü duyunca gözleri yaşardı."^[26]

27- Adaletle Davranışı

Selman-i Farsi diyor ki:

"Bir gün Fatıma (a.s) el değirmeninin önünde oturup onunla arpa öğütüyor, değirmenin destesine elinin kanı akıyor ve Hüseyin de evin bir köşesinde ağlıyordu. Onun bu halini görünce: "Ey Resulullah'ın kızı! Elin yaralanmış, Fizze ise buradadır! (Neden ondan yardım almıyorsun?) dediğimde buyurdular ki:

"Resulullah (s.a.a) bir gün onun, bir gün de benim çalışmamı tavsiye etmiştir; işte dün onun çalışma sırasıydı!"^[27]

28- Başörtüsü

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Hz. Fatıma (a.s) cennet kadınlarının hanım efendisidir; onun başörtüsü bu kadardı (diyerek eliyle pazısına işaret etti)" ^[28]

Beşinci Bölüm: Örnek İnsan

29- Doğruluk ve Sadakati

Aişe diyor ki:

"Fatıma'dan -babası hariç- daha doğru konuşan ve daha sadakatli olan bir kimse görmedim."^[29]

30- Resulullah (s.a.a)'e Benzerliği

Aişe diyor ki:

"Vakar, hal-hareket, davranış ve oturup kalkma açısından Fatıma kadar Resulullah'a daha çok benzeyen bir kimse görmedim."^[30]

31- Şehitlerin Mezarına Gitmesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Hz. Fatıma (a.s), her Cumartesi sabahı şehitlerin mezarına gidip orada Hz. Hamza'nın kabrinin başucunda durarak onun için Allah'tan rahmet ve mağfiret diliyordu."^[31]

32- Şehid Eserini Koruması

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a)'ın kızı Fatıma (a.s) sürekli Hamza'nın kabrini ziyaret eder, onun kabrini onarır ve düzeltirdi; bir taşla da ona nişane koymuştu."^[32]

33- Cephe Arkasındaki Hizmetleri

Vakidî şöyle diyor:

"Muhammed bin Muslime, Hz. Fatıma (a.s)'ın da içlerinde bulunduğu on dört kadınla birlikte yaralıları

tedavi etmek için Medine'den çıkıp savaş cephesine (Uhud'a) gelmişlerdi. Onlar omuzlarında yiyecek ve su taşıyorlardı; yaralılara su verip onları tedavi ediyorlardı.”[33]

34- Meleklerin O'nunla Konuşması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Hz. Fatıma (a.s)’ın “**Muhaddese**” lakabıyla adlanmasının sebebi şudur ki, meleklerin gökten inip İmran kızı Meryem’i çağırdıkları gibi onu çağırarak şöyle derlerdi:

“Ey Fatıma! Allah Teala seni seçmiş, seni arındırmış ve seni bütün kadınlardan üstün kılmıştır. Ya Fatıma! Rabbine ibadet ve itaat et; O’na secde et ve rüku edenlerle beraber rüku et.”

O, meleklerle konuşuyor ve melekler de onunla konuşuyorlardı.”[34]

Altıncı Bölüm: Hüznü ve Dertleri

35- Ayrılık Derdi

Rivayet etmişlerdir ki:

“Hz. Fatıma (a.s), babası Resulullah (s.a.a)’ten sonra sürekli olarak şiddetli baş ağrısından dolayı başı sarıklı, cismi zayıf, organları çökmüş, gözü yaşlı ve kalbi yanık idi; saatten saate baygınlık geçiriyordu.”[35]

36- Çok Ağlayanlardan Biri Olması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Çok ağlayanlar beş kişidir: Adem, Yakub, Yusuf, Fatıma ve İmam Zeyn’ul-Abidin (aleyhim’us- selam)...

Hz. Fatıma’ya gelince; o, Resulullah (s.a.a)’in ölümünden dolayı O’na o kadar ağladı ki, Medine halkı onun ağlamasından rahatsız olarak: “Çok ağlamanla bizi rahatsız ediyorsun” demeye başladılar. Fatıma (a.s) onların bu sözlerinden dolayı Uhud şehitlerinin mezarlarına doğru gidip orada istediği kadar ağlayıp sonra evine dönüyordu.”[36]

37- Yüzünün Gülmemesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Hz. Fatıma (a.s)’ın Peygamber (s.a.a)’in vefatından sonra tebessüm etmesi ve yüzünün gülmesi görülmemiştir. Her hafta iki defa yani Pazartesi ve Perşembe günleri şehitlerin mezarlığına giderek (geçmişleri hatırlayıp): “Peygamber (s.a.a) burada durmuştu, müşrikler ise orada durmuşlardı” diyordu.”[37]

38- Keder ve Hüznü

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Hz. Fatıma (a.s), Hz. Peygamber (s.a.a)’den sonra 75 gün yaşadı. Bu müddet içerisinde babasından ayrıldığından dolayı çok kederlenip mahzun oluyordu. Bundan dolayı Cebrail gelerek ona teselli veriyor ve

babasının makam ve mevkisinden ve ondan sonra evlatları hakkındaki meydana gelecek olaylardan ona haber veriyordu; Hz. Ali (a.s) da onları yazıyordu.”[38]

39- Mazlumiyeti

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

“Resulullah (s.a.a)’ın kızı Fatıma (a.s), sürekli olarak mazlumdu; hakkından men edilmiş, mirasından uzaklaştırılmış, Resulullah (s.a.a)’ın onun hakkındaki tavsiyesi gözetilmemiş ve Peygamber (s.a.a) ve yüce Allah’ın Fatıma’ya nispetle olan hakkına riayet edilmemişti. Allah Teala hakim ve zalimlerden intikam alıcı olarak yeter.”[39]

40- Ebedi Bir Öfke

Ravi diyor ki:

“İmam Hasan-ı Mucteba (a.s)’ın torunlarından Abdullah bin Musa’nın yanına gelerek ondan Ebu Bekir ve Ömer hakkında soru sorduk. Cevaben şöyle dedi:

“Ceddim (dedem) Abdullah bin Hasan’ın verdiği cevabı size vereceğim. Ceddimden bu soru sorulduğunda cevaben şöyle dedi:

Annemiz (Hz. Fatıma- a.s-) siddika (doğru konuşan) birisi ve mürsel Peygamberin de kızı idi. O bir grup kimselere gazaplı olduğu halde vefat etti. Biz de onun (onlara karşı) gazap ve öfkesinden dolayı gazaplı ve öfkeliyiz.”[40]

* * *

Kaynakça:

- 1- İhkak’ul- Hak, Kazi Şufteri, Kitaphane-i Necefi-yi Mer’asî, Kum, h. k. 1404.
- 2- İrşad’ul- Kulub, Deylemî, Menşurat-i Rezi, Kum Bîta.
- 3- Emali, Şeyh Tusî, Muesseset’ul- Bi’set, Kum, h. k. 1414.
- 4- Ensab’ul- Eşraf, Belazurî, Muesseset’ul- A’lemî, Beyrut, h. k. 1399.
- 5- Tefsir-i Ayyaşî, Dar’ul- Kutub’ul- İslamiyye, Tahran, 1380.
- 6- Tefsir-i Fırat-i Kufî, Vizaret-i İrşad, Tahran, h. k. 1410.
- 7- Tehzib’ul- Ahkam, Merhum Şeyh Tusî, Matbaat’un- Nu’man, Necef, h. k. 1382.
- 8- Cemal’ul- Usbu’, Seyyid bin Tavus, Müesseset’ul- Afak, H. Ş. 1371.
- 9- El-Harâic ve’l- Cerâih, Kutb-i Ravendî, Müesseset’ul- İmam Mehdi (a.s), Kum h. k. 1409.

10- Hisal, Merhum Saduk, Mektebet'us – Saduk, Tahran, h. k. 1389.

11- Ed-Dürr'ul- Vakiye, Seyyid bin Tavus, Al'ul- Beyt, Kum, h. k. 1414.

12- Deaim'ul- İslam, Kadı Nu'man Mısıri, Dar'ul- Ezvâ', Beyrut, h. k. 1411.

13- Delail'ul- İmamet, Taberi-yi İmamî, Müesseset'ul- Bi'set, kum, h. k. 1413.

14- Şerh-i Nehc'ul- Belağa-i İbn-i Ebî'l- Hadid, Dar-u İhyâ'ut- Turas, Beyrut, h. k. 1387.

15- Sahih-i Tirmizî, Dar'ul- Fikr, Beyrut, h. k. 1414.

16- İkd'ul- Ferid, İbn-i Abdurabbih, Dar-u İhya'ut – Turas, Beyrut, h. k. 1409.

17- İlel'uş- Şerayi', Merhum Saduk, Camia-yi Müderrisin, Kum.

18- Kafi, Merhum Kuleynî, Dar'ul- Kutub'ul- İslamiyye, Tahran.

19- Kaşf'ul- Ğumme, İrbilî, Beni Haşimî, Tebriz, h. k. 1381.

20- Kenz'ul- Ummal, Muttaki-yi Hindî, Müesseset'ur – Risale, Beyrut, h. k. 1399.

21- Müsned-i Ahmed bin Hanbel, Dar-u Sadr, Beyrut, Bîta.

22- Maktel'ul- Hüseyin, Harezmi, Mektebet'ul- Mufid, Kum, Bîta.

23- Meanî'l- Ahbar, Merhum Saduk, Mektebet'us – Saduk, Tahran, h. k. 1379.

24- Mekarim'ul- Ahlak, Tabersî, Müesseset'ul- A'lemî, Beyrut, h. k. 1392.

25- Menakıb-i Âl-i Ebî Talib, İbn-i Şehraşub, İntişarat-i Allame, Kum.

26- Vesail'uş- Şia, Şeyh Hürri Amilî, Dar'ul- Kutub'ul- İslamiyye, Tahran.

27- Vefâ'ul- Vefâ', Semhudi, Dar-u İhya'it- Turas, Beyrut, h. k. 1401.

[1] - Delail'ul- İmamet, S. 139, H. 47.

[2] - İlel'uş- Şerayi, C. 1, S. 215.

[3] - Menakıb, C. 3, S. 341.

[4]

- İrşad'ul- Kulub, S. 105.

[5] - İlel'uş- Şerayi, C. 1, S. 216.

[6] - Deaim'ul- İslam, C. 1, S. 282.

[7] - Meani'l- Ahbar, S. 399.

[8] - Cemal'ul- Usbû', S. 173.

[9] - Kenz'ul- Ummal, C. 2, S. 57.

[10] - Vesail'uş- Şia, C. 4, S. 1033.

[11] - Müstedrek-i Avalim, C. 1, S. 450.

[12] - Delail'ul- İmamet, S. 82.

[13] - İkd'ul- Ferid, C. 3, S. 230.

[14] - Keşf'ul- Ğumme, C. 1, S. 145.

[15] - İhkak'ul- Hak, C. 25, S. 289; Şerh-i Nehc'ul- Belağa, C. 6, S. 282.

[16] - Müsned-i Ahmed bin Hanbel, C. 6, S. 282.

[17] - Kafi, C. 5, S. 378.

[18] - Keşf'ul- Ğumme, C. 1, S. 363.

[19] - Kafi, C. 8, S. 165.

[20] - Tefsir-i Ayyaşî, C. 1, S. 171. İşlerin taksimi, Esed kızı Fatıma'nın Hicri 4. Yılda vefatından sonra gerçekleşmiştir.

[21] - Nakledildiğine göre, o elbisenin on iki yamağı varmış!

[22] - Dürr'ul- Vakiye, S. 275.

[23] - Ensab'ul- Eşraf, C. 2, S. 37, H. 36.

[24] - İlel'uş- Şerayi, C. 2, S. 65.

[25] - Menakıb, C. 3, S. 342.

[26] - Maktel'ul- Hüseyin (a.s), S. 69.

[27] - Haraic ve Cerâih, S. 530.

[28] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 94.

[29] - Menakıb, C. 3, S. 341.

[30] - Sahih-i Tirmizi, C. 5, S. 466, H. 3898.

[31] - Tehzib, C. 1, S. 465.

[32] - Vefa'ul- Vefa, C. 3, S. 932.

[33] - Şerh-i Nehc'ul- Belağa, C. 15, S. 36

[34] - İlâl'uş- Şerayi, S. 216.

[35] - Menakıb, C. 3, S. 362.

[36] - Hisal, S. 272, H. 15.

[37] - Kafi, C. 6, S. 561.

[38] - Kafi, C. 1, S. 458.

[39] - Emali- yi şeyh Tusî, S. 155.

[40] - Şerh-i Nehc'ul- Belağa, C. 6, S. 49.

Birinci Bölüm: İmam Hasan (a.s)'ın Şahsî Özellikleri

1- İmam (a.s)'ın Siması

Ahmed bin Muhammed el-Muğiyârî şöyle diyor:

“İmam Hasan bin Ali (a.s); kıvrıkcık saçlı, beden yapısı güzel ve gür sakallı idi.”^[1]

2- Peygamber (s.a.a)'e ve Padişahlara Benzemesi

Vasıl bin Ata diyor ki:

“Hasan bin Ali (a.s)'ın siması peygamberleri, azamet ve parlaklığıysa padişahları andırıyordu.”^[2]

3- Resulullah (s.a.a)'ın İmam Hasan (a.s)'a Olan Şefkati

Ebu Bekir diyor ki:

“Resulullah (s.a.a) halkla namaz kıldığında, secdeye gittiği zaman İmam Hasan (a.s) O'nun sırtına veya boynuna atlıyordu; Resulullah (s.a.a) başını secdeden kaldırdığında, İmam Hasan'ı düşmeyecek bir şekilde yavaşça yere bırakıyordu.”^[3]

4- Vahyi Duyup Ezberlemesi

Ebu'l- Futun diyor ki:

“Hasan bin Ali (a.s) yedi yaşında iken Resulullah (s.a.a)'ın meclisinde hazır oluyordu; Resulullah (s.a.a)'den vahyi duyup onu ezberliyor, sonra annesinin yanına giderek ezberlediği vahyi annesine anlatıyordu.”^[4]

5- Kına Sürmesi

İbn-i Haris şöyle diyor:

“İmam Hasan'la İmam Hüseyin'in (Allah'ın selamı onların üzerine olsun) kına ve çivit otuyla saç ve sakallarını boyadıklarını gördüm.”^[5]

6- Siyah Renkle Sakalını Boyaması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Hasan bin Ali (a.s), siyah renkle sakalını boyuyordu."

7- Yüzüğünün Kaşı

İmam Rıza (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Hasan (a.s)'ın yüzüğünün kaşının nakşı "**el-İzzetu lillah**" (İzzet Allah içindir) yazısı idi."^[7]

8- Malını Bölmesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Hasan bin Ali (a.s), bütün malını, hatta ayakkabı, elbise ve dinarlarını bile üç defa Allah ile böldü (O'nun yolunda verdi)."^[8]

9- Hurmayı Sevmesi

İmam Rıza (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Hasan ve İmam Hüseyin (aleyhima's- selam) hurmayı çok severlerdi."^[9]

10- Resulullah 'ın Yanındaki Sevgisi

Abdullah bin Zübeyr diyor ki:

"Peygamber (s.a.a) rükuda iken, Hasan bin Ali (a.s) O Hazretin yanına geliyordu. Peygamber (s.a.a), İmam Hasan (a.s)'ın bir taraftan diğer tarafa geçmesi için ayaklarının arasını açıyordu."^[10]

İkinci Bölüm: İmam (a.s)'ın İbadeti

11- Allah'ı Zikretmesi

İmam Seccad (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Hasan (a.s), her halinde sürekli olarak Allah'ı anıyordu."^[11]

12- İbadet ve Sadaka Vermede Çabası

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Hasan (a.s), ibadet ve sadaka vermede çok çaba sarf ediyordu."^[12]

13- Abdestte Huşusu

Fettal diyor ki:

Hasan bin Ali (a.s) abdest alırken, mafsalları (ayakları) titrer ve rengi sararırdı. Bu hususta soru sorduklarında şöyle buyuruyordu: "Arşın Rabbinin karşısında duran bir kimsenin, renginin sararması ve ayaklarının titremesi gerekir."^[13]

14- Namazda Huşusu

İmam Seccad (a.s) buyurmuştur ki:

"Hasan bin Ali (a.s) namaza durduğunda, Rabbinin azameti karşısında bedeni titriyordu."^[14]

15- Namaz Elbisesi

Ebu Hayseme diyor ki:

"Hasan bin Ali (a.s) namaza durduğunda, en güzel elbiselerini giyerdi. Kendisine: "Neden en güzel elbiselerinizi giyiyorsunuz?" diye sorduklarında: "Allah güzeldir, güzeli de sever." buyuruyorlardı."^[15]

16- Allah'ın Evini Ziyaret Etmesi

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Hasan (a.s) buyurdular ki: "Ben Rabbinden, O'nu mülakat edip de yaya olarak gidip evini ziyaret etmemekten utanıyorum."^[16]

17- Allah'ın Evini Süvari Olarak Ziyaret Etmesi

Rufaa şöyle diyor:

"İmam Sadık (a.s)'dan: "Allah'ın evini ziyaret ettiğimde süvari (atlı) mi olayım, yoksa piyade mi?" diye sorduğumda buyurdular ki: "İmam Hasan (a.s) Allah'ın evini, süvari olduğu halde ziyaret ederdi."^[17]

19- Yatarken Kur'an Okuması

Ümm-ü Musa diyor ki:

"Hasan bin Ali (a.s), geceleyin (yatmak için) yatağına gittiğinde, üzerine Kehf suresinin yazılmış olduğu bir levhayı getirerek onu okuyordu."^[18]

Üçüncü Bölüm: İmam (a.s)'ın Ahlakı

20- Güzel Konuşması

Umeyr bin İshak diyor ki:

"Bence, Hasan bin Ali (a.s)'dan daha güzel konuşan birisi yoktur; öyle ki o konuştuğu zaman, sözünün sona ermesini ve susmasını istemiyordum; ben kesinlikle ondan çirkin bir söz duymamışımdır."^[19]

21- Hilmi, Kerimliği ve Cömertliği

Bir rivayette şöyle nakledilmiştir:

"İmam Hasan (a.s); halim (ağır başlı), kerim ve cömertlerden idi."^[20]

22- Göğsünün Genişliği

Bir rivayette şöyle geçmiştir:

"İmam Hasan (a.s)'ın göğsü herkesten genişti (tahammülü herkesten çoktu); ahlak açısından da herkesten üstündü." [21]

23- Öfkesini Yenmesi

Şeyh Mufid diyor ki:

"İmam Hasan (a.s)'la Muaviye arasında sulh olduğunda, İmam Hasan (a.s) Medine'ye döndü. Muaviye'nin on yıl hükümeti süresince, öfkesini yuttuğu, evinde oturduğu ve Rabbinin emrini beklediği halde orada ikamet etti." [22]

24- Her Açıdan İnsanların En Üstünü

İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) buyurmuştur ki:

"Hasan bin Ali (a.s), kendi zamanında insanların en çok ibadet edeni, en zahidi ve en üstünü idi." [23]

25- Cömertliği

Kıraanî diyor ki:

"İmam Hasan (a.s), cömert ve kerim birisi idi; hiçbir dilenciye (eli boş) geri çevirmez ve bağışını (ondan) kesmezdi (veya ümitliyi ümitsiz etmezdi)." [24]

26- İnsanların En Sadık ve En Fasihi

İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Hasan (a.s), dil açısından insanların en sadığı, konuşma açısından ise insanların en fesahatli konuşanı idi." [25]

27- Dünya Ehlini Yermesi

İmam Hasan (a.s) bu şiiri çok söylerdi:

"Ey bekası (kalıcılığı) olmayan dünya lezzetleri peşice giden!

Şüphe yok ki, zail olan gölgeye aldanmak ahmaklık ve akılsızlıktır." [26]

28- Ölümle Kabri Hatırladığında Ağlaması

İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Hasan (a.s), ölümü hatırladığında ağlardı; kabri hatırladığında ağlardı." [27]

29- Dirilmeyi ve Sıratı Geçmeği Hatırladığında Ağlaması

İmam Seccad (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Hasan (a.s), kıyamet gününde dirilmeği ve haşrolmayı hatırladığında ağlıyordu; sırat köprüsünden

geçmeği hatırladığında (yine) ağlıyordu.”[28]

30- Alçak Gönüllülüğü

Kaşanî diyor ki:

“Dilenciler yol üzerinde oturup önlerindeki az bir yemekle meşgul iken İmam Hasan (a.s) onların yanından geçtiğinde: “Ey Resulullah’ın torunu! Buyurun yemek yiyin” diyerek İmam (a.s)’ı yemeğe davet ettiler. İmam (a.s) da bineğinden inerek oturup onlarla birlikte yemek yedi ve sonra: “Allah müstekbirleri (kibirlenenleri) sevmez” buyurdular.”[29]

Dördüncü Bölüm: İmam (a.s)’ın Duası

31- “Allah’ım Lebbeyk” Demesi

İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) buyurmuştur ki:

“İmam Hasan (a.s), Allah’ın kitabından “**Ya eyyühellezîne âmenu**” (Ey iman edenler!) ayetini okuduğunda: “**Lebbeyk, Allahumme lebbeyk**” (Emrindeyim, Allah’ım emrindeyim) derdi.”[30]

32- Caminin Kapısında Okuduğu Dua

İbn-i Şehraşub diyor ki:

“İmam Hasan (a.s) caminin kapısına ulaştığında başını göğe doğru kaldırarak şöyle diyordu: “İlahî, konuğun kapındadır; o halde indinde olan güzellekle yanımda olan çirkinliklerden geç, ey kerim!”[31]

33- Duayla Meşgul Olması

Ravi diyor ki:

“İmam Hasan (a.s), sabah namazından sonra gün doğana dek (takibat ve duayla meşgul olduğundan dolayı) kimseyle konuşmazdı.”[32]

34- Kunuttaki Duası

İmam Hasan (a.s)’ın kendisi şöyle diyor:

“Ceddim Resulullah (s.a.a) bana bir takım sözler öğretti. Ben onları vitir namazının kunutunda okuyorum. O sözler şunlardır:

“Allah’ım, beni hidayet ettiğin kimseler arasında hidayet et; afiyet verdiğin kimseler arasında bana da afiyet ver; bana bağışlamış olduğun şeyleri, benim için mübarek (bereketli) kıl.”[33]

35- İmam (a.s)’ın Muskası

İbn-i Ömer diyor ki:

“İmam Hasan ve İmam Hüseyin (alyhima’s- selam)’ın iki muskaları vardı; içleri Cebrail (a.s)’ın kanatının

tüylerindendi.”

36- Cennetle Cehennemi Hatırladığında...

İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) buyurmuştur ki:

“Hasan bin Ali (a.s) cennet ve cehennemi hatırladığında, yılan ısırmış gibi kıvranıyordu ve Allah Teala’dan cennet talep ediyor ve cehennem ateşinden de O’na sığınıyordu.”^[35]

Beşinci Bölüm: Halka Karşı Davranışı

37- Muhtaçlara Yardımda Bulunması

Bir rivayette şöyle nakledilmiştir:

“İmam Hasan (a.s)’ın, bir ihtiyaç hususunda kendisine bir mektup verilip de o mektubu veren adama: “İhtiyacın karşılanmıştır” buyurmadığı görülmemiştir.

İmam (a.s)’a: “Ey Resulullah’ın oğlu! Keşke mektubuna baksaydınız da ihtiyacı miktarınca cevap verseydiniz!” diyen bir kimseye cevaben şöyle buyurdular:

“Allah-u Teala’nın, onun mektubunu okuyana dek önümde zelil olarak durmasından soru soracağından korkuyorum.”^[36]

38- Halka Hediye Vermesi

İbn-i Sirin diyor ki:

“Hasan bin Ali (a.s) her bir kişiye (ödül ve hediye vermek istediğinde), yüz bin (dirhem) veriyordu.”^[37]

39- Bakan Hayvana Bir Şey Vermemekten Utanması

Necîh diyor ki:

“Hasan bin Ali (a.s)’ı yemek yerken gördüm. Bir köpek önünde durmuştu; kendisi bir lokma yediğinde bir o kadar da köpeğe atıyordu. Bunun üzerine: “Ey Resulullah’ın torunu! Bu köpeği buradan kovayım mı?” dediğimde buyurdular ki:

“Hayır, bırak kalsın; ben, canlı bir hayvanın yüzüme baktığı halde yemek yiyip de o yemekten ona bir şey vermemekten Rabbimden utanıyorum.”^[38]

40- Mescidin Önemi

İmam Hasan (a.s) buyurmuştur ki:

“Mescid ehli, Allah’ın ziyaretçileridir; ziyaret edilenin, ziyaretçisine hediye vermesi, onun üzerine bir haktır.”^[39]

* * *

Kaynakça:

- 1- Keşf'ul- Ğumme, İrbilî, Mektebet-u Beni Haşim, Tebriz, H. 1401.
- 2- Menakıb, İbn-i Şehraşub, İntişarat-i Allame, Kum.
- 3- Bihar'ul- Envar, Allame Meclisî, Mektebet'ul- İslamiyye, Tahran, H. Ş. 1363.
- 4- Kenz'ul- Ummal, Alaaddin Ali Hindî, Müesseset'ur- Risale, Beyrut, H. 1401.
- 5- Avalim, Bahranî, Medrese-i İmam Mehdi (a.s), Kum, H. 1407.
- 6- Mucem'ul- Kebir, Tabaranî, İhya'ut- Turas, Beyrut, 1404.
- 7- A'yan'uş- Şia, Seyyid Muhsin Emin, Dar'ut- Tearif, Beyrut.
- 8- Vesail'uş- Şia, Şeyh Hurr-i Amilî, Kitapfurîşî-yi İslamiyye, Tahran, H. 1403.
- 9- Kafi, Kuleynî, Dar'un- Neşr'il- İslamî, Tahra.
- 10- Ensab'ul- Eşraf, Belazurî, Müesseset'ul- A'lemî, Beyrut, H. 1393.
- 11- Emali-yi Saduk, Müesseset'ul- A'lemi, Beyrut.
- 12- Nezm-u Dürer'us- Simtayn, Cemaluddin Muhammed bin Yusuf-i Zerendî, Mektebet-u Neyneva'l- Hadîse, Tahran.
- 13- Tarih-i İbn-i Asakir (Tercüme-i İmam Hasan) İbn-i Asakir, Müessese-i Mahmudî, Beyrut, H. 1389.
- 14- Müsned-i İmam Mücteba, Ataridî, İntişarat-i Atarid.
- 15- Hısal, Şeyh Saduk, Camia-i Müderrisin, Kum, H. 1362.
- 16- İrşad'ul- Kulub, Deylemî, Şerif Rezi, Tahran.

[1] - Keşf'ul- Ğumme, C. 1, S. 548.

[2] - Menakıb, C. 4, S. 9.

[3] - Kenz'ul- Ummal, C. 13, S. 66, H. 37700.

[4] - Avalim, C. 19, S. 108, h.4.

[5] - Mucem'ul- Kebir-i Taberanî, C. 3, S. 98.

[6] - Mucem'ul- Kebir-i Taberanî, C. 3, S. 22, H. 2535.

[7] - A'yan'uş- Şia, C. 1, S. 563; Bihar, C. 43, S. 258.

[8] - Vesail'uş- Şia, C. 8, S. 55.

[9] - Kafi, C. 6, S. 345, H. 6; Vesail'us- Şia, C. 17, S. 73, H. 105.

[10] - Ensab'ul- Eşraf, C. 19, S. 22.

[11] - Emali-yi Saduk, S. 150.

[12] - Nezm-u Durer'us- Simtayn, S. 196.

[13] - Menakıb, C. 4, S. 14.

[14] - Bihar, C. 84, S. 285.

[15] - Bihar, C. 83, S. 175, H. 2.

[16] - Bihar, C. 43, S. 339, H. 13.

[17] - Menakıb, C. 4, S. 14; Bihar, C. 43, S. 339.

[18] - Tarih-i İbn-i Asakir -İmam Hasan Tercümesi- S. 144, 242.

[19] - Nezm-u Durer'us- Simtayn, S. 201.

[20] - Nezm-u Durer'us- Simtayn, S. 195.

[21] - A'yan'us- Şia, C. 1, S. 563.

[22] - İrşad, S. 191; Bihar, C. 44, S. 157, H. 26.

[23] - Emali-yi Saduk, S. 150; Bihar, C. 43, S. 331, h.1.

[24] - Müsned-i İmam Mücteba, S. 134, h.18.

[25] - Bihar, C. 43, S. 331; Avalim, C. 16, S. 132, H. 5.

[26] - Bihar, C. 73, S. 123, H. 111.

[27] - Emali-yi Saduk, S. 150; Bihar, C. 43, S. 331.

[28] - Emali-yi Saduk, S. 150.

[29] - Mehaccet'ul- Beyza, C. 4, S. 33.

[30] - Bihar, C. 43, S. 331.

[31] - Menakıb, C. 3, S. 180; Bihar, C. 43, S. 339.

[32] - Menakıb, C. 4, S. 14; Bihar, C. 43, S. 339.

[33] - Mucem'ul- Kebir, C. 3, S. 73, H. 2703.

[34] - Bihar, C. 43, S. 263, H. 9.

[35] - Emali-yi Saduk, S. 150; Bihar, C. 43, S. 331.

[36] - Nezm-u Durer'us- Simtayn, S. 196.

[37] - Tarih-i İbn-i Asakir -İmam Hasan (a.s)'ın biyografisi- S. 147, H. 246.

[38] - Müsned-i İmam Mücteba -a.s- S. 130.

[39] - İrşad'ul- Kulub, S. 72.

Birinci Bölüm: İmam (a.s)'ın Edebi

1- Mekke'nin İhtiramını Koruması

İmam Hüseyin (a.s) buyurmuştur ki:

"Allah'a and olsun ki, böyle bir mekanda (Mekke'nin dışında) öldürülmem, Mekke'de öldürülmekle onun ihtiramının çiğnenmesinin helal sayılmasından bana daha sevimlidir."^[1]

2- Resulullah'ı Baba Diye Çağırması

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a)'ın hayatı döneminde, Hasan beni "Ebu'l- Hüseyin", Hüseyin de "Ebu'l- Hasan" diye çağırıyorlardı; Resulullah'ı ise baba diye çağırıyorlardı. Resulullah (s.a.a) vefat ettiğinde artık beni baba diye çağırmaya başladılar."^[2]

3- Kardeşine Saygısı

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Hüseyin (a.s), kardeşi İmam Hasan (a.s)'a saygı için asla onun önünde yürümüyor ve birlikte olduklarında da ondan önce konuşmaya başlamıyordu."^[3]

4- Kardeşini Ululaması

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Hüseyin (a.s), kardeşi İmam Hasan (a.s)'ı ululaması için onun yanında konuşmuyordu. Muhammed bin Hanefiyye de İmam Hüseyin (a.s)'ı ululaması için onun yanında konuşmuyordu."^[4]

5- Kız Kardeşine İhtiramı

Ravi diyor ki:

"Hz. Zeyneb (a.s), İmam Hüseyin (a.s)'ı ziyaret ettiğinde (onun yanına gittiğinde), İmam Hüseyin (a.s) ona ihtiram ve saygı için yerinden kalkıp onu kendi yerinde oturtuyordu."^[5]

6- Her Cuma Akşamı Kardeşinin Kabrini Ziyaret Etmesi

İmam Sadık (a.s), babası İmam Bakır (a.s)'dan naklen şöyle buyurmuştur:

"İmam Hüseyin (a.s), her Cuma akşamı (kardeşi) İmam Hasan bin Ali (a.s)'ın kabrini ziyaret ediyordu."^[6]

İkinci Bölüm: İmam (a.s)'ın İbadeti

7- İyi İşlerin Hepsini Yapması

İbn-i Esir diyor ki:

“İmam Hüseyin (a.s), faziletli bir şahıs idi; çok oruç tutar, çok namaz kılar, çok hacca gider, çok sadaka verir ve bütün hayır işleri yapardı.”^[7]

8- Çok Müstehap Namaz Kılması

İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s): “Babanın evlatları ne kadar da azdır” diyen birisine cevaben buyurdular ki:

“Ben nasıl doğduğuma şaşıyorum; zira babam (Hüseyin (a.s)) her gün ve gece bin rekat namaz kıları.”^[8]

9- Farz Namazlardan Sonra Okuduğu Dua

Kef’amî diyor ki:

İmam Hüseyin (a.s), farz namazlardan sonra şu duayı okurdu:

“Allah’ım! Kelimelerinin, arşının düğüm (bağlantı) yerlerinin, göklerinin sakinlerinin, Peygamber ve elçilerinin yüzü suyu hürmetine duamı icabete erştir; şüphesiz işimde zorluk beni kuşatmıştır. Öyleyse Muhammed ve âl-i Muhammed’e salat etmeni ve işimde benim için bir kolaylık kılmanı senden istiyorum.”

10- Bismillah’ı Yüksek Sesle Söylemesi

Hiz. Peygamber, Hiz. Ali, İmam Hasan, İmam Hüseyin vs. İmamlardan, kendilerinin Fatiha ve her surenin bismillahını, sesli kılınan namazlarda sesli okudukları nakledilmiştir.”^[9]

11- Yaya Olarak Hacca Gitmesi

İbn-i Abbas diyor ki:

“İmam Hüseyin (a.s), bineğini ardından çektiği halde yaya olarak hacca gidiyordu.”^[10]

12- Sabah ve Akşam Okuduğu Dua

Seyyid bin Tavus diyor ki:

“Hüseyin bin Ali (a.s), sabah ve akşam olduğunda şu duayı okuyordu:

“Bismillahirrahmanirrahim, bismillahi ve billahi ve minellahi ve ilellahi ve fî sebilillahi ve alâ milleti resulillahi ve tevekkeltu alallahi velâ hayle velâ kuvvete illa billah’il- aliyy’il- azim.

Allahumme innî eslemtu nefsi ileyke ve veccehtu vechî ileyke ve fevveztu emrî ileyke. İyyake es’el’ul-âfiyete min kulli sûin fid-dünya ve’l-ahireti.”

(Rahman ve Rahim Allah’ın adıyla. Allah’ın adıyla, Allah’ın yardımıyla, Allah’dan, Allah’a doğru, Allah’ın yolunda, Resulullah’ın dini üzere hareket ediyorum. Allah’a tevekkül ettim, güç ve kudret ancak yüce ve

âzim olan Allah'tandır.

Allah'ım, kendimi sana teslim ettim, yüzümü sana çevirdim ve işlerimi sana bıraktım. Dünya ve ahiretteki her kötülükten kurtulmayı sadece senden istiyorum.”^[11]

13- Fitre Zekatı Vermeleri

İmam Hasan ve İmam Hüseyin (aleyhima's- selam'dan) nakledildiğine göre: “Onlar yaşadıkları müddetçe, Hz. Ali (a.s)'dan taraf fitre zekatı veriyorlardı.”^[12]

14- İyiliği Emredip kötülükten Sakındırması

İmam Hüseyin (a.s) buyurmuştur ki:

“Ben, iyiliği emredip kötülükten sakındırmak, ceddim Resulullah ve babam Ali bin Ebi Talib'in yolunda hareket etmek için kıyam ettim.”^[13]

15- Sadaka Vermesi

İmam Hüseyin (a.s)'dan, fakirlere sadaka olarak şeker verdiği nakledilmiştir. Bunun sebebini sorduklarında buyurmuşlar ki:

“Ben şekeri seviyorum. Allah Teala buyurmuştur ki: **“Sevdiğiniz şeylerden sadaka verinceye dek (vermedikçe) iyiliğe erişemezsiniz.”**^[14]

16- Köle Azat Etmeleri

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

“İmam Hasan ve İmam Hüseyin (aleyhima's- selam) Hz. Ali (a.s)'dan taraf köle azat ediyorlardı.”^[15]

17- İyiliğe Güzel Karşılık Vermesi

Enes diyor ki:

İmam Hüseyin (a.s)'ın yanında olduğum bir sırada bir cariye gelerek O'na bir demet gül takdim etti. İmam Hüseyin de (karşılık olarak): “Sen Allah yolunda hür ve serbestsin” buyurdular.

Ben Hazrete: “Bir cariyenin değersiz bir demet gül vermesiyle onu azat mı ediyorsun?” dediğimde buyurdular ki:

“Allah-u Teala bizi böyle eğitmiştir ve Kur'an'da buyurmuştur ki: **“Size bir iyilik edildiğinde, (veya bir selamla selamlandığınızda) siz ondan daha güzeliyle veya aynı ayarda karşılık verin.”**^[16] O iyilikten daha güzeli, onu azat etmektir (Allah yolunda serbest bırakmaktır).”^[17]

18- Vitr Namazının Kunutundaki Duası

İmam Hüseyin (a.s) vitir namazının kunutunda şu duayı okuyordu:

“Allah’umme inneke tera velâ tûra ve ente bil-menzar’il- a’la ve inne ileyk’er- rüc’a ve inne lek’el- ahiretu ve’l- ula. Allah’umme, inna neuzu bike min en nezille ve nahza.”

(Allah’ım, şüphe yok ki sen, görüyor ve görülmüyorsun; sen, yüce gözetme yerindesin; dönüş sanadır; başlangıç ve sonuç senin içindir. Allah’ım, zelil ve hor-hakir olmaktan sana sığınıyoruz.)^[18]

19- Yağmur Duası

Saduk (r.a) diyor ki:

İmam Hüseyin (a.s), Allah’tan yağmur talep ettiğinde şu duayı okuyordu:

“Allah’ım, bize bol, refah verici, genel, faydalı ve zararsız bir yağmur yağdır. Öyle bir yağmur ki, şehirdeki ve çöldekilerimizi kuşatsın ve onun vesilesiyle rızkımız ve şükrümüz artsın.”^[19]

20- Ka’be’nin Kenarındaki Duası

İmam Hüseyin (a.s), Ka’be’nin siyah rüknünü tutarak Allah’la münacat edip şu duayı okuyordu:

“İlahî, en’amtenî felem tecidnî şakiren ve ebleytenî felem tecidnî sabiren, fela ente selebte’n- ni’mete bi-terk’iş- şükrî velâ edemte’s- şiddete bi-terk’is- sabrî. İlahî, ma yekunu min’el- kerim illel kerem.”

“İlahî, bana nimet verdin, oysa beni şükreden bulmadın; beni belaya duçar ederek sınadın, ama beni sabreden bulmadın. Ey Rabbim, şükretmeyi terk etmekle (nankörlük etmemle) nimeti elimden almadın; sabretmememle sıkıntıyı devam ettirmedin. İlahî, kerimden (ihsan eden ve bağışlayandan), keremden (ihsan ve bağıştan) başka bir şey vuku bulmaz!”^[20]

21- Ahirete Rağbet Etmeyi Dilemesi

İmam Hüseyin (a.s)’ın dualarından biri de şudur:

“Allah’umme’r- zuknî’ir- rağbete fi’l- ahireti, hatta a’rifu sıdka zalike fi kalbî bizzehadeti minnî fi dünyaye.

Allah’ummerzuknî beseren fi emr’il- ahireti hatta etlub’el- hasenati şevken ve efirre min’es-seyyiati havfen ya rabbi.”

“Allah’ım, ahirete rağbet etmeği bana ihsan et ki, dünyaya gönül bağlamamakla o rağbetin doğruluğunu kalbimde tanıyayım. Allah’ım, ahiret işlerinde bana basiret ver ki, şevkle güzellikleri arayayım ve korkarak da günahlardan kaçayım; ey Rabbim!”^[21]

22- Hz. Peygamber ve İmam Hüseyin (aleyhima’s selam)

Raşid bin Ebi Ruh el-Ensari diyor ki:

“Resulullah (s.a.a), secdeye kapandığında, İmam Hüseyin (a.s) namaz saflarından geçerek gelip O

Hazretin sırtına biniyordu. Resulullah (s.a.a) kalktığında, namazı bitirene dek İmam Hüseyin'in düşmemesi için bir elini onun sırtına ve diğer elini de kendi dizine koyuyordu.”[22]

Üçüncü Bölüm: İmam (a.s)’ın Ahlakı

23- Âl-i Davud Hükümüyle Hüküm Vermesi

İmam Hüseyin (a.s)’la birlikte Kerbela’ya gelenlerden olan Cuayd-i Hemdanî diyor ki:

“İmam Hüseyin (a.s)’a: ‘Sana feda olayım, hangi şeyle (ne ile) hüküm veriyorsun?’ dediğimde şöyle buyurdular:

“Ey Cuayd! Biz, Âl-i Davud’un hükümüyle hüküm veriyoruz; bir şeyden aciz olduğumuzda ise Ruh’ul-Kudüs vasıtasıyla onu elde ediyoruz.”[23]

24- Ali İsmi Sevmesi

Ali bin Hüseyin (İmam Zeyn’ul-Abidin –a.s-) buyurmuştur ki:

“Muaviye Mervan bin Hakem’i Medine’ye vali tayin ettiğinde, Kureys gençlerine hukuk (aylık) belirlerken ben de onun yanına gittim. Bana: “İsmin nedir?” diye sordu. Ben de cevaben: “Ali (Zeyn’ul-Abidin)’dir” dedim. “Kardeşinin ismi nedir?” diye sorduğunda da “Ali’dir” dedim. Mervan: “Ali, Ali mi?! Babanın, çocuklarına Ali’den başka bir isim koymamasından maksadı nedir?” dedi.

Ben babamın yanına dönerek Mervan’ın dediği sözü ona anlattım. Babam Hüseyin (a.s) buyurdular ki:

“Eğer benim yüz tane erkek çocuğum olsaydı, onlardan hiç birine Ali’den başka isim koymak istemezdim?” [24]

25- Köle Azat Etmesi

İmam Hüseyin (a.s) bir gün müsteraha giderken müsterahın kenarında bir ekmek parçası bularak, onu dışarı çıktığında kendisine vermesi için kölesine verdi. İmam (a.s) dışarı çıkınca köleden o ekmek parçasını istedi. Köle de cevaben: “Yedim” dedi.

İmam (a.s) bunun üzerine: “Sen artık hür ve serbestsin; çünkü ceddin buyurmuştur ki: “Kim bir ekmek parçası bulur da temizledikten sonra onu yerse, ekmek karnına yetişmeden Allah onu cehennem ateşinden kurtarır.” Ben Allah’ın, ateşten azat ettiği (kurtardığı) kimseyi köle ve kul yapamam” buyurdu.”[25]

26- Özü Rü Kabul Etmesi

İmam Hüseyin (a.s) buyurmuştur ki:

“Eğer bir adam benim bu kulağıma (sağ kulağına işaret etti) söver ve diğer kulağımdan da özür dilerse, onun bu özür dilemesini kabul ederim.”[26]

27- Sakalını Boyaması

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Hüseyin bin Ali (a.s) sakalını siyah boyayla boyuyordu."^[27]

28- Allah'tan Korkusu

İbn-i Şehraşub diyor ki:

"İmam Hüseyin (a.s)'a: "Allah'tan ne kadar da korkuyorsun!" dediklerinde: "Kıyamet günü, ancak dünyada Allah'tan korkan kimse emniyette kalacaktır" buyurdular."^[28]

29- Elbisesini Sadaka Vermesi

İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Hüseyin (a.s, elli dinara yünlü bir kumaş alıyordu; hava sıcak olduğunda ise onu sadaka olarak veriyor ve bunda bir sakınca da görmüyordu."^[29]

30- Süt İçişi

Ravi diyor ki:

İmam Hüseyin (a.s), sütü yudumlayarak içmeyi sevmezdi; sütü soluk almadan içer ve şöyle buyururdu: "Cehennem ehli yudum yudum içer."^[30]

31- Ölümünden Korkmaması

İmam Hüseyin (a.s), Hür bin Yezid'e buyurdular ki:

"Ben ölümünden korkan birisi değilim; izzete ulaşmak ve hakkı diriltmek yolunda olan ölüm ne de kolaydır...

Beni ölümle mi korkutuyorsun? Okun hedefe isabet etmedi, zannın boşa gitti; ben ölümünden korkan birisi değilim; nefsim (ruhum) bundan daha büyüktür; himmet ve tabiatım, ölümünden korkarak zulme boyun eğmekten daha yücedir; beni öldürmekten daha fazla bir şeye mi kadirsiniz?"^[31]

32- Sevdiği Yemek

Bir grup hacı, hac seferinde Medine'de İmam Musa Kazım (a.s)'ın huzuruna vardılar... Daha sonra tirit olmuş ekşi bir süt getirdiler. İmam (a.s): "Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla yiyin; bu İmam Hüseyin (a.s)'ın sevdiği bir yemektir" buyurdular.^[32]

33- Yüzüğünün Nakşı

İmam Rıza (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Hüseyin (a.s)'ın yüzüğünün nakşı (üzerindeki yazı) şu cümle idi:

"İnnellahe baliğu emrih"

(Allah, kendi emrini (sona) ulaştırandır.)^[33]

34- Fakir ve Yoksullara Yardımda Bulunması

Suayb bin Abdurrahman-i Huzaî diyor ki:

"Aşura günü İmam Hüseyin (a.s)'ın omuzlarında bir iz (siyahlık) görüldü. İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s)'dan bunun sebebini sorduklarında şöyle buyurdular:

"Bu iz, fakir, yetim ve yoksulların evlerine götürdüğü (deriden olan) azık torbasının bıraktığı izdir."^[34]

35- Zalimlerden Aldıkları Malı Kullanmamaları

Meclisî rivayet etmiştir ki:

"Hasan ve Hüseyin (aleyhima's- selam) Muaviye'den aldıkları malı, sineğin ağzında taşıdığı miktarca bile kendileri ve aileleri için harcamıyorlardı."^[35]

36- Dünya Lezzetlerinin Geçici Olduğunu Hatırlatması

Deylemi diyor ki:

İmam Hüseyin (a.s), çoğu zamanlar şairin söylediği şu şiiri okuyorlardı:

Ey bekası olmayan dünya lezzetlerinin ehli!

Geçici gölgeye aldanmak ahmaklıktır.^[36]

Dördüncü Bölüm: İmam ve Düşmanları

37- Muaviye'ye Karşı Tavrı

İmam Hüseyin (a.s) Muaviye'nin: "Biz, Hücr'ü ve ashabını öldürerek onları kefin-defin ettik" sözüne karşılık buyurdular ki:

"Ey Muaviye! İnsanlar senin düşmanıdır. Ama eğer biz senin taraftarlarını öldürmüş olursak, ne onları kefenleriz, ne onlara namaz kılarız ve ne de onları defnederiz!"^[37]

38- Zalimlere Biat Etmemesi

İmam Hüseyin (a.s)'dan Yezid'e biat etmesini istediklerinde şöyle buyurdular:

"Benim gibi birisi, Yezid gibi birisine biat etmez. Fakat biz de, siz de sabahlayalım ve hangimizin hilafet ve biate daha layık olduğunu bekleyelim."^[38]

39- Zillete Boyun Eğmemesi

İmam Hüseyin (a.s) Aşura günü Kufe halkına hitaben şöyle buyurdular:

"...Bilin ki, zina zade oğlu zina zade (İbn-i Ziyad), beni savaşla zillet arasında bırakmıştır; ona teslim olmak ve zillete boyun eğmek bizden uzaktır."^[39]

40- Münafıkları Tanıması

İmam Hüseyin (a.s) buyurmuştur ki:

"Biz, Resulullah (s.a.a)'ın zamanında münafıkları, Hz. Ali ve evlatlarına buğz etmeleriyle (onları sevmemeleriyle) tanıyorduk."^[40]

* * *

Kaynakça:

- 1- Mekatil'ut- Talibiyyin, Ebu'l- Ferec-i İsfahanî, Dar'ul- Marifet, Beyrut.
- 2- Vefat-u Zeyneb-i Kubra, Ferec-i Âl-i İmran Kuteyfi, Matbaat-u Hayderiyye, Necef, h. k. 1379.
- 3- Bihar'ul- Envar, Meclisî, Dar'ul- Kutub'il- İslamiyye, Tahran, H. Ş. 1365.
- 4- Meâlî's- Sibtayn, Muhammed Mehdi-yi Hairî, Menşurat-i Şerif Rezi, Kum.
- 5- Menakıb, İbn-i Şehraşub, İntişarat-i Allame, Kum.
- 6- Meânî'l- Ahbar, Şeyh Saduk, Camia-i Müderrisin, Kum, H. Ş. 1361.
- 7- Mevsuat-u Kelimat'il- Hüseyin, Neşr-i Maruf, Kum, 3. Baskı.
- 8- Müstedrek'ul- Vesail, Mirza Hüseyin Nuri, Ahl'ul- Beyt, Kum, h. k. 1407.
- 9- Cami'ul- Ahbar, Muhammed bin Muhammed Sebzivari.
- 10- Mehasin, Berkî, Mecma-i Cihani-yi Ehl-i Beyt, Kum, h. k. 1413.
- 11- Vesail'uş- Şia, Şeyh Hürr-i Amilî, Kitap Furuşî-yi İslamiyye, Tahran, h. k. 1403.
- 12- Deaim'ul- İslam, Kadı Nu'man, Dar'ul- Ezvâ, Beyrut, h. k. 1411.
- 13- Tefsir-i Nur'us- Sekaleyn, Abdalî bin Cum'a el-Huveyzî, Matbaat-u İlmiyye, Kum.
- 14- Keş'ul- Gümme, Ebu'l- Futuh İrbilî, Mektebet-u Benî Haşim, Tebriz.
- 15- Kenz'ul- Ummal, Ali Muttakî el-Hindî, Muesseset'ur- Risale, Beyrut, h. k. 1401.
- 16- Uyun-u Ahbar'ir- Rıza, Şeyh Saduk, Muesseset-u A'lemî, Beyrut, h. k. 1404.
- 17- Uyun'ul- Ahbar, İbn-i Kuteybe Dineverî, Dar'ul- Kitab'il- Arabî, Beyrut.
- 18- Nuzhet'un- Nazır ve Tarih'ul- Hatır, Hüseyin bin Muhammed el-Halvanî, Medreset-u İmam Mehdi, Kum, h. k. 1408.
- 19- El-Muntahab, Fahrüddin Turayhî, Menşurat-i Şerif Rezi, Kum.
- 20- İhkak'ul- Hak, Kazı Nurullah Şuşterî, Kitabhane-i Ayetullah Mer'asî, Kum.
- 21- Mecma'uz- Zevâid, Heysemî, Dar'ul- Kutub'il- İslamiyye, Beyrut.
- 22- Hisal, Şeyh Saduk, Beyrut.
- 23- Mekarim'ul- Ahlak, Tabersî, Dar'ul- Belağ, Beyrut, h. k. 1411.
- 24- El-Futuh, İbn-i A'semî Kufî, Dar'ul- Kutub'il- İlmiyye, Beyrut, h. k. 1406.
- 25- Tabakat, (Tercümet'ul- İmam Hüseyin), İbn-i Sa'd, Ahl'ul- Beyt, Kum, h. k. 1415.
- 26- Mişkat'ul- Envar, Tabersî, Mektebet-u Hayderiyye, Necef, h. k. 1385.
- 27- İhticac, Tabersî.

28- İrşad'ul- Kulub, Menşurat-i Şerif, Rezi, Kum.

[1] - Meali's- Sibtayn, C. 1, S. 246.

[2] - Mekatil'ut- Talibiyin, S. 24.

[3] - Mişkat'ul- Envar, S. 170.

[4] - Menakıb-i İbn-i Şehraşub, C. 3, S. 401.

[5] - Vefat-u Zeyneb'ul- Kubra, S. 11.

[6] - Biḥar, C. 10, S. 317.

[7] - Usd'ul- Ğabe, C. 2, S. 21.

[8] - Biḥar'ul- Envar, C. 82, S. 311.

[9] - Müstedrek'ul- Vesail, C. 4, S. 189.

[10] - Mehasin-i Berkî, C. 1, S. 146.

[11] - Muhec'ud- Da'vat, S. 175, Biḥar, C. 86, S. 313, H. 65.

[12] - Deaim'ul- İslam, C. 1, S. 267.

[13] - Menakıb-i İbn-i Şehraşub, C. 4, sw.89.

[14] - Âl-i İmran/92. Nur'us- Sekaleyn, C. 1, S. 363.

[15] - Tabakat-ı İbn- i Sa'd, İmam Hüseyin bölümü, S. 36.

[16] - Nisa/86.

[17] - Keşf'ul- Ğümme, C. 2, S. 31.

[18] - Kenz'ul- Ummal, C. 8, S. 82.

[19]

- Uyun-u Ahbar'ur- Rıza, C. 2, S. 278.

[20] - Mevsuat-u Kelimat'il- Hüseyin -a.s- S. 791.

[21] - Mevsuat-u Kelimat'il- Hüseyin -a.s- S. 791.

[22] - Mevsuat-u Kelimat'il- Hüseyin -a.s- S. 7; Kitab-ı Süleym bin Kays, S. 172.

[23] - Mevsuat-u Kelimat'il- Hüseyin -a.s- S. 646; Besair'ud- Derecat, S. 452.

[24] - Mevsuat-u Kelimat'il- Hüseyin -a.s- S. 246; Kafi, C. 6, S. 19.

[25] - Mevsuat-u Kelimat'il- Hüseyin -a.s- S. 624; Bihar'ul- Envar, C. 66, S. 433.

[26] - İhkak'ul- Hak, C. 11, S. 431.

[27] - Mecma'uz- Zevâid, C. 5, S. 162.

[28] - Menakıb, C. 4, S. 69; Bihar, C. 44, S. 192, H. 5.

[29] - Tefsir-i Nur'us- Sekaleyn, C. 2, S. 23.

[30] - Deaim'ul- İslam, C. 2, S. 130.

[31] - İhkak'ul- Hak, C. 11, S. 601; Mevsuat-u Kelimat'il- Hüseyin -A.S-, S. 360.

[32] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 145.

[33] - Kafi, C. 6, S. 474.

[34] - Menakıb, C. 4, S. 66; Bihar, C. 44, S. 190, H. 3.

[35] - Bihar, C. 44, S. 13.

[36] - İrşad'ul- Kulub, S. 186.

[37] - İhticac-ı Tabersi, S. 296.

[38] - Futuh-u İbn-i A'sem-i Kufi C. 5, S. 14.

[39] - İhticac-ı Tabersi, S. 336.

[40] - Uyun-u Ahbar'ir- Rıza, C. 2, S. 72.

Birinci Bölüm: İmam (a.s)'ın İbadî Siresi

1- Kur'an'la Ünsiyeti

İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) buyurmuştur ki:

"Eğer doğuyla batı arasındaki bütün insanlar ölür ve ben de yalnız kalırsam, Kur'an benimle olduktan sonra vahşet etmem."

İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s), "**Malik-i yevmiddin**" ayetini okuduğunda, onu o kadar tekrarları ki, neredeyse ruhu bedeninden ayrılırdı."^[1]

2- Güzel Sesle Kur'an Okuması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"... İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s), Kur'an'ı herkesten daha güzel bir sesle okuyordu. O Kur'an okuduğunda, ev halkının duyup faydalanmaları için sesini yükseltiyordu."^[2]

3- "Allah'ın Nimetlerini Sayamazsınız" Ayetini Okuduğunda Buyurduğu Söz

Ravi diyor ki:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s), bu ayeti okuduğunda: **"Allah'ın nimetini saymaya kalkışacak olursanız, onu (bir genelleme yaparak bile) sayamazsınız"**^[3] şöyle buyuruyordu:

"Münezzehdir O Allah ki, nimetleri tanımaktan acizliğini itiraf etmekten başka kimseye nimetleri tanımayı mümkün kılmamıştır; nitekim O'nu idrak edemeyeceğini bilmekten ziyade, kendi kühnünün idrak edilmesini kimseye müyesser etmemiştir."^[4]

4- Sofra Duası

Ebu Hamza-i Sumalî şöyle diyor:

İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) yemek yediğinde şöyle diyordu:

"Hamd O Allah'a ki, bize yemek verdi, bizi suya kandırdı, bize yetti, bizi teyit etti, bize sığınak verdi ve bize rızık verdi, bize üstünlük bağışladı. Hamd O Allah'a ki yemek verendir, yemek verilen değil; rızık verendir, rızıklanan değil."^[5]

5- Secdeleri

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s), Allah'ın bir nimetini andığında şükrederdi; Allah'ın kitabından secdeli olan bir ayet okuduğunda secde ederdi; Allah Teala bir kötülüğü (tehlikeyi) veya bir hileyi ondan uzaklaştırdığında secde ederdi; farz bir namazı kıldıktan sonra secde ederdi; iki kişinin arasını uzlaştırmaya muvaffak olduğunda secde ederdi; onun bütün secde azalarında secde izi vardı; işte bundan dolayı "**Seccad**" (çok secde eden) diye adlandırıldı."^[6]

6- Secde İzleri

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Babamın secdegahında (alnında) şişkinlik eseri vardı (çok secde ettiğinden dolayı nasır bağlamıştı). Her yıl iki defa onu kesiyordu; her defasında beş kat nasır vardı; bundan dolayı "**Zu's-Sefenat**" (nasır sahibi) diye lakap almıştı."^[7]

7- Abdest Alması

Ravi diyor ki:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) abdest aldığı anda rengi sararıyordu. Ailesi: "Seni böyle sarartıp rahatsız eden nedir?" diye sorduklarında şöyle buyuruyordu: "Kimin huzurunda durmaya hazırlandığımı biliyor musunuz?"^[8]

8- Namaz İçin Misk Sürmesi

Ravi diyor ki:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s)'ın, namaz kıldığı yerde bir şişe miski vardı; namaza başlamak istediğinde ondan biraz alıp kendisine sürüyordu."^[9]

9- Her Gece-Gündüz Bin Rekat Namaz Kılması

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s), gece-gündüz bin rekat namaz kılıyordu; nitekim Emir'ul- Muminin Hz. Ali (a.s) da böyle yapıyordu."^[10]

10- Namaz Kılışı

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s), namaz kılmak istediğinde sert bir elbise giyer, sert bir yerde namaz kılar ve yere secde ederdi."^[11]

11- Gece Namazı

Allame Meclisi nakletmiştir ki:

“İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) abdest aldığıında, kimsenin ona yardım etmesini sevmezdi; kendisi abdest suyunu hazırlar ve yatmadan önce o suyun üzerini örterdi. Gece namazı için kalktığıında ise önce dişlerini misvaklar ve sonra abdest alarak namaza başlardı. İmam (a.s) gündüz kılmadığı nafîle namazlarının kazasını kılarak şöyle buyururdu:

“Evlatlarım! Nafîle namazlarını kaza etmek size farz değildir ama hayır bir işe adet edenin, o işi sürdürmesini seviyorum.”

İmam (a.s) gece namazını, evinde ve seferde terk etmezdi.”^[12]

12- Namazları

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

“İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s), gece-gündüz bin rekât namaz kılardı; rüzgar bir sümbül gibi onu hareket ettirirdi. İmam (a.s)’ın beş yüz hurma ağacı vardı; her birinin kenarında iki rekât namaz kılardı. Namaza durduğunda rengi değişirdi. Namazda duruşu, büyük bir padişahın önünde duran zelil bir kulun duruşu gibiydi. Azaları, Allah korkusundan titriyordu; namaz kıldığı zaman, namazla vedalaşan ve artık ondan sonra hiçbir zaman namaz kılmayacak olan bir kimse gibi namaz kılardı.”^[13]

13- Müstehap Namazların Kazasını Kılması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s), gecenin müstehap namazlarından biri fevt olduğunda gündüz onu kaza ederdi; günün müstehap namazlarından biri fevt olduğunda, ertesi gün veya gelecek Cuma günü veyahut sonraki ay onu kaza ederdi. Eğer fevt olmuş müstehap namazlar çoğalıp toplansaydı, yılın bütün müstehap namazlarının kamil olması için onları Şaban ayında kaza ederdi.”^[14]

14- Vitir Namazında Üç Yüz Defa “El-âf” Demesi

Ravi diyor ki:

“İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s), seher vakti vitir namazında üç yüz defa: “El-âf” (Allah’ım beni af et) derdi.”^[15]

15- Ramazan Ayı Gecelerinde Okuduğu Dua

Ebu Hamza-i Sumalî şöyle diyor:

“Abitlerin efendisi İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) Ramazan ayında, gecenin hepsini (sehere kadar) namaz kılardı; seher olduğunda ise şu duayı okurdu:

“İlahî, kendi azabınla beni edeplendirme...”^[16]

16- Ramazan Ayındaki Amelleri

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) Ramazan ayı olduğunda, dua, tespih, istiğfar ve tekbirden başka bir şey söylemezdi; iftar ettiğinde ise şöyle derdi: “Allah’ım, yapmak istediğin takdirde, istediğin her şeyi yaparsın.”[17]

17- Oruç Tutması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s), Şaban ve Ramazan aylarının orucunu birleştirerek şöyle buyuruyordu; “İki ay peş peşe oruç tutmak, Allah’tan taraf tövbenin kabul olmasına sebep olur.”[18]

18- Af ve Bağışı

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s), Ramazan ayı olduğunda köle ve cariyesini dövmezdi. Köle veya cariyelerden biri suç işlediğinde (yanlış bir hareket yaptığında), kendi yanında: “Falan köle veya filan cariyeye, filan gün böyle şöyle yaptı” diye yazar ve onu cezalandırmazdı. Bu yazdıkları şeyleri öylece bir araya toplardı. Ramazan ayının son gecesi olduğunda, köle ve cariyelerini çağırarak onları kendi etrafında toplar ve yazıları çıkararak şöyle buyururdu:

“Ey filâni, sen falan gün şöyle böyle yaptın, ama ben seni cezalandırmadım; böyle yaptığını hatırlıyor musun?”

Karşı taraf da: “Evet, ey Resulullah’ın oğlu!” diyordu.

Böylece son kişiye kadar onların suçlarını söylerdi, onlar da itiraf ederlerdi. Daha sonra onların arasında ayağa kalkarak şöyle buyururdu:

“Yüksek sesle deyiniz ki: “Ey Ali bin Hüseyin, şüphesiz Rabbin yaptıkların bütün amelleri, bizim amellerimizi (çirkin hareketlerimizi) sayıp yazdığı gibi sayıp yazmıştır; Allah’ın yanında, küçük ve büyük hiçbir şey bırakmayan, her şeyi sayıp yazan ve hakla aleyhine konuşan bir kitap vardır; yaptığın her şeyi Rabbinin katında hazır bulacaksın; nitekim biz de yaptığımız her şeyi senin yanında hazır bulduk. O halde bizi affet, günahımızdan geç; nitekim, kendin Rabbinden affedilmeyi ümit ediyorsun. Rabbinin seni affetmesini sevdiğin gibi, o halde kendin Allah’ı affeden olarak bulman için bizi affet ve günahlarımızdan geç...”[19]

19- İftar Etmesi ve İftar Vermesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) oruç tuttuğu gün, bir koyunun alınıp kesilmesini, doğranmasını ve pişirilmesini emrediyordu. Akşam olduğunda, oruç olduğu halde yemeğin kokusunu almak için eğilip kazanlara bakar ve şöyle buyururdu: “Kaplari getirin, falan ve filan aile için yemek doldurun.” Son kazana kadar böyle yapardı.

Daha sonra kendisi için hurmayla ekmek getirirlerdi ve bu O'nun akşam yemeği olurdu."

İkinci Bölüm: İmam (a.s)'ın Halka Karşı Davranışı

20- Yolculuğu

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s), ancak kendisini tanımayan toplulukla yolculuk yapardı ve kafilenin ihtiyaç duydukları şeylerde onların hizmetçileri olmasını da şart koşardı."^[21]

21- Tevazusu

Kendisine: "Neden yolculuk yaptığında tanınmaman için kendini topluluktan saklıyorsun?" dediklerinde şöyle buyuruyordu:

"Mislini bağışlamadığım (yapmadığım) bir şeyi, Resulullah (s.a.a)'e nispetle (bağlılıkla) almak istemiyorum."^[22]

22- Sadakaları

Ebu Abdullah Damğanî şöyle diyor:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s), sadaka olarak şeker ve badem veriyordu. Bu işin sebebinin sorduklarında ise şu ayeti okuyorlardı:

"Sevdiğiniz şeyden infak edinceye dek asla iyiliğe erişemezsiniz."^[23]

23- Sadakayı Öpmesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s), sadakayı dilenciye vermeden önce onu öpüyordu. "Böyle yapmanızın hikmeti nedir?" diye sorduklarında ise şöyle buyuruyordu:

"Ben dilencinin elini değil Rabbimin elini öpüyorum; zira sadaka dilencinin eline bırakılmadan Rabbimin eline bırakılıyor..."^[24]

24- İhlası

Ravi diyor ki:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) karanlık bir gecede içerisinde dinar ve dirhem olan torbasını alıp evden dışarı çıkarak fakirlerin kapılarına gidiyordu; kapıları çalarak (tanınmayacak bir şekilde) o paradan onlara veriyordu.

İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) vefat ettiği zaman, artık karanlık gecelerde kapı çalıp da para vereni kaybettiklerinde, o işi yapanın İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) olduğunu anladılar."^[25]

25- Yoksullara Yardımcı Olması

Ahmed bin Hanbel, Muammer'den, o da Şeybe bin Nuame'den şöyle rivayet etmiştir:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s), Medine'de yüz ailenin geçimini sağlıyordu."^[26]

26- Fakirlere Karşı Davranışı

Bir fakir İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s)'ın yanına geldiğinde İmam (a.s) şöyle buyuruyordu:

"Aziğımı ahirete taşıyan kimseye merhaba."^[27]

Üçüncü Bölüm: İmam (a.s)'ın Şahsî ve Ailevî Siresi

27- Âileye Hizmeti

İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) buyurmuştur ki:

"Pazara gidip de yanımdaki parayla âilem için arzuladıkları bir (kilo) eti almam, benim için bir köle azat etmekten daha sevimlidir."^[28]

28- Doğan Bebeğe Karşı Tavrı

Ravi diyor ki:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) yeni doğan bir çocukla müjdelendiğinde, onun oğlan veya kız olduğunu sormaksızın: "Azası düzgün ve salim midir?" diye sorardı. Düzgün ve salim olduğunda şöyle buyuruyordu: "Hamd Allah'a ki, benden çirkin ve nakıs bir mahluk yaratmadı."^[29]

29- İşleri Teenni İle Yapması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) şöyle buyuruyordu:

"Ben iş az olsa dahi, ona devam etmeyi (tatil etmeksizin onu teenni ile yapmayı) severim."^[30]

30- Talebeye Karşı Tavrı

Ravi diyor ki:

"İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s)'ın yanına bir talebe geldiğinde şöyle buyururdu:

"Resulullah (s.a.a)'in vasisine merhaba."

Daha sonra buyuruyordu ki:

"İlim talep eden bir kimse, evinden çıkarak ayağını yerin üzerindeki yaş veya kuru olan herhangi bir şeyin üzerine bastığında, yer yedi katıyla birlikte onu takdis eder (ona Allah'tan sevap ve mükafat talep eder)."^[31]

31- Kamil İman

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) buyuruyordu ki: "Kim dört haslete sahip olursa, imanı kamil olur, günahları temizlenir ve Rabbini kendisinden razı olduğu halde mülakat eder:

- 1- Kim Allah rızası için halkın hakkını eda ederse.
- 2- Kim halka karşı doğru konuşursa.
- 3- Kim çirkin bir iş yapmaktan Allah ve insanlardan utanırsa.
- 4- Kimin ailesine karşı ahlakı güzel olursa."^[32]

32- Edebi

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s) buyurdular ki:

"Ben çok şiddetli bir şekilde hastalandım. Babam bana: "Gönlün ne istiyor?" diye sordu. Ben de cevaben: "Gönlüm, Rabbimin bana tedbir ettiği şey hususunda bir öneride bulunmayan kimselerden olmamı istiyor" dedim.

Babam buyurdular ki: "Aferin! İbrahim Halil'e benzedin. Zira Cebrail (onu ateşe attıklarında) ona: "Bir hacetin var mı?" diye sorduklarında o cevaben: 'Ben Rabbime bir şey önermem, Allah bana yeter, O en iyi vekildir' dedi."^[33]

33- Edesize Karşı Tavrı

Abdullah bin Miskan diyor ki:

İmam Bakır (a.s)'dan şöyle buyurduğunu duydum:

"Babam (İmam Zeyn'ul-Abidin -a.s-)'ın gözü, oğluyla birlikte olan bir adama ilişti; o adamın oğlu, babasının koluna dayanmıştı. Babam dünyadan göçünceye dek, o çocuğa kızdığından (onun edepsizliğinden) dolayı onunla konuşmadı."^[34]

34- Annesine Karşı Tavrı

İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s)'a: "Siz, insanların en iyilerisiniz, ama annenizle -o istediği halde- bir kapta yemek yemiyorsunuz" dediklerine buyurdular ki:

"Elimin, daha önce annemin gözü iliştiği bir şeye taraf uzatılmasını ve bundan dolayı da ona karşı âkk (asi) olmamı sevmiyorum."

İmam (a.s) bundan sonra, bir tabakla çanağın üzerini örterek elini tabağın altına sokup ondan yemek alarak öylece yiyordu."^[35]

35- Bulunan Mal Hakkındaki Tavsiyesi

İmam Sadık (a.s), bulunan mallar hakkında konuştuğunda buyurdular ki:

“İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) âilesine: “Bulunan mala dokunmayın” diye emrediyordu.”^[36]

36- Yürümesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s), başının üzerinde bir kuş varmışçasına yürüyordu^[37] ve sağ, solunu geçmiyordu.”^[38]

37- Taahhüt ve Sorumluluk Hissi

Ravi diyor ki:

“İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) yolun ortasında bir taş veya kesek gördüğünde, bineğinden inerek mübarek eliyle onu yoldan kaldırıp bir kenara atardı.”^[39]

38- Çok Ağlayanlardan Olması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Çok ağlayanlar beş kişidir: Adem, Yakub, Yusuf, Resulullah’ın kızı Fatıma ve İmam Zeyn’ul-Abidin (aleyhim’us-selam).

...İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) yirmi (başka bir rivayete göre kırk) sene ağladı; her zaman önüne yemek bırakıldığında, (Aşura olayını ve Ehl-i Beyt’e yapılan zulümleri hatırladığından dolayı) ağlardı...”^[40]

39- Babasına Kırk Sene Ağlaması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“İmam Zeyn’ul- Abidin (a.s), gündüzleri oruç tutup geceleri ibadetle geçirdiği halde kırk yıl boyunca babasına ağladı. İftar zamanı kölesi yemek ve su getirip önüne bırakarak: “Ey mevlam! Yemeğini ye” dediğinde, İmam (a.s) şöyle buyuruyordu:

“Resulullah’ın oğlu (Hüseyin -a.s-), aç olduğu halde öldürüldü; Resulullah’ın oğlu susuz olarak öldürüldü.”

Bu sözleri o kadar tekrarlayıp ağlardı ki, yemeği gözünün yaşıyla ıslanır ve içeceği su gözünün yaşıyla karışırdı. Allah’ın rahmetine kavuşuncaya dek durumu sürekli böyleydi.”^[41]

40- Hayvanlara Karşı Tavrı

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

“İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) vefat ettiğinde, mer’ada (otlaklıkta) olan devesi gelerek baş ve boynunu

İmam (a.s)'ın kabrine vurarak toprağında ağnadı. Babam o deveyle hacca gidiyordu, ona bir kırbaç dahi vurmamıştı.”^[42]

Kaynakça:

- 1- Kur'ân.
- 2- Emalî-yi Mufid, Camia-i Müderrisin.
- 3- Bihar'ul- Envar, Meclisi, İslamiyye.
- 4- Kâfî, Kuleynî, İslamiyye.
- 5- Mişkat'ul- Envar, Tabersî, Mektebet-u Hayderiyye.
- 6- Men Lâ Yahzuruh'ul- Fakih, Saduk, Müessese-i A'lemî.
- 7- Vesail'uş- Şia, şeyh Hürr-ü Amilî, İslamiyye.
- 8- Belağat'ul- İmam Ali bin Hüseyin (a.s), Cafer Hairî.

[1] - Bihar, C. 46, S. 107; Belağat'ul- İmam Ali bin Hüseyin (a.s) S. 221.

[2] - Vesail'uş- Şia, C. 4, S. 858.

[3] - Nahl/18.

[4] - Revzat'ul- Kafi, C. 8, S. 394; Belağat'ul- İmam Ali bin Hüseyin (a.s), S. 57.

[5] - Men la yahzuruh'ul- Fakih, C. 233, H. 4266.

[6] - Bihar, C. 46, S. 6, H. 10.

[7] - Bihar, C. 46, S. 6.

[8] - Bihar, C. 46, S. 74.

[9] - Bihar, C. 46, S. 58.

[10] - Bihar, C. 46, S. 61.

[11] - Bihar, C. 46, S. 108.

[12] - Bihar, C. 46, S. 98.

[13] - Bihar, C. 46, S. 79.

[14] - Vesail'uş- Şia, C. 3, S. 201.

[15]- Vesail'uş- Şia, C. 4, S. 910.

[16]- (Bu dua Ebu Hamza-i Sumalî duasıyla meşhurdur; tercümesi Ehl-i Beyt Mesajı dergisinin 17 ve 18. Sayılarında yayınlanmıştır; okumak isteyenler oraya müracaat edebilirler.) Vesail'uş- Şia, C. 5, S. 174.

[17]- Kâfi, C. 4, S. 88, H. 8.

[18]- Kâfi, C. 4, S. 92, H. 3.

[19]- Bihar, C. 46, S. 103.

[20]- Bihar, C. 46, S. 71; Men Lâ Yahzuruh'ul- Fakih, C. 2, S. 9, h.1955.

[21]- Bihar, C. 46, S. 69.

[22]- Bihar, C. 46, S. 93, h.82.

[23]- (Âl- i İmran/92) Bihar, C. 46, S. 89.

[24]- Bihar, C. 46, S. 74.

[25]- Bihar, C. 46, S. 66.

[26]- Bihar, C. 46, S. 88.

[27]- Bihar, C. 46, S. 98.

[28] - Vesail'uş- Şia, C. 15, S. 251, h.6.

[29] - Vesail'uş- Şia, C. 15, S. 143, h.1.

[30] - Vesail'uş- Şia, C. 1, S. 70.

[31] - Bihar, C. 1, S. 168, H. 16.

[32] - Emali-yi Mufid, S. 299.

[33] - Bihar, C. 46, S. 67.

[34] - Mişkât'ul- Envar, S. 165.

[35] - Bihar, C. 46, S. 93; Belağat'ul- İmam Zeyn'ul- Abidin (a.s) S. 214.

[36] - Vesail'uş- Şia, C. 17, S. 348, H. 1.

[37] - Bu söz, çok sessiz yol yürümesinden kinayedir; ses ve hareket olduğunda kuş hemen uçar gider.

[38] - Yani yürüyünce, vakar, edep ve tevazu ile yürüyordu. (Bihar, C. 46, S. 93.)

[39] - Bihar, C. 46, S. 93.

[40] - Bihar, C. 82, S. 86, H. 33.

[41] - Vesail'uş- Şia, C. 2, S. 923.

[42] - Bihar, C. 27, S. 168, H. 16.

Birinci Bölüm: İmam (a.s)'ın Allah Teala İle İlişkisi

1- Sürekli Allah-ı Anması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam çok zikir ediyordu; onunla yol gittiğimde Allah'ı anıyordu; onunla yemek yediğimde yine Allah'ı anıyordu; halkla konuştuğu zaman onlarla konuşması onu Allah'ı zikretmekten alıkoymuyordu."^[1]

2- Kalp Gözüyle Allah'ı Görmesi

Göçebe bir Arap İmam Bakır (a.s)'a: "Allah'a ibadet ettiğinde O'nu gördün mü?" diye sordu. İmam (a.s): "Görmediğim birisine (Allah'a) ibadet etmem" buyurdular.

Göçebe: "O'nu nasıl gördün?" sorduğunda ise İmam (a.s): "Gözler O'nu bakmakla göremez ama kalpler iman hakikatiyle O'nu görür" buyurdular."^[2]

3- Ahiret Hüznü

Cabir bin Abdullah diyor ki:

"İmam Bakır (a.s), bir gün evden dışarı çıkarken şöyle buyurdular:

"Ey Cabir! Allah'a and olsun ki, kalbim meşgul ve mahzun olduğu halde sabahladım."

Cabir diyor ki, İmam (a.s)'a: "Canım sana feda olsun, hüznün nedir; kalbinin meşguliyeti nedir? Bunların hepsi dünya için midir?" diye sorduğumda buyurdular ki:

"Hayır, ya Cabir! Ahiret gamı ve hüznü içindir."^[3]

4- Namaz ve Dua İçin Özel Elbise Giymesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Babamın sert (yumuşak olmayan) iki elbisesi vardı; namazını o elbiselerle kılardı. Allah'tan bir hacet dilemek istediğinde, o elbiseleri giyerek Allah'tan hacetini dilerdi."^[4]

5- Allah'tan Hacet Talep Etmesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam Allah'tan bir şey talep etmek istediğinde, onu öğle vakti talep ederdi. O şeyi talep etmeyi irade ettiğinde, önceden bir şeyi sadaka olarak veriyor, bir miktar güzel koku sürüyor ve camiye giderek o haceti için dua ediyordu."^[5]

6- Ka'be'yi Tavaf Etmesi

İbn-i Meryem diyor ki:

"İmam Bakır (a.s)'la birlikte ka'be'nin etrafını tavaf ediyorduk. İmam (a.s) tavaf ederken Rük-nü Yemani'ye (Hacer'ul- Esved'e) yettiğinde elini ona sürerek şöyle dedi:

"Allah'ım, bana teveccüh et de tövbe edeyim; beni koru da bir daha (razı olmadığın şeye) dönmeyeyim."^[6]

7- Camiye Erken Gitmesi

Cabir diyor ki:

"İmam Bakır (a.s) cuma günleri erken saatlerde, (yani) güneş bir ok miktarınca yükseldiğinde camiye gidiyordu. Ramazan ayı olduğunda ise bundan daha erken camiye gidiyordu."^[7]

8- Cuma Guslü

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam (İmam Bakır -a.s-), cuma günü öğle vakti cuma guslü ediyordu."^[8]

9- Gece İbadetleri

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam – Allah'ın rızvanı ona olsun – ibadet için gece kalktığında, kıyamı (ayakta durmayı) uzatıyordu; rükûa veya secdeye gittiğinde onları uzatıyordu; öyle ki uykuya dalmış olduğunu sanıyorlardı ve ansızın onun

"**Lâ ilahe illellahu hakkan hakka...**" dediğini duyuyorduk."^[9]

10- Gece Namazında Tevhid Suresini Okuması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam (İmam Bakır -a.s-), İhlas suresi (sevap açısından) Kur'ân'ın üçte biriyle eşittir" buyuruyordu...

Benim yerimle babamın yeri arasında bir kapı vardı; gece namazı kıldığında, son üç rekatta (yani şef' ve vitir namazlarında) İhlas suresini okuyordu."^[10]

11- Kur'ân Okuması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Ebu Cafer (İmam Bakır -a.s-), Kur'ân'ı çok güzel bir sesle tilâvet ederdi. Geceleyin kalkıp Kur'ân

okuduğunda, su taşıyan ve diğer kimseler oradan geçerken durup onun kıraatini dinlerlerdi.”[11]

12- Allah'ı Görürcesine İbadet Etmeleri

Ravi diyor ki:

“İmam Bakır ve İmam Sadık (a.s) namaza durduklarında renkleri değişiyordu; bazen kırmızı, bazen de sarı oluyordu; sanki apaçık gördükleri biriyle münacat ediyorlardı.”[12]

13- Toplu Şekilde Dua Etmesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Babam İmam Bakır (a.s), kendisini kederlendiren bir sorunla karşılaştığında, kadın ve çocukları toplayarak dua ediyor, onlar da amin diyorlardı.”[13]

14- Sıkıntı ve Belaya Uğrayanları Gördüğünde Allah'a Sığınması

Ravi diyor ki:

“İmam Muhammed Bakır (a.s), sıkıntı ve belaya uğrayan birini gördüğünde, sessiz bir şekilde “euzu billah” diyerek Allah'a sığınyordu.”[14]

15- Şaban ve Ramazan Aylarını Oruç Tutması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki

“Babam, Şaban ayının orucu ile Ramazan ayının oruçlarının arasını bir günle ayırıyordu (yani bir gün hariç o ayların hepsini oruç tutuyordu).”[15]

16- Ramazan Ayında Kur'ân Okuması

Rivayete göre İmam Bakır (a.s), Kur'ân'ı Ramazan ayında on defa, yani her üç günde bir defa hatmediyordu.”[16]

17- Sürekli Okuduğu Dua

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

“Babam duasında şöyle diyordu:

“Rabbî eslih lî nefsi fe-inneha ehemm'ul- enfusi ileyye, Rabbî, eslih lî zürriyyetî fe-innehum yedî ve ezudî, Rabbî ve eslih lî ehl-i beytî fe-innehum lehmî ve demî, Rabbî, eslih lî cemaate ihvetî ve ehevâtî ve muhibbî fe-inne salahehum salahî.”

“Rabbim! Nefsimi ıslah et; çünkü nefsim bana, bütün nefislerden daha önemlidir. Rabbim! Zürriyetimi (soyumu) ıslah et; zira onlar benim elim ve pazımdırlar. Rabbim! Âilemi ıslah et; çünkü onlar benim etim ve kanımdırlar. Rabbim! Kardeş, baci ve dostlarımı ıslah et; zira onların salahı (iyiliği) benim salahımdır.”[17]

18- Gece Münacatları

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Babam (İmam Bakır -a.s-) gece yarılarında Allah’a yalvarıp yakarışında şöyle diyordu:

“Ey Rabbim, emrettin bana, ama ben emre uymadım; nehyettin beni, ama ben sakınmadım. O halde ben huzurunda duran kulunum ve özür belirtmiyorum!”^[18]

19- Yolculuğa Gitmek İstedğinde Ettiği Dua

Ravi diyor ki:

“Ebu Cafer (İmam Bakır -a.s-) yolculuğa gitmek istediğinde, âilesini bir odaya toplayarak şöyle diyordu:

“Allah’ım, bu sabah vakti kendimi, malımı, âilemi, hazır ve gâip olan evlatlarımı sana emanet ediyorum. Allah’ım, bizi koru ve bizi gözet. Allah’ım, bizi kendi civarında (sığınağında) karar kıl. Allah’ım, nimetini bizden alma; bize bağışlamış olduğun afiyet ve fazlını (ihsanını) değiştirme.”^[19]

20- Evinden Çıkarken Okuduğu Dua

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki: “Ebu Cafer (İmam Bakır -a.s-) evinden çıktığında şu duayı okuyordu:

“Bismillahi harectu, bismillahi velectu ve alallahi tevekkeltu vela havle vela kuvvete illa billah’il- aliyy’il-azim.”

(Allah’ın adıyla çıkıyorum, Allah’ın adıyla giriyorum, Allah’a tevekkül ediyorum. Bütün güç ve kudret, yüce ve âzim olan Allah’tandır ancak.)^[20]

21- Secdelerindeki Duası

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Babam secdelerinde şöyle diyordu:

“Allah’umme inne zann’en-nasi bî hasenun, feğfir lî ma la ye’lemun vela tuahiznî bima yekulune ve ente allam’ul- ğuyub.”

(Allah’ım, halkın bana karşı zanları güzeldir (bana hüsn-ü zanları vardır), öyleyse onların bilmedikleri şeyleri bana bağışla ve onların dedikleriyle beni muaheze etme (sorgulama) ve sen gaipleri bilensin.)^[21]

22- Aksırma Anındaki Duası

Sa’d bin Halef şöyle diyor:

“İmam Bakır (a.s) aksırdığında, “**Yerhamukellah**” (Allah sana merhamet etsin) dediklerinde cevaben şöyle buyuruyordu: “**Yeğfirullahu lekum ve yerhamekum**” (Allah seni bağışlasın ve sana merhamet etsin)

Bir adam da onun yanında aksırdığında şöyle buyuruyordu: "**Yerhamukellah**" (Allah sana merhamet etsin.)^[22]

23- Güldüğünde Ettiği Dua

İmam Bakır (a.s)'ın kölesi Eflah şöyle diyor:

"İmam Bakır (a.s) güldüğünde şöyle diyordu: "**Allah'umme lâ temkutnî.**" (Allah'ım, bana gazap etme.)^[23]

İkinci Bölüm: İmam (a.s)'ın Topluma Karşı Davranışı

24- İlmi Yararak Açıklaması

Cabir bin Abdullah-i Ensari şöyle diyor:

Resulullah (s.a.a) bana buyurdular ki:

"Sen o kadar yaşayacaksan ki, Hüseyin'in neslinden olup ilmi yaracak olan ^[24] Muhammed isimli evladımı göreceksin; onunla mülakat ettiğinde selamımı ona ilet."^[25]

25- Yol Arkadaşıyla Musafahası

Ebu Ubeyde el-Hazza diyor ki:

"İmam Bakır (a.s)'la bir mahmile binmiştik; İmam (a.s) bir ihtiyaç için aşağı inerek tekrar bindiğinde benimle musafaha ediyordu (tokalaşıyordu). Onun bu tavrına karşı dedim ki: "Güya bu el vermede bir şey (fazilet ve yarar) görüyorsun?"

Buyurdular ki: "Evet, mümin bir kimse mümin biriyle musafaha ettiğinde, ayrıldıkları zaman günahsız olarak ayrılırlar (Allah her ikisinin günahını affetmiş olur)."^[26]

26- Bahşış ve İyilikten Usanmaması

Süleyman bin Kurm şöyle diyor:

"İmam Bakır (a.s), kardeşlerine, ona yönelenlere, ona ümit edenlere ve ondan bir şey bekleyenlere bağışta bulunuyor ve iyilik etmekten usanmıyordu."^[27]

27- Kardeşlerine Karşı Davranışı

İmam Bakır (a.s)'ın cariyesi Selma şöyle diyor:

"İmam Bakır (a.s)'ın kardeşleri, İmam (a.s)'ın yanına geldiklerinde, İmam (a.s) onlara güzel yemek yedirmedikçe, onlara güzel elbise giydirmedikçe ve onlara gümüş dirhemler bağışlamadıkça İmam (a.s)'ın yanından ayrılmıyorlardı. Bu konuda İmam (a.s)'a, bu çeşit davranış ve bağışını azaltmasını söylediğimde buyurdular ki:

"Ey Selma! Dünyanın güzelliği, kardeş ve arkadaşlara iyilikte bulunmaktan başka bir şey değildir."

28- Bağışının Herkesten Çok Olması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam, akrabaları arasında mal açısından durumu daha düşüktü ama, masraf (ve bağışı) herkesten daha çoktu. İmam (a.s) her cuma günü bir dinar altın sadaka veriyordu."^[29]

29- Cömertliği

Ravi diyor ki:

"İmam Bakır (a.s)'ın, ailesi çok ve durumunun orta halli olmasına rağmen özel ve umumi insanlar hakkındaki bağış ve cömertliği aşikar ve yaygındı; kerem ve sahaveti meşhurdu; ihsan ve lütfü maruftu."^[30]

30- Doğruluğu, Güler Yüzlülüğü ve Bağışı

Ravi diyor ki:

"İmam Bakır (a.s), insanların en doğru konuşanı, onların en güler yüzlüsü, rahmet ve bağış açısından ise onların en cömerdi idi."^[31]

31- Muhtaçlara İhtiramı

Ravi diyor ki:

"İmam Bakır (a.s)'ın evinden: "Ey dilenci, Allah sana bereket versin" veya: "Ey dilenci bunu al" denilmesi duyulmamıştır. İmam Bakır (a.s) sürekli ev halkına: "Muhtaç ve fakirleri en güzel isimleriyle çağırın" diye buyuruyordu."^[32]

32- Sadaka Verme Tarzı

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam (İmam Bakır a.s) bir şey sadaka verdiğinde, onu dilencinin eline bırakıyor, sonra onu geri alarak öpüp koklayarak tekrar dilenciye veriyordu. Bunun felsefesi ise, sadaka dilencinin (fakirin) eline geçmeden Allah'ın eline geçmesidir (Allah, fakirin eline yetismeksizin o sadakayı kabul ediyor)."^[33]

33- Arefe Günü Hiçbir Muhtacı Geri Çevirmemesi

Ravi diyor ki:

"İmam Bakır (a.s) Arefe günü, hiçbir dilenciye (fakir ve muhtacı) eli boş geri çevirmiyordu."^[34]

Üçüncü Bölüm: İmam (a.s)'ın Ailesi İle İlgili Siresi

34- Âilesini, Kur'an ve Zikirle Meşgul Olmaya Emretmesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam (İmam Bakır -a.s-), bizi bir araya toplayıp güneş doğana kadar zikirle meşgul olmamızı emreliyordu. Bizden Kur'an okuyabilenlere Kur'an okumayı, okuyamayanlara ise zikir etmelerini emreliyordu." [35]

35- Hizmetçilere Yardımda Bulunması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a)'ın mektubunda şöyle yazılmıştır: "Kölelerinizi zor olan bir işte çalıştırdığınızda, siz de onlarla beraber o işte çalışın."

İmam (a.s) sonra buyurdular ki:

"Babam (İmam Bakır -a.s-), kölelere bir iş emrettiğinde onlara: "Kendi yerinizde durun" diye buyuruyordu. Daha sonra gelip o işe bakıyordu. Eğer o iş ağır bir iş olmuş olsaydı "bismillah" diyerek onlarla beraber çalışırdı. Ama eğer o iş kolay bir iş olmuş olsaydı, (onların kendileri yapmaları için) o işten uzaklaşırdı." [36]

36- Âilesine Karşı Affı

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Babamın, kendisini inciten bir hanımı vardı, ama babam sürekli onu affediyordu." [37]

37- Yemeğe Saygı

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki: "Babam (İmam Bakır -a.s-)'ın eline bir yemek yapıştığında, o yemeği ululamak (ve ona saygı) için elini mendil ile temizlemeği sevmezdi; onu yalardı." [38]

38- Ailesine Karşı Sabrı

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam (İmam Bakır -a.s-)dan şöyle buyurduğunu duydum:

"Ben, Ebu Cehil karpuzundan daha acı olan bu kölem ve âilemin işlerine karşı sabrediyorum. Kim sabrederse, sabrı vasıtasıyla, gündüzleri oruç tutup geceleri ibadet edenin ve kılıcıyla Resulullah (s.a.a)'ın önünde savaşıp şehid olanın derecesine ulaşmış olur." [39]

39- Âilesi İçin Süslenmesi

İmam Rıza (a.s) buyurmuştur ki:

"Bir grup insan, İmam Bakır (a.s)'ın yanına müşerref olduklarında, O Hazretin, siyah boyayla sakalını (veya saçını) boyamış olduğunu görünce, bunun sebebini sorduklarında İmam (a.s) cevaben buyurdular ki:

"Ben, kadınları (hanımlarımı) seven bir erkeğim ve kendimi onlar için güzel göstermeye çalışıyorum." [40]

40- Âilesine Ziynet Eşyaları Alması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Babam (İmam Bakır -a.s-), çocuk ve hanımlarını altın ve gümüşle süslüyordu (yani onlara altın ve gümüşten olan gerdanlık, bilezik ve yüzük gibi eşyalar alıyordu).”^[41]

* * *

Kaynakça:

- 1- İrşad, Mufid, İntişarat-i İlmiyye-i İslamiyye, Tahran, H. Ş. 1364.
- 2- İhkak'ul- Hak, Şuştəri, Mektebet-u Ayetullah Mer'âşî, Kum, Bîta.
- 3- Bihar'ul- Envar, Meclisi, Dar'ul- Kutub'ul- İslamiyye, Tahran, h. k. 1398.
- 4- Tuhaf'ul- Ukul, İbn-i Şu'be, İntişarat-i İlmiyye, Tahran, H. Ş. 1368.
- 5- Kurban'ul- Esnad, Himyerî, Müesseset- i Âl-ul-Beyt, Kum, h. k. 1413.
- 6- Kâfî, Kuleynî, Dar'ul- Kutub'ul- İslamiyye, Tahran, H. Ş. 1363.
- 7- Keşf'ul- Ğumme, İrbilî, Dar'ul- Ezva, Beyrut, Bîta.
- 8- Men Lâ Yahzuruh'ul- Fakih, Saduk, Muesseset'un- Neşr'il- İslami, Kum, h. k. 1411.
- 9- Mişkat'ul- Envar, Tabersî, Muesseset'ul- A'lemî, Beyrut, h. k. 1411.
- 10- Menakıb, İbn-i Şehraşub, İntişarat-i Allame, Kum, Bîta.
- 11- Vesail'uş- Şia, Şeyh Hürri Amilî, Dar'ul- İhya'ut- Turas, Beyrut, H. K.1391.

[1] - Vesail'uş- Şia, c.4, s.1181, h.2.

[2] - İhkak'ul- Hak, c.12, s.168.

[3] - Tuhaf'ul- Ukul, s.583.

[4] - Vesail'uş- Şia, c.3, s.331, h.7.

[5] - Vesail'uş- Şia, c.4, s.1116, h.1.

[6] - Kafi, C. 4, S. 409, H. 14.

[7] - Vesail'uş- Şia, C. 5, S. 42, H. 2.

[8] - Kurb'ul- Esnad, S. 360, H. 1285.

[9] - Bihar, C. 87, S. 227.

[10] - Bihar, C. 87, S. 226, H. 39.

[11] - Bihar, C. 85, S. 82, H. 23.

[12] - Bihar, C. 84, S. 248; Deaim'ul- İslam, C. 1, S. 159.

[13] - Kâfî, C. 2, S. 487, H. 3.

[14] - Keşf'ul - Ğumme, C. 2, S. 363.

[15] - Vesail'uş- Şia, C. 7, S. 367, H. 31.

[16] - Vesail'uş- Şia, C. 7, S. 219, H. 3.

[17] - Kurb'ul- Esnad, S. 8, H. 26.

[18] - Bihar, C. 46, S. 290, H. 14.

[19] - Vesail'uş- Şia, C. 8, S. 276, H. 2.

[20] - Vesail'uş- Şia, C. 8, S. 280, H. 10.

[21] - Kurb'ul- Esnad, S. 8, H. 23.

[22] - Mişkat'ul- Envar, S. 208.

[23] - Keşf'ul- Ğumme, C. 2, S. 329.

[24] - Bakır, ilmi yaran anlamına gelmektedir.

[25] - İhkak'ul- Hak, S. 12, S. 157.

[26] - Mişkat'ul- Envar, S. 203.

[27] - Bihar'ul- Envar, C. 46, S. 288.

[28]

- Bihar, C. 46, S. 290, H. 15.

[29] - Bihar, C. 89, S. 350, H. 28.

[30] - El-İrşad, S. 164.

[31] - Menakıb, C. 4, S. 208.

[32] - Keşf'ul- Ğümme, C. 2, S. 363.

[33] - Vesail'uş- Şia, C. 6, S. 303, H. 5.

[34] - Men Lâ Yahzuruh'ul- Fakih, C. 2, S. 212, H. 2183.

[35] - Vesail'uş- Şia, C. 4, S. 1185, H. 1.

[36] - Bihar, C. 46, S. 303, H. 51.

[37] - Men lâ Yahzuruh'ul- Fakih, C. 3, S. 441, H. 4528

[38] - Vesail'uş- Şia, C. 16, S. 507, H. 6.

[39] - Vesail'uş- Şia, C. 11, S. 209, H. 5.

[40] - Kâfî, C. 6, S. 480, H. 3.

[41] - Kâfî, C. 6, S. 475, H. 2.

Birinci Bölüm: İmam (a.s)'ın İbadî Siresi

1- İşlerini Dört Temel Üzere Yapması

İmam Sadık (a.s)'a: "İşlerini ne üzere bina ettin?" dediklerinde buyurdular ki:

"Dört şey üzere bina ettim:

1- Amelimi, benden başka kimsenin yapmayacağını öğrendim; bundan dolayı gayret ettim.

2- Allah Teala'nın benden haberdar olduğunu öğrendim; bundan dolayı hayâ ettim.

3- Rızkımı, başkasının yemeyeceğini öğrendim; bundan dolayı mutmain (rahat) oldum.

4- İşimin sonunun ölüm olduğunu öğrendim; bundan dolayı onun için hazırlandım."^[1]

2- Musibetlerde Allah'a Hamd Etmesi

İmam Sadık (a.s) musibet anında şöyle buyuruyorlardı:

"Hamd Allah'a ki, musibeti dinimde karar kılmadı; hamd Allah'a ki, isteseydi musibeti bundan daha büyük kılardı; o iş üzere hamd Allah'a ki, olmasını istedi, o da oluverdi."^[2]

3- Âl-i Abaya Tevessül Etmesi

Davud-i Rikkî diyor ki:

"Ben İmam Sadık (a.s)'dan, duasında genellikle beş kişinin yani Resulullah, Emir'ul-Müminin Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin aleyhim'us-salam'ın hakkı hürmetine Allah'a ısrar ettiğini ve O'nu çağırdığını duyuyordum."^[3]

4- Allah'a Olan Aşkı

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"İnsanlar Allah'a üç şekilde ibadet ederler: Bir grup Allah'a, O'nun sevabına rağbetten dolayı ibadet eder; bu haris insanların ibadetidir. Bir grup Allah'a, cehennem ateşinin korkusundan dolayı ibadet eder; bu da kölelerin ibadetidir. Ama ben Allah'a, sevgiden dolayı ibadet ederim; işte bu kerim insanların ibadetidir."^[4]

5- Malik Bin Hanbel Açısından İmam Cafer Sadık (a.s)

(Malikiyye mezhebinin imamı olan) Malik, İmam Cafer Sadık (a.s) hakkında şöyle diyor:

"...Ben bir müddet İmam Cafer Sadık (a.s)'ın yanına gidiyordum; onu üç halet dışında görmedim: Ya

namaz kılıyordu ya susmuştu veya Kur'ân okuyor ve kendisini ilgilendirmeyen bir şey hakkında konuşmuyordu. İmam Sadık (a.s), Allah'tan korkan alim ve kullardan idi.”[5]

6- Su İçerken İmam Hüseyin'i Anması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Ben soğuk su içip de İmam Hüseyin (a.s)'ı hatırlamadığım olmamıştır.”[6]

7- Hz. Mehdi (a.s)'ın Gaybetinden Yakınması

(İmam Sadık (a.s)'ın yaranlarından olan) Sudeyr-i Sayrefî, uzun bir hadiste diyor ki:

İmam Sadık (a.s), Hz. Mehdi (a.s)'la ilgili şöyle buyuruyordu:

“Ey benim efendim, senin gaybetin uykumu kaçırmış, yatağımı daraltmış ve kalbimin rahatlığını elimden alıvermiştir.”[7]

8- Yolculukta Gece Namazı

(İmam Sadık (a.s)'ın ashabından olan) Halebî şöyle diyor:

“İmam Sadık (a.s)'dan: “Acaba yolculukta soğuk ve hastalıktan korktuğum zaman, gecenin ilk saatlerinde gece ve vitir namazlarını kılabilir miyim?” diye sorduğumda İmam (a.s) buyurdular ki:

“Gecenin ilk saatlerinde bu namazları kılmanın sakıncası yoktur; ben de böyle yapıyorum.”[8]

9- Dua Elbisesi

Ravi diyor ki:

“İmam Sadık (a.s)'ın iki sert (yumuşak olmayan) elbisesi vardı ve evinde o iki elbiseyle namaz kılıyordu. Allah'tan bir hâcet dilemek (dua etmek) istediğinde o iki elbiseyi giyiyordu.”[9]

10- Hâcet İstedığında Secdeye Kapanması

Ravi diyor ki:

“İmam Sadık (a.s)'ın, önemli bir hâceti (dileği) olduğunda, namaz ve rükusuz secdeye kapanarak yedi defa: “Ya erham'er- rahimin” (Ey merhamet edenlerin en merhametlisi!) dedikten sonra hâcetini Allah'tan istiyordu.”[10]

11- Kerbela Toprağına Secde Etmesi

(İmam Sadık (a.s)'ın ashabından olan) Muaviye bin Ammar şöyle diyor:

“İmam Sadık (a.s)'ın, içerisinde Kerbela toprağı olan ipekten sarı bir torbası vardı. Namaz vakti olduğunda, o toprağı seccadesine döker ve onun üzerine secde ederdi.”[11]

12- Kâbe'nin Köşelerine El Sürmesi

(İmam Sadık (a.s)'ın ashabından olan) Cemil şöyle diyor:

"İmam Sadık (a.s), Kâbe'nin bütün köşelerine dokunarak (onlara elini sürerek) ziyaret ederdi."^[12]

13- Mağfiret Dilemesi İçin Yanındakileri Kendisinden Uzaklaştırması

Ravi diyor ki:

İmam Sadık (a.s), Mültezem'e (Hacer'ul- Esved'le Ka'be'nin kapısı arasındaki duvara) ulaştığında dostlarına (veya kölelerine): "Burada Rabbime günahlarımı itiraf etmem için benden uzaklaşın; burası öyle bir mekandır ki, günahlarını Rabbine ikrar edip de Allah'tan mağfiret dileyen her kulu Allah Teala bağışlamaktadır" buyurdular."^[13]

14- Gecenin Son Saatlerindeki Münacatı

(İmam Sadık (a.s)'ın yaranlarından olan) Abdurrahman bin Haccaç şöyle diyor:

"İmam Sadık (a.s), gecenin son saatlerinde (Allah'la münacat etmek için) kalktığında, ev halkının duyması için sesini yükselterek şöyle dua ederdi: "Allah'ım, (kıyametin) kahredici korkusuna karşı bana yardımcı ol; kabrin darlığını bana genişlet; ölümden önceki ve sonraki hayırlarla beni rızıklandır." ^[14]

15- Peygamber (s.a.a)'e Sevgisi

Ravi diyor ki:

"İmam Sadık (a.s), Resulullah (s.a.a)'i andığı zaman şöyle derdi: "Babam, anam, canım, kabilem ve âilem ona feda olsun."^[15]

16- Oruç Tuttuğunda Güzel Koku Kullanması

Ravi diyor ki:

"İmam Sadık (a.s) oruç tuttuğunda, güzel koku kullanarak şöyle buyuruyordu:

"Güzel koku, oruç tutanın hediyesidir."^[16]

17- Oruç Tuttuğunda Gül Koklamaktan Kaçınması

Ravi diyor ki:

"İmam Sadık (a.s) oruç tuttuğunda, hoş kokulu her çeşit bitki ve gül koklamaktan kaçınıyordu. Bunun sebebini sorduğumda şöyle buyurdular: "Orucumu (herhangi) bir lezzetle karıştırmak istemiyorum."^[17]

18- Ramazan Ayına Saygı

İmam sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Ben Ramazan ayında yolculuğa çıktığım zaman, ölmeyecek kadar gıda (güç verecek çok az bir miktar)

dışında bir şey yemem ve doyasıya su içmem.”^[18]

İkinci Bölüm: İmam (a.s)’ın İctimaî Siresi

19- Fakirlere Yardımda Bulunması

(İmam Sadık (a.s)’ın ashabından olan) Hişam bin Salim diyor ki:

“İmam Sadık (a.s), gecenin bir vaktinde, içerisinde ekmek, et ve para olan torbasını omzuna alarak Medine halkının muhtaç kesimine doğru gidip torbanın içerisindeki gıda maddeleri ve paraları onların arasında taksim ediyordu; onlar ise İmam (a.s)’ı tanımıyorlardı. İmam (a.s) vefat ettiğinde artık o bağışlar kesilince, onları getirenin İmam Sadık (a.s) olduğunu anlamış oldular.”^[19]

20- Kendisine Bir Şey Kalmayacak Derecede Bağışta Bulunması

(Hadis ravilerinden olan) Hiyac bin Bestam şöyle diyor:

“Cafer bin Muhammed (İmam Sadık -a.s-), âilesine bir şey kalmayacak derecede halka bağışta bulunuyordu.”^[20]

21- Helal Rızık İçin Çiftçilik Yapması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Ben bazı arazilerimde terleyinceye kadar çalışıyorum, oysa benim yerime çalışacak ve beni çalışmaktan müstağni edecek fertler vardır; çalışmamın sebebi, Allah Teala’nın, benim helal rızık arayarak çaba sarf ettiğimi bilmesi ve görmesi içindir.”^[21]

22- Takvaya Davet Etmesi

(İmam Sadık (a.s)’ın ashabından olan) Gıyas bin İbrahim şöyle diyor:

“İmam Sadık (a.s), birbiriyle kavga eden bir grup cemaatin yanından geçerken durup üç defa yüksek sesle: “Allah’tan korkun” diye buyuruyordu.”^[22]

23- Yarışa Hazır Olması

(İmam Sadık (a.s)’ın ashabından olan) Hafs bin Buhturî şöyle diyor:

“İmam Sadık (a.s), ok atışı ve at biniciliğine hazır oluyordu.”^[23]

24- Çocukları Oruç Tutmaya Emretmesi

Ravi diyor ki:

“İmam Sadık (a.s), çocuklara Ramazan ayında günün bir kısmını oruç tutmalarını emreliyordu; açlık ve susuzluğun onlara galip olduğunu görünce, oruçlarını açmalarını tavsiye ederdi.”^[24]

25- Çaba ve Gayrete Tavsiyesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Allah'a and olsun ki biz, ancak kendimize emrettiğimiz şeyi size emrediyoruz. Öyleyse çalışıp çabalayın ve gayret edin." [25]

26- Düşmanın İhtiyacını Karşılaması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Ben düşmanın ihtiyacını, onu reddedip de benden müstağni olabilmesi (artık bana ihtiyacı olmaması) korkusundan dolayı koşarak karşılıyorum." [26]

27- Hakkı Söylemesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Benden, hakkı söylememi istiyorlar! Allah'a and olsun ki, ölünceye dek sürekli hakkı söyleyeceğim." [27]

28- İyilik ve Sıla-i Rahmi Tavsiye Etmesi

İbn-i Sa'd-i Ezudi diyor ki:

"İmam Sadık (a.s)'ın bize en çok tavsiye ettiği şey, iyilik ve sıla-i rahimdi." [28]

Üçüncü Bölüm: İmam (a.s)'ın Ahlakî Siresi

29- Emanete Riayet Etmesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Eğer Hz. Ali (a.s)'ı kılıçla vurarak onu öldüren şahıs, beni kendi emini bilerek benden nasihat ve istişare etmeyi ister ve ben de bunu kabul etmeğe hazır olursam, mutlaka emaneti ona eda ederim (bu konuda onu gözetirim)." [29]

30- Mizah ve Tebessümü

(Ehl-i Sünnetin Malikiyye fırkasının imamı olan) Malik şöyle diyor: "Ben Cafer bin Muhammed'i (İmam Sadık'ı) sürekli olarak çok mizah ve tebessüm ederken görüyordum." [30]

31- Köleler Gibi Oturması (Tevazusu)

(Hadis ravilerinden olan) Ebu Hadice şöyle diyor:

"İmam Sadık (a.s) köleler gibi (tevazu ile) oturuyor, elini yere koyuyor ve üç parmağıyla da yemek yiyordu." [31]

32- Sabrı ve Teslimiyeti

İmam Sadık (a.s) bana, tesliyet ve başın sağ olsun demek için (İmam (a.s)'ın yaranlarından olan) Mufazzal'ın yanına giderek ona şöyle dememi emretti:

"Biz, İsmail'in (İmam'ın oğlu) ölümüyle karşılaştık, ama sabrettik; sen de bizim sabrettiğimiz gibi sabret; biz bir şeyi, Allah da başka bir şeyi isterse, biz Allah'ın emrine teslim oluruz."^[32]

33- İmam (a.s) Açısından Dünya Makamı

Hafs bin Gıyas diyor ki:

İmam Sadık (a.s) bana şöyle buyurdular:

"Ey Hafs! Dünya menzileti (makamı) benim yanımda bir leş gibidir; mecbur olduğum takdirde ondan yararlanırım ancak."^[33]

34- Başkasıyla Birlikte Yemek Yemeği Sevmesi

(İmam Sadık (a.s)'ın yaranlarından olan) Mufazzal diyor ki:

İmam Sadık (a.s)'dan şöyle buyurduğunu duydum:

"Her yemek yediğimde, başka bir insanın da benimle o yemekte ortak olmasını arzu ediyorum."^[34]

Dördüncü Bölüm: İmam (a.s)'ın Şahsî Siresi

35- Güzel Koku Kullanması

İmam Kâzım (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Sadık (a.s)'ın secdegahı (secde ettiği yer), onun güzel kokusuyla tanınıyordu."^[35]

36- Kına Yakması

(İmam Sadık (a.s)'ın ashabından olan) Muaviye bin Ammar diyor ki:

"İmam Sadık (a.s)'ın, koyu bir kına yaktığını gördüm."^[36]

37- Sakalını Taraması

İmam Kâzım (a.s) buyurmuştur ki:

"İmam Sadık (a.s)'ın mescitte bir tarağı vardı; namazı kılıp bitirdikten sonra onunla sakalını tarardı."^[37]

38- Özel Yemeği

(İmam Sadık (a.s)'ın ashabından olan) Abd'ul- A'la diyor ki:

"İmam Sadık (a.s)'la birlikte yemek yerken İmam (a.s) cariyesine: "Ey cariye! Bizim meşhur yemeğimizi getir" diye buyurdular. Derken cariye, içerisinde sirke ve zeytin yağı olan çanağı getirdi; biz de ondan yedik."^[38]

39- Yemekten Önce Bismillah, Yemekten Sonra İse el-Hamdulillah Demesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Kesinlikle yemeğin hazmı bana ağır gelmemiştir; çünkü ben hiçbir zaman “**Bismillah**” demeden yemeğe başlamadım ve “**el-hamdulillah**” demeden de yemekten ayrılmadım.”[39]

40- Kibleye Doğru Oturması

(İmam Sadık (a.s)’ın yaranlarından olan) Hammad bin Osman diyor ki:

“İmam Sadık (a.s)’ın, evinin kapısı önünde kibleye doğru oturduğunu gördüm.”[40]

* * *

Kaynakça:

- 1- Kur’ân-ı Kerim.
- 2- Kâfî, Kuleyni, Dar’ul- Kutub’il- İslamiyye, Tahran, H. Ş. 1363.
- 3- Keşf’ul- Ğumme, İrbilî, Dar’ul- Ezva’, Beyrut, Bîta.
- 4- Vesail’uş- Şia, Hürri-Amilî, Dar-u İhya’ut- Turas, Beyrut, h. k.1411.
- 5- Bihar’ul- Envar, Meclisî, Dar’ul- Kutub’ul- İslamiyye, Tahran, h. k. 1398.
- 6- Tuhaf’ul- Ukul, İbn-i Şu’be, Tuba Yayın Ebi, İstanbul, M. 1996.
- 7- Kurb’ul- Esnad, Himyerî, Müesseset’ul- Âl’ul- Beyt, Kum, h. k. 1413.
- 8- Men Lâ Yahzuruh’ul- Fakih, Saduk, Müesseset’un- Neşr’il- İslamî, Kum, h. k. 1411.
- 9- Mişkat’ul- Envar, Tabersî, Müesseset’ul- A’lemî, Beyrut, h. k.1411.
- 10- Tezkiret’ul- Havass, İbn-i Cevzî, Müesseset’ul- Ehl’ul- Beyt, Beyrut, h. k. 1401.
- 11- Deâim’ul- İslam, Kadı Nu’mân, Dar’ul- Ezva’, Beyrut, h. k. 1411.
- 12- Mekarim’ul- Ahlak, Tabersî, Müesseset’ul-A’lemî, Beyrut, h. k. 1392.
- 13- Rîcal’ul- Keşî, Tusî, Danişgah-i Meşhed, H. Ş. 1348.
- 14- Uyun-u Ahbar’ir- Rıza-a.s-, Saduk, Müesseset’ul- A’lemî, Beyrut, h. k. 1404.

[1] - Bihar, C. 78, S. 228, H. 100.

[2] - Kafi, S. 3, S. 262, H. 42; Tuhaf’ul- Ukul, S. 784, H. 182.

[3] - Vesail’uş- Şia, C. 4, S. 139, H. 1.

[4] - Vesail’uş- Şia, C. 1, S. 45, H. 2; Mişkat’ul- Envar, S. 128.

[5] - Bihar, C. 17, S. 32, H. 14.

[6] - Vesail'uş- Şia, C. 17, S. 216, H. 1.

[7] - İsbat'ul- Hudat, S. 6, S. 414, H. 162.

[8] - Kâfi, C. 3, S. 441, H. 10; Vesail'uş- Şia, C. 3, S. 183, H. 8.

[9] - Deâim'ul- İslam, C. 2, S. 159, H. 565.

[10] - Bihar, C. 95, S. 164, H. 18.

[11] - Vesail'uş- Şia, C. 3, S. 608, H. 3.

[12] - Kâfi, C. 4, S. 408, H. 9.

[13] - Kâfi, C. 4, S. 401, H. 4; Vesail'uş- Şia, C. 9, S. 424, H. 5.

[14] - Kâfi, C. 2, S. 538, H. 13; Bihar, C. 87, S. 192.

[15] - Tefsir'ul- Burhan, C. 1, S. 307, H. 4.

[16] - Kâfi , C. 4, S. 113, H. 3; Men Lâ Yahzuruh'ul- Fakih, C. 2, S. 112, H. 1872.

[17] - Fikhî açıdan, güzel kokulu bitkileri koklamak mekruhtur ama, esans kullanmak müstahaptır. Binaenaleyh, bu rivayetle önceki rivayet arasında bir tezat yoktur. (Men Lâ Yahzuruh'ul- Fakih, C. 2, S. 114, H. 188; Vesail'uş- Şia, C. 7, S. 67, H. 15)

[18] - Vesail'uş- Şia, C. 7, S. 147, H. 5.

[19] - Kâfi, C. 4, S. 8, H. 1; Bihar, C. 47, S. 38, H. 47.

[20] - Bihar, C. 47, S. 33, H. 3; Keşf'ul- Ğumme, C. 2, S. 157.

[21] - Vesail'uş- Şia, C. 12, S. 23, H. 8.

[22] - Mişkat'ul- Envar, S. 55; Bihar, C. 100, S. 92, h.86.

[23] - Vesail'uş- Şia, C. 13, S. 348, H. 4.

[24] - Deâim'ul- İslam, C. 1, S. 194.

[25] - Vesail'uş- Şia, c.12, S. 12, H. 8.

[26] - Bihar, C. 78, S. 207, H. 64.

[27] - Rical-i Keşşî, S. 601, H. 1121.

[28] - Kurb'ul- Esnad, S. 43, H. 138.

[29] - Kâfî, C. 5, S. 133, H. 5.

[30] - Bihar, C. 17, S. 32, H. 14.

[31] - Kâfî, C. 6, S. 297, H. 6.

[32] - Mişkat'ul- Envar, S. 27.

[33] - Vesail'uş- Şia, C. 16, S. 312, H. 6.

[34] - Kâfî, C. 6, S. 353, H. 6.

[35] - Kâfî, C. 6, S. 511, H. 11.

[36] - Bihar, C. 47, S. 46, H. 65.

[37] - Bihar, C. 76, S. 116, h.2.

[38] - Bihar, C. 47, S. 41, H. 51.

[39] - Vesail'uş- Şia, C. 16, S. 586, H. 7.

[40] - Mişkat'ul- Envar, S. 206.

Birinci Bölüm: İmam (a.s)'ın Nefsî Özellikleriyle Şahsî Davranışları

1- “Abd-u Salih” Diye Adlanması

İbn-i Cevzî diyor ki:

“Haşimî hanedanından olan Ebu'l- Hasan Musa bin Cafer (İmam Kazım), çok ibadet ettiğinden, (Allah yolunda) gayretinden ve geceleri ibadetle geçirdiğinden dolayı “**Abd-u Salih**” diye çağrılıyordu.

İmam Kazım (a.s), kerim (bağış ve ihsanda bulunan) ve halim (yumuşak huylu ve sâkin tabiatlı) birisiydi. Bir adam ona eziyet edip incittiğinde, ona bir takım malî yardımlar gönderiyordu.” [1]

2- “Kazım” Diye Adlanması

Rabiy' bin Abdurrahman diyor ki:

“Allah'a and olsun ki, İmam Musa bin Cafer (a.s), ferasetli ve ileri görüşlülerdendi. Kendisinden sonra kimin onun imametinde kalacağını ve ölümünden sonra kimin ondan sonraki İmam'ı inkar edeceğini biliyordu. Bununla birlikte onlara olan öfkesini belirtmeyip yutuyor ve onlardan bildiği şeyi yüzlerine vurmuyordu. İşte bundan dolayı “**Kazım**” (öfkesini yutan) olarak adlanmış oldu.” [2]

3- Elini Yemekten Önce Yıkadığında Kurulamaması...

Murazım diyor ki: “İmam Musa Kazım (a.s)'ı, yemekten önce abdest aldığında (veya ellerini yıkadığında) mendil ile ellerini kurulamadığını, yemekten sonra abdest aldığında (veya ellerini yıkadığında) ise mendil ile ellerini kurulamadığını gördüm.” [3]

4- Muharrem Ayı Girdiğinde Güldüğünün Görülmemesi

İmam Rıza (a.s) buyurmuştur ki:

“... Babamın -Allah'ın selamı ona olsun- Muharrem ayı girdiğinde güldüğü görülmezdi. On güne kadar sürekli gamlı ve mahzun idi. Onuncu gün (yani Aşura günü) olduğunda, o gün onun musibet, hüznün ve ağlama günü olurdu ve buyuruyordu ki: “Bugün öyle bir gündür ki, İmam Hüseyin (a.s) bugünde şahadete erişmiştir.” [4]

5- Namaz Odası

İbrahim bin Abdulhamid diyor ki:

“İmam Musa Kazım (a.s)’ın namaz kıldığı odaya gittim. Odada hurma yaprağından yapılan bir sepet, asılmış bir kılıç ve Kur’an’dan başka bir şey yoktu.”^[5]

6- Çalışması

Hasan bin Ali bin Ebî Hamza babasından naklen diyor ki:

“İmam Musa Kazım (a.s)’ın kendi arazisinde çalıştığını ve ayaklarının (şiddetli çalışmasından dolayı) ter içerisinde kalıp yaş olduğunu gördüm. Bunun üzerine: “Fedan olayım, işçiler neredeler?” diye sorduğumda buyurdular ki:

“Ey Ali, ben ve babamdan daha üstün olanlar arazilerinde elleriyle çalışmışlardır.”

“Onlar kimlerdir?” diye sorduğumda da buyurdular ki:

“Resulullah (s.a.a), Emir’ul- Muminin Ali (a.s) ve babalarım; onların hepsi elleriyle çalışmışlardır. Çalışmak peygamberlerin, vasilerin ve salih insanların işidir.”^[6]

7- Şöhretli Elbiseden Kaçınması

Ravi diyor ki:

“İmam Musa Kazım (a.s) açısından, şöhretli (dikkat çekici ve parmakla gösterilen) elbise giymekten daha kötü bir şey yoktu. İmam (a.s), kendisine yeni bir elbise getirdiklerinde (ilk önce) onun yıkanmasını emrediyor, sonra onu giyiyorlardı.”^[7]

8- Sofrada Yeşillik Olmasına Özen Göstermesi

Muvaffak el-Medîni babasından, o da dedesinden şöyle dediğini naklediyor:

“İmam Musa Kazım (a.s) bir kimseyi benim peşimce gönderdi; (yanına vardığımda) beni yemek sofrasının başına oturttu. Sofrayı getirdiklerinde içerisinde yeşillik yoktu. İmam (a.s) yemekten el çekti. Sonra hizmetçiye: “Yeşilliği olmayan bir sofradan yemek yemediğimi bilmiyor musun? O halde yeşillik getir” diye buyurdular.

Hizmetçi yeşillik getirip onu sofranın üzerine bıraktığında, İmam (a.s) elini uzatarak yemek yemeğe başladı.”^[8]

9- Akşam Yemeği

Süleyman bin Caferî diyor ki:

“İmam Musa bin Cafer (a.s), akşam yemeğini bir kekle olsa dahi terk etmiyordu ve buyuruyordu ki: “Akşam yemeği beden için bir güçtür.”^[9]

10- Helvayı Sevmesi

Ahmed bin Harun bin Muvaffak el-Medîni babasından, o da babasından şöyle dediğini naklediyor:

“İmam Musa Kazım (a.s) bir gün, bir adamı benim peşim sıra gönderdi. Ben de onun yanına vararak onunla birlikte yemek yedim. Çok helva yiyince: “Ne kadar da bu helvayı seviyorsunuz!” dediğimde buyurdular ki:

“Biz ve Şialarımız helavetten (tatlılıktan) yaratılmışız; işte (bundan dolayı) helvayı seviyoruz.”^[10]

İkinci Bölüm: İmam (a.s)’ın Toplumsal Davranışı

12- Kötülük Edenlere Karşı Davranışı

İbn-i Esir şöyle diyor:

“İmam Musa bin Cafer (a.s)’ın “**Kazım**” diye lakap almasının sebebi, O’na kötülük edenlere iyilik ettiğinden dolayıdır. Böyle davranış, O’nun her zamanki adeti idi.”^[11]

13- Yoksullara Yardımı

İrbilî diyor ki:

“İmam Musa bin Cafer (a.s), ailesi ve akrabalarıyla en çok irtibatı olan ve onlara ihsanda bulunan insanlardandı. Geceleri (tanınmayacak bir şekilde) Medine fakirlerini arayarak onlara para, un ve hurma veriyordu; onlar ise bu yardımların kimin tarafından yapıldığını bilmiyorlardı.”

14- Bağışı

Yahya bin Hasan diyor ki:

“İmam Musa bin Cafer (a.s), bir adamdan sevmediği bir şey kendisine ulaşınca (incindiğinde) bir kese dinar ona gönderiyordu. Onun para kesesi, iki yüzle üç yüz arası idi. İmam Musa Kazım (a.s)’ın para kesesi mesel olmuştu.”^[12]

15- Hizmetçileriyle İstişare Etmesi

Hasan bin Cehm diyor ki:

Biz İmam Rıza (a.s)’ın babasını andığımızda buyurdular ki:

“Hiç kimsenin aklı, O’nunla eşit değildi. Bununla birlikte bazen kendisine: “Zenci hizmetçilerinden biriyle mi istişare ediyorsun?” dediklerinde: “Allah Teala, bazı sorunları bazen onun diliyle kolaylaştırıp halletmiştir” buyuruyordu.

Bazen İmam Kazım (a.s)’a, arazi ve bostan işleri konusunda bir şey önerdiklerinde İmam (a.s) onların dedikleri şekilde yapıyordu.”^[13]

16- Oğlunu Methetmesi

İsmail bin Hattab diyor ki:

“İmam Musa bin Cafer (a.s)’ın huzuruna vardığımızda oğlu Ali’yi (İmam Rıza’yı) methetmeye başlıyordu.

Onu övüyor ve diğerleri hakkında söylemediği şeyi onun fazilet ve iyiliği hakkında söylüyordu. Güya bizi onun imametliğine hidayet etmek istiyordu.”[14]

17- Oğluna Karşı Davranışı

Süleyman bin Hafs şöyle diyor:

“İmam Musa bin Cafer (a.s), oğlu Ali’yi “**Rıza**” diye adlandırıyordu. Örneğin şöyle diyordu: “Oğlum Rıza bana dedi ki...” Ona hitap ettiğinde de: “Ya Ebe’l-Hasan!” diye hitap ederdi.”[15]

18- Oğlu Ali (İmam Rıza) Hakkında Tavsiyesi

Muhammed bin İshak babasından naklen diyor ki:

“İmam Musa bin Cafer (a.s), oğullarına şöyle buyuruyordu: “Sizin bu kardeşiniz Ali bin Musa, Âl-i Muhammed’in (Peygamber ailesinin) alimidir. Öyleyse dininiz hakkında ondan soru sorun ve size söylediğini ezberleyin (onunla amel edin).”[16]

19- Musibet Sahiplerine Teselli Vermesi

Hişam bin Hakem diyor ki:

“İmam Musa bin Cafer (a.s), ölüyü defnetmeden önce ve onu defnettikten sonra musibet görenlere teselli veriyordu.”[17]

20- Allah’tan Korkması, Halka Ümit Vermesi ve Kur’ân’ı Hazinle Okuması

Hafs diyor ki:

“İmam Musa bin Cafer (a.s)’dan (Allah’ın azamet karşısında) daha şiddetli korkan ve halka ondan daha çok ümit veren bir kimse görmedim. O, Kur’ân’ı hazin bir sesle okuyor ve adeta insanı kendisine muhatap kılıyordu.”[18]

Üçüncü Bölüm: İmam (a.s)’ın İbadeti

21- İmam (a.s)’ın İbadet ve Zikri

Ammar bin Eban diyor ki:

Bacım, İmam Musa bin Cafer (a.s)’ın hizmetçisi idi. Ondan şöyle dediği bize naklolunmuştur:

“İmam Musa Kazım (a.s) yatsı namazını kıldığında, Allah’a hamd ediyor, O’nu ululuyor ve O’nu çağırıyordu; Gecenin yarısı geçinceye dek sürekli bu haldeydi. Sonra kalkıp namaz kılıyordu. Daha sonra sabah namazını kılıyordu. Daha sonra güneş doğuncaya kadar biraz zikir ediyordu...”[19]

22- Kur’ân Okuması

Yunanî diyor ki:

"İmam Musa bin Cafer (a.s), Kur'ân'ı herkesten daha güzel bir sesle okuyordu. Kur'ân okuduğunda mahzun oluyordu. O'nun Kur'an tilavetini dinleyenler ağlıyorlardı. (O'nun kendisi de) Allah korkusundan ağlıyordu; öyle ki mübarek sakalı göz yaşlarıyla ıslanıyordu."^[20]

23- Geceyi İbadetle Geçirmesi

İrbilî diyor ki:

"İmam Musa bin Cafer (a.s), gece nafilelerini kılıyor ve onları sabah namazına vaslediyordu (sabah namazına kadar ibadet ediyordu). Daha sonra güneş doğuncaya dek takibatla (dua ve zikirle) meşgul oluyordu..."^[21]

24- Secdeye Kapanması

Ahmed bin Abdullah, babasından şöyle dediğini naklediyor:

"(Zindana bakmak için) Damın üzerinde oturmuş olan Fazl bin Rebiy'nin yanına gittim. Bana: "Bu odaya bak, ne görüyorsun?" dedi. (Ben de bakınca:) "Atılmış bir elbise görüyorum" dedim. O: "İyi bak, biraz dikkat et" dedi. Dikkatle baktığımda: "O, secde halinde olan bir kişidir" dedim. Bunun üzerine: "Onu tanıyor musun? O Musa bin Cafer'dir. Ben onu sürekli bu halde görüyorum. O sabah namazını kılıyor, güneş doğuncaya dek takibat (dua ve zikir) okuyor. Daha sonra secdeye kapanıyor ve öğleye kadar böylece secde halinde kalıyor. Namaz vakitlerini kendisine bildirmesi için birisini görevlendirmiştir. Ona namaz vaktinin girdiğini haber verdiklerinde, kalkıp abdest almaksızın namaza başlıyor; bu onun her zamanki adetidir."^[22]

25- Her Gün İçin Uzun Secdeleri

Sevbanî diyor ki:

"Ebu'l-Hasan Musa bin Cafer (a.s), on küsur yıl boyunca her gün için güneşin doğuşundan öğleye kadar secdeye kapanıyordu."

26- İftarı

Halid bin Necih diyor ki:

"Ben Ramazan ayında İmam Sadık (a.s) ve İmam Musa Kazım (a.s)'la birlikte iftar ediyordum. İftar sofrasına getirilen ilk şey, sirke ve zeytin yağıyla ıslanmış bir kase tirit idi. İmam (a.s) ilk önce ondan üç lokma alıp yiyor ve daha sonra bir sahan yemek getiriliyordu."^[23]

27- Ramazan Ayının Son On Günündeki İbadet

İmam Rıza (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam, Ramazan ayının son on gününde her gece, önceki gecelerin müstahap namazlarına yirmi rekat daha artırıyordu."^[24]

28- Cuma Namazı İçin Hazırlanması

Saduk (r.a) diyor ki:

"İmam Musa bin Cafer (a.s) kendisini, Perşembe gününden, Cuma gününün (ibadeti) için hazırlıyordu."^[25]

29- Yaya Olarak Hacca Gitmesi

Ali bin Cafer diyor ki:

"Kardeşim Musa bin Cafer (a.s) ile dört umre yolculuğunda beraberdik. O, âilesiyle birlikte yaya olarak Mekke'ye doğru hareket ediyordu."^[26]

30- İlk Mazlumu Ziyaret Etmesi

Ravi diyor ki:

"İmam Musa bin Cafer (a.s), Emir'ulMuminin Ali (a.s)'ın kabrinin kenarında şöyle diyordu:

"Selam olsun sana ey Allah'ın velisi (dostu); şahadet ediyorum ki, şüphesiz sen ilk mazlum ve hakkı gasp edilen ilk şahıssın."^[27]

Dördüncü Bölüm: İmam (a.s)'ın Duaları

31- Secdelerindeki Duası

İbn-i Şehraşub diyor ki:

İmam Musa bin Cafer (a.s) secdelerinde şöyle diyordu:

"İlahî, (gerçi) günah ve isyan kulundan taraf çirkindir ama af ve suçlardan geçmek senden taraf güzeldir."^[28]

32- Diğerlerine Dua Etmeği Tavsiye Etmesi

Safvan bin Yahya diyor ki:

İmam Musa bin Cafer (a.s) buyuruyorlardı ki:

"Kim, mümin ve müslüman kadın ve erkeklerden birine dua ederse, Allah-u Teala, dua ettiği her mümine karşılık ona dua eden bir melek görevlendirir."^[29]

33- Zindandaki Duası

İmam Musa bin Cafer (a.s)'ı gözetim altında bulunduran casuslardan biri diyor ki:

Musa bin Cafer'in, dualarında şöyle dediğini çok duyuyordum:

"Allah'ım, sen biliyorsun ki, ben sürekli senden, ibadetin için meşguliyetten bir boşluk istiyordum. Allah'ım, sen de böyle yaptın; o halde sana hamd olsun."^[30]

34- Gece Namazı Mihrabındaki Duası

Ahmed bin Halid-i Berkî diyor ki:

İmam Musa bin Cafer (a.s), gece namazı için mihrapta durduğu zaman şöyle diyordu:

"Allah'ım, sen beni düzgün ve kusursuz yarattın; çocukken beni besleyerek eğittin ve beni diğerlerinden ihtiyaçsız kıldın..."

Allah'ım, geçmişte benden vuku bulan kötülükleri biliyorsun; hem de onları benden daha iyi biliyorsun. Amel defterimde sıralanan suçlardan dolayı yazıklar olsun bana! Eğer her şeyi kapsayan affının, halime şamil olacağını umduğum yerler olmasaydı, (ümitsizlikten) helak olup giderdim. Eğer kulun günahından kaçması mümkün olsaydı, ondan kaçmaya en layık ben olurum...

Allah'ım, kaçarsam beni bulursun; firar edersem, beni yakalarsın. O halde senin huzurunda zelil, boynu bükük ve hakir olarak durmuş bulunuyorum. Eğer cezalandırırsan, bunu hakketmişim ve ey Rabbim, bu senden taraf bir adalettir. Eğer affedersen, şüphesiz sen kötülükleri affedersin; affın ve rahmetin beni kuşatmış olur ve afiyetin (bağışlanan) beni sarmış olur.

Allah'ım, o halde güzel isimlerin ve perdelerin örttüğü güzelliğin hürmetine senden, bu tahammülsüz cana ve bu güçsüz bedene acımanı istiyorum. Güneşin sıcaklığına dayanamayan bu zayıf beden, cehennem ateşine nasıl dayanabilir! Yıldırım sesini duymaya tahammülü olmayan, gazabının sesine nasıl dayanabilir!

Allah'ım, o halde bana acı; çünkü ben hakir bir fakirim ve değersiz bir insanım. Beni azaba çarptırmış olursan, azaba çarptırılmam zerre kadar olsun saltanatını artıracak değil; bana azap edilmekle saltanatın artacak olsaydı, azaba karşı sabretmeyi senden isterdim ve bunun senin olmasını isterdim. Fakat saltanat ve mülkün, itaat edenlerin itaatiyle artmasından ve günahkârların da günahıyla azalmasından daha büyük ve daha kalıcıdır. O halde ey merhametlilerin en merhametlisi, beni bağışla; Muhammed ve Ehl-i Beyti'ne salat eyle ve bizden taraf müslümanları mükafatlandığı en güzel bir mükafatla O'nu mükafatlandır; ey alemlerin Rabbi olan Allah!"^[31]

35- Her Gün Mağfiret Dilemesi

İbrahim bin Ebî'l- Bilad diyor ki:

"İmam Musa bin Cafer (a.s) bana buyurdu ki:

"Ben, her gün Allah Teala'dan beş bin kez mağfiret diliyorum." (İmam -a.s- benim şaşırıldığımı görünce:)

"Beş bin kez istiğfar etmek çok mudur?" diye buyurdular."^[32]

36- Gece Mağfiret Dilemesi

Seyyid bin Tavus (r.a) diyor ki:

"...İmam Musa bin Cafer (a.s) geceyi sehere kadar sürekli mağfiret dilemekle geçiriyordu."^[33]

37- Çoğu Zamanlar Okuduğu Dua

İbn-i Şehraşub diyor ki:

İmam Musa bin Kazım (a.s) çoğu zaman şu duayı okuyordu:

"Allah'ım, ölüm vakti rahatlık ve hesap vakti ise âf diliyorum senden."^[34]

İmam (a.s) bu duayı (durmadan) tekrarlıyordu."^[35]

38- Zemzem Suyunu İçerken Okuduğu Dua

Ahmed bin Halid diyor ki:

İmam Musa Kazım (a.s) zemzem suyunu içtiğinde şöyle diyor:

"Bismillah, el-hamdu lillah, eş-şükrü lillah."

(Allah'ın adıyla, bütün hamt ve şükürler Allah'a mahsustur.)^[36]

39- Yüz Defa Söylediği Zikir

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Kim, sabah ve akşam namazından sonra yedi defa: **"Bismillah ve velâ havle velâ kuvvete illa billah"** derse, Allah-u Teala yetmiş çeşit belayı ondan uzaklaştırır..."

İmam Musa bin Cafer (a.s) buyurdular ki: "Ben, o zikri yüz defa söylüyorum."^[37]

40- Evinden Çıkarken Okuduğu Dua

İmam Rıza (a.s) buyurmuştur ki:

"Babam (Musa bin Cafer -a.s-) evinden çıkarken şöyle diyor:

"Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla, Allah'ın güç ve kudretiyle, benim güç ve kudretimle değil; hayır, ey Rabbim, rızıkna yönelerek senin güç ve kudretinle evden çıkıyorum. O halde beni afiyet ve esenlikle evime döndür."^[38]

Kaynakça:

- 1- A'lam'ud- Din, Ebu Muhammed Hasan bin Muhammed ed-Deylemî, h. k. 8. asır, Müesseset'ul- Âl'ul-Beyt, Beyrut.
- 2- İkbâl'ul- A'mal, Reziyuddin Ebu'l-Kasım Ali bin Musa bin Cafer bin Tavus, D. 664-668. (h. k), Dar'ul-Kutub'ul- İslamiyye, Tahran.

- 3- Emaî, şeyh Saduk, Ebu Cafer Muhammed bin Ali Hüseyin bin Babeveyh el-Kummî, D. 381 (h. k.), Müesseset'ul- A'lemî, Beyrut, h. k. 1400.
- 4- Bihar'ul- Envar, Muhammed Bakır-i Meclîsî, D. 1111 (h. k.), Kitaphane-i İslamiyye, Tahran, h. 1363.
- 5- Tarih-i Bağdat, Hatib-i Bağdadî, D. 463 (h. k.) Dar'ul- Kutub'ul- İslamiyye.
- 6- Tefsir-i Burhan, Seyyid Haşim-i Hüseyini-yi Bahrani, D. 1107-1109 (h. k.), İsmailiyan mat. Kum.
- 7- Et-Tehzib, Ebu Cafer Muhammed bin Hasan et-Tusî, D. 460 (h. k.), Dar-u Sa'b, Beyrut.
- 8- Uyun-u Ahbar'ur- Rıza, şeyh Saduk, Ebu Cafer Muhammed bin Ali Hasan bin Babeveyh-i Kummî, D. 381 (h. k.), Müesseset'ul- A'lemî, Beyrut.
- 9- Avalim'ul- Ulum, şeyh Abdullah bin Nurullah-i Bahrani-yi İsfahani, h. k. 12. Asır, Medreset'ul- İmam'il- Mehdi, Kum, h. k. 1407.
- 10- Kurb'ul- Esnad, Ebu'l- Abbas Abdullah bin Cafer'il- Himyerî, h. k. 3. Asır, Müesseset-u Âl'ul- Beyt, Kum.
- 11- Kâfî, Sıkat'ul- İslam Kuleynî, Ebu Cafer Muhammed bin Yakub bin İshak, D. 328-329 (h. k.).
- 12- Kamil-i İbn-i Esir, İzzuddin Ebi'l- Hasan Ali bin Ebi'l- Kerem eş-Şeybanî (İbn-i Esir), D. 637 (h. k.), İhya'ut- Turas, Beyrut, h. k. 1404.
- 13- Keşf'ul- Ğumme, Ebu'l- Hasan Ali bin İsa bin Ebi'l- Feth'il- İrbilî, D. 693 (h. k.), Kitap Furuşu-yi Beni Haşim, Tebriz, h. k. 1381.
- 14- Mekatil'ut- Talibiyyin, Ebu'l- Ferec-i İsfahani, D. 356 (h. k.), Dar'ul- Ma'rife, Beyrut.
- 15- Mehasin-i Berkî, Ebu Cafer, Ahmed bin Muhammed bin Halid-i Berkî, D. 274-280 (h. k.), Mecma'ul- A'lemî li-Ehl'il- Beyt, Kum, h. k. 1413.
- 16- Mekarim'ul- Ahlak, Reziyuddin Ebu Nesir el-Hasan bin Fazl-i Tabersî, h. k. 6. Asır, Dar'ul- Belağa, Beyrut, h. k. 1411.
- 17- Menakıb-i İbn-i Şehraşub, Ebu Cafer, Reşiduddin Muhammed bin Ali Şehraşub es-Servî, el-Mazenderani, S. 588 (h. k.), İntişarat-i Allame, Kum.

[1] - Keşf'ul- Ğumme, C. 2, S. 250.

[2] - Uyun, C. 1, S. 103, H. 1.

[3] - Kâfî, C. 6, S. 291, H. 2.

[4] - İkbâl'ul- A'mal, S. 544.

[5] - Kurb'ul- Esnad, S. 310, H. 1208. Bu hadisten, namaz için özel bir yerin olması ve dikkat çekici eşya ve fotoğrafların bulunmaması anlaşılmaktadır.

[6] - Bihâr, C. 48, S. 115, H. 27.

[7] - Bihâr, C. 79, S. 314.

[8] - Avalim, C. 21, S. 206, H. 3.

[9] - Mehasin-i Berkî, C. 2, S. 198, H. 1580.

[10] - Kâfî, C. 6, S. 321, H. 1.

[11] - Kamil-i İbn-i Esir, C. 6, S. 164.

[12] - Kâfî, C. 5, S. 166.

[13] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 335.

[14] - Bihâr, C. 49, S. 18, H. 19.

[15] - Uyun, C. 1, S. 22, H. 2.

[16] - Keşf'ul-Ğumme, C. 2, S. 317.

[17] - Tehzib, C. 1, S. 463, H. 1563.

[18] - Kâfî, C. 2, S. 606.

[19] - Tarih-i Bağdat, C. 13, S. 31.

[20] - Menakıb-i İbn-i Şehraşub, C. 4, S. 318.

[21] - Keşf'ul- Ğumme, C. 2, S. 228.

[22] - Bihâr, C. 48, S. 107.

[23] - Mehasin-i Berkî, C. 2, S. 278, H. 1895.

[24] - Kurb'ul- Esnad, S. 207.

[25] - Men Lâ Yahzuruh'ul- Fakih, c.1, S. 416, H. 1228.

[26] - Bihar, C. 48, S. 100, H. 2.

[27] - Bihar, C. 100, S. 265, H. 3.

[28] - Menakıb-i İbn-i Şehraşub, C. 4, S. 318.

[29] - A'lam'ud- Din, S. 393.

[30] - Bihar, C. 48, S. 107, H. 9.

[31] - Bihar, C. 87, S. 229, H. 42.

[32] - Bihar, C. 93, S. 282, H. 26.

[33] - Bihar, C. 102, S. 16, H. 10.

[34] - Duanın Arapçısı şöyledir: **"Allahumme innî es'eluk'er- rahete ind'el- mevt, ve'l- affe ind'el- hesap."**

[35] - Menakıb-i İbn-i Şehraşub, C. 4, S. 318.

[36] - Mehasin-i Berkî, C. 2, S. 400, H. 2400.

[37] - Bihar, C. 86, S. 112, H. 12.

[38] - Mehasin-i Berkî, C. 2, S. 91, H. 1241.

Birinci Bölüm: İmam (a.s)'ın İbadî Siresi

1- Allah'ı Anması

Reca bin Ebî Zehhak diyor ki:

"Allah'a and olsun ki, İmam Rıza (a.s)'dan daha takvalı, bütün vakitlerinde Allah'ı daha çok anan ve onun kadar Allah'tan daha çok korkan bir kimse görmedim." [1]

2- Gece İbadetleri

Meşhur şair olan Di'bil'in kardeşi İsmail bin Ali diyor ki:

İmam Rıza (a.s) Di'bil'e yünlü kumaştan bir gömlek hediye ederek şöyle buyurdu:

"Bu gömleği koru (onun kadrini bil); ben bin gece ve her gece bin rekat namaz onda kıldım ve Kur'an'ı bin defa o gömlekte (onu giydiğim halde) hatmettim." [2]

3- Gece Namazı

Reca bin Ebî Zehhak diyor ki:

"İmam Rıza (a.s) seferde ve vatanında gece namazını, şef' namazını, vitr namazını ve iki rekat da sabah namazının nafilisini terk etmiyordu." [3]

4- Çoğu Geceleri Yatmaması

İbrahim bin Abbas diyor ki:

"İmam Rıza (a.s) geceleri çok az uyurdu ve çoğu geceleri sabaha kadar (ibadet için) uyumazdı." [4]

5- Yolculuktaki İbadeti

İmam Rıza (a.s)'ı Medine'den Horasan'a götürmekle görevli olan Memun'un memurlarının komutanı Reca bin Ebî Zehhak, İmam Rıza (a.s)'ın yolculuk esnasındaki gece gündüz yaptığı ibadetlerini anlatırken şöyle diyor:

"İmam Rıza (a.s) geceyi sabahladığında sabah namazını kılıyordu ve namazın selamını verdikten sonra namaz kıldığı yerde oturup güneş doğuncaya dek tespih, hamd, tekbir ve tehlil zikirleri ve Peygamber (s.a.a)'e salavat göndermekle meşgul oluyordu..." [5]

6- Zindandaki İbadeti

Abdusselam bin Hirevi (el-Heratî) şöyle diyor:

"İmam Rıza (a.s)'ın Serahs'da hapsedildiği evin kapısına giderek hapishane bekçisinden İmam'la görüşmek için izin istedim. Bekçi cevaben: "Senin ona ulaşmana bir yol yoktur" dedi. "Neden?" dediğimde şöyle dedi: "Çünkü O birçok zaman, bir günde (gecesi de dahil olmak üzere) bin rekât namaz kılmaktadır..."^[6]

7- Üç Günde Bir Kur'ân'ı Hatmetmesi

İbrahim bin Abbas diyor ki:

"İmam Rıza (a.s) her üç günde bir defa Kur'ân'ı hatmediyor ve buyuruyordu ki:

"Eğer üç günden daha kısa bir zamanda hatmetmek istesem edebilirim ama, her bir ayetin hangi şey hakkında ve ne zaman nazil olduğunu düşünmeden geçmiyorum. İşte bundan dolayı üç günde hatmediyorum."^[7]

8- Kur'ân Okuması

Reca bin Ebî Zehhak diyor ki:

"İmam Rıza (a.s) geceleri yatmak istediğinde çok Kur'ân okuyordu. Cennet ve cehennemden bahseden bir ayete ulaştığında ağlayarak Allah'tan cenneti isteyip cehennem ateşinden de O'na sığınıyordu."^[8]

9- Sözlerine Kur'ân'dan Şahit Getirmesi

İbrahim bin Abbas diyor ki:

"...Memun, İmam Rıza (a.s)'a her şeyden soru sorarak O'nu imtihan ediyordu; İmam Rıza (a.s)'ın da bütün sözleri, cevapları ve şahit getirmeleri Kur'an'dan idi."^[9]

10- Oruç Tutması

İbrahim bin Abbas diyor ki:

"İmam Rıza (a.s) çok (müstahap) oruç tutuyordu ve her ay üç gün (ayın evvelinde, ortasında ve sonunda) oruç tutmayı kesinlikle kaçırmazdı."^[10]

İkinci Bölüm: İmam (a.s)'ın Duaları

11- Salavât Getirmesi

Reca bin Ebî Zehhak diyor ki:

"İmam Rıza (a.s) dualarına Peygamber (s.a.a)'e ve Ehl-i Beyti'ne salavat getirmekle başlıyordu. Namazda ve diğer zamanlarda da çok salavat getiriyordu."^[11]

12- Peygamberlerin Silahınâ Sarılmayı Tavsiye Etmesi

Ravi diyor ki:

“İmam Rıza (a.s) sürekli ashabına: “Peygamberlerin silahına sarılın” diye buyuruyordu. “Peygamberlerin silahı nedir?” diye sorduklarında: “Duadır” buyuruyorlardı.”^[12]

13- Hz. Mehdi'ye Dua Etmeyi Emretmesi

Yunus bin Abdurrahman diyor ki:

“Ali bin Musa er-Rıza (a.s) bize sürekli olarak Allah'ın hücceti olan Sahib'uz- Zaman'a (Hz. Mehdi'ye) dua etmemizi emrediyordu.”^[13]

14- Evden Çıktığında Okuduğu Dua

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“İmam Bakır (a.s) evinden çıktığında şöyle diyordu: “Allah'ın adıyla çıktım; Allah'ın adıyla giriyorum, Allah'a tevekkül ettim; güç ve kudret ancak ulu ve yüce olan Allah'tandır.”

Muhammed bin Sinan diyor ki:

“İmam Rıza (a.s) da evinden çıktığında aynı duayı okuyordu.”^[14]

15- Cuma Namazından Sonraki Duası

Ali bin İbrahim bin Haşim diyor ki:

Yasir bana şöyle dedi: “İmam Rıza (a.s) cuma günü (Horasan'da Memun'un arkasında kıldığı) cemaat namazından toz-toprak ve terli bir vaziyette evine döndüğünde ellerini kaldırarak şöyle dedi:

“Allah'ım, eğer içinde bulunduğum bu sıkıntıdan kurtulmak ölümümleyle, o halde onu bana çok çabuk ulaştır.”

İmam Rıza (a.s) vefat edinceye dek sürekli gamlı ve kederliydi.”^[15]

16- Kunutta Okuduğu Dua

Reca bin Ebî Zehhak diyor ki:

İmam Rıza (a.s) bütün namazlarının kunutunda şu duayı okuyordu:

“Rebbiğfir ve'rham ve tecavez amma ta'lemu inneke ente'l- eazz'ul- ecell'ul- ekrem.”

“Rabbim, beni bağışla; bana merhamet et; bildiğin hatalarımdan geç; şüphesiz sen en aziz, en yüce ve en değerlisin.”^[16]

17- İhlas Suresini Okuduğunda Söylediği Söz

Reca bin Ebî Zehhak diyor ki:

"İmam Rıza (a.s) İhlas suresini okuduğunda yavaşça: "Allah'ü ehad" (Allah tektir) buyuruyordu. İhlas suresini okuyup bitirdiğinde ise üç defa: "**Kezalikellahu rebbuna**" (Rabbimiz böyledir) buyuruyordu."^[17]

Üçüncü Bölüm: İmam (a.s)'ın Ruhî Özellikleri

18- Edebi

İbrahim bin Abbas diyor ki:

"Ben, İmam Rıza (a.s)'ın, köle ve hizmetçilerinden birine sövdüğünü, bir kimseye tükürdüğünü ve kahkahayla güldüğünü kesinlikle görmedim; onun gülüşü tebessüm idi..."^[18]

19- Ahlakı

Ehl-i Sünnetin büyük alimlerinden olan İbn-i Ebî'l- Hadid-i Mutezilî diyor ki:

"İmam Rıza (a.s), insanların en bilgini, en yücesi (üstünü) ve ahlak açısından da en değerlisi idi."^[19]

20- Zühdü

İbn-i Şehraşub diyor ki:

"Süfyan-i Sevrî İmam Rıza (a.s)'ın yünlü bir kumaş giydiğini görünce: "Ey Resulullah'ın evladı! Bundan daha düşük bir elbise giyseydiniz daha iyi olurdu" dediğinde İmam (a.s): "Elini getir" diye buyurdu.

Sonra onun elini, elbisesinin yeline (kol ağzına) sokarak iç elbisesinin nasıl olduğunu ona bildirmek istedi. Böylece Süfyan-i Sevrî, İmam (a.s)'ın iç elbisesinin telisten (yumuşak olmayan sert bir elbiseden) olduğunu görüp anlamış oldu. Sonra İmam (a.s) şöyle buyurdular:

"Ey Süfyan! Yünlü kumaş, halk içindir; telis (bu sert elbise) ise, Hak (Allah) içindir."^[20]

Dördüncü Bölüm: İmam (a.s)'ın Şahsî Siresi

21- Fazileti

İmam Musa Kazım (a.s) buyurdular ki:

"Oğlum Ali (İmam Rıza) benim en büyük oğlum, sözümü en çok dinleyen ve emrime en çok itaat edendir; O, benimle "Cefr" ve "Camia" kitabına bakıyor. Peygamber ve Peygamber'in vasisinden başkası o kitaba bakamaz."^[21]

22- Sade Yaşayışı

Ebu Ubbad diyor ki:

İmam Rıza (a.s), yazın hasırın üzerinde, kışın ise kilimin (veya çulun) üzerinde oturuyordu; elbisesi sertti; halkın huzuruna çıkmak isterğinde ise onlar için süsleniyordu (kendisine çeki-düzen veriyordu)."^[22]

23- Namaz Misvakı

İmam Rıza (a.s)'ın içerisinde beş misvak bulunan bir çantası vardı. Onlardan her birinin üzerine beş namazdan birinin ismi yazılmıştı. Her namaz vakti, o namaz için tahsis edilen misvakla dişlerini misvaklıyordu.”[23]

24- Misk ve Gül Suyu Kullanması

Sûlî diyor ki:

Büyük annemden İmam Rıza (a.s)'la ilgili soru sorduklarında şöyle diyordu:

“Ondan bir şey hatırlamıyorum. Sadece Hindistan uduyla (bir çeşit koku) tütsülendiğini ve daha sonra misk ve gül suyu kullandığını görüyordum.”[24]

25- Hacamat Ettirmesi

Ensarî diyor ki:

“İmam Rıza (a.s)'ın kanı bazen taşkınlık ettiğinde (tansiyonu yükseldiğinde) gece yarısı hacamat ettiriyordu (iki omuzu arasından kan aldırıyordu).”[25]

26- Yüzüğünün Nakşı

Yunus bin Abdurrahman diyor ki:

“İmam Rıza (a.s)'dan kendi yüzüğüyle babasının yüzünün nakşı hakkında sordum. Buyurdular ki:

“Yüzüğümün kaşının nakşı (yazısı) şudur:

“**Mâşâallah, lâ kuvvete illa billah**” (Allah'ın istediği olur; bütün güçler Allah'tandır.) Babamın yüzüğünün nakşı (yazısı) ise şu idi:

“**Hasbiyellah**” (Allah bana yeter.) O, (mektupları) onunla mühürlediğim yüzüktür.”[26]

27- Üzümü Sevmesi

Muhammed bin Cehm diyor ki:

“İmam Rıza (a.s) (meyveler içerisinde) üzümü çok severdi.”[27]

28- Bir Şey Yazarken Allah'ın Adını Anması

Hasan bin Şu'be el-Harranî diyor ki:

“İmam Rıza (a.s), ihtiyaçlarını not etmek istediğinde şöyle yazıyordu: “Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla; hatırlarım inşaAllah.”

Daha sonra istediği şeyi yazardı.”[28]

29- Çoğu Zaman Okuduğu Şiir

İbrahim bin Abbas diyor ki:

İmam Rıza (a.s) çoğu zaman şu şiiri zezeme ediyordu:

Naz-u nimet içerisinde olduğunda onunla mağrur olma.

Fakat, 'Allah'ım, esenlik ver ve nimetini tamamla' söyle.^[29]

Beşinci Bölüm: İmam (a.s)'ın Toplumsal Siresi

30- Oğluna Karşı Davranışı

İmam Rıza (a.s)'ın katibi Ebu'l- Hüseyin bin Muhammed diyor ki:

İmam Rıza (a.s), oğlu Muhammed Takî (a.s)'ı künyesiyle anar ve şöyle buyururdu:

"Ebu Muhammed bana yazdı."

Oysa o Medine'de henüz çocuktı ama bununla birlikte saygıyla onu yad eder ve mektuplarının cevabını çok fasih ve güzel bir şekilde verirdi."^[30]

31- İhsan ve Sadakası

İbrahim bin Abbas diyor ki:

"İmam Rıza (a.s) gizlide çok ihsanda bulunur ve sadaka verirdi. Bu amelleri daha çok karanlık gecelerde yapardı. Kim, fazilette onun mislini gördüğünü zannederse, onu tasdik etmeyin."^[31]

32- İnfak ve Bağışı

Muammer bin Hallad diyor ki:

"İmam Rıza (a.s) yemek istediği zaman, bir tepsi getirerek sofranın kenarına bırakırlardı. İmam (a.s) kendisi için getirilen yemeklerin en iyisinden bir miktarını alıp o tepsiye bırakırdı. Daha sonra onu fakirlere götürmelerini emrederdi."^[32]

33- Halka İhtiramı

İbrahim bin Abbas diyor ki:

"İmam Rıza (a.s)'ın, her hangi bir kimseyi incittiğini, herhangi bir kimsenin sözünü kestiğini veya ihtiyacını karşılamaya kadir olduğu herhangi bir muhtacı eli boş geri çevirdiğini görmedim."^[33]

34- Namazı İlk Vakitte Kılması ve Halkın İşlerine Yetişmesi

Sûlî diyor ki:

(Bir müddet İmam Rıza (a.s)'a hizmet etme iftiharına nail olan) büyük annem bana şöyle dedi:

“İmam Rıza (a.s), sabah namazını ilk vaktinde kıldıktan sonra secdeye kapanıp güneş yükselineceye dek başını secdeden kaldırmazdı. Daha sonra kalkıp halk için oturuyordu (onların işleriyle ilgilenip ihtiyaçlarını gideriyordu) ve (daha sonra) bineğine binerek işinin peşine gidiyordu.”[34]

35- Misafiri Ağırlaması

Ubeyd bin Ebî Abdullah el-Bağdadî bir şahıstan şöyle dediğini naklediyor:

“İmam Rıza (a.s)’a bir misafir geldi. İmam (a.s) onun yanında oturarak onunla sohbet ettiği bir sırada lambanın ışığı bozuldu. Misafir elini uzatıp onu düzeltmek istediğinde İmam (a.s) onu bu işten menetti ve kendisi ileri gelerek onu düzeltti. Sonra buyurdular ki:

“Biz öyle bir kavimiz ki, konuğumuzu işletmeyiz.”[35]

36- Memun’a Nasihat Etmesi

Şeyh Mufid (r.a) diyor ki:

“İmam Rıza (a.s), Memun’la baş başa kaldığında ona öğüt veriyor, onu Allah’tan sakındırıyor ve yaptığı çirkin işlerinden dolayı onu kınıyordu. Memun ise bu tavsiye ve nasihatleri İmamdan kabul ettiğini izhâr ediyor ama bu sözlerin kendisine ağır geldiğini ve bu çeşit nasihatlerden hoşlanmadığını açığa vurmuyordu.”[36]

Altıncı Bölüm: İmam (a.s)’ın Hizmetçilere Karşı Davranışı

37- Hizmetçisine Şefkati

İmam Rıza (a.s)’ın hizmetçisi Nadir şöyle diyor:

“Ebu’l- Hasan’ır- Rıza (a.s), cevizli helvayı dürüm yaparak bana veriyordu.”[37]

38- Sofra Başında Hizmetçiye Karşı Davranışı

İmam (a.s)’ın Hizmetçisi Nadir diyor ki:

“İmam Rıza (a.s), hizmetçilerden biri yemek yediğinde, yemekten kalkmadıkça ona bir iş yaptırmazdı.”[38]

39- Elinin Altındakilere Karşı Tavrı

İmam Rıza (a.s)’ın hizmetçisi Yasir diyor ki:

“İmam Rıza (a.s), boş vakit bulduğunda küçük-büyük bütün hizmetçilerini toplayıp onlarla karşılıklı konuşarak muhabbet ediyorlardı. Sofra başına oturduğunda, onlardan büyük-küçük hiç kimseyi, hatta hayvan bakıcılarıyla hacamat yapanı bile terk etmez, hepsini kendisiyle birlikte sofranın başına oturturdu.”[39]

40- İşçinin Ücretini Belirlemeyi Tavsiye Etmesi

Süleyman bin Cafer el-Caferî diyor ki:

“Ben bir iş için İmam Rıza (a.s)’ın yanına gitmiştim... O, Muatteb (veya Muğayyeb) ile evine girdi. Bu sırada kölelerinin çamur işiyle çalıştıklarını ve onlardan olmayan bir zencinin de onlarla birlikte çalıştığını gördü. Bunun üzerine: “Onun ücretini belirlemiş misiniz?” diye sordu. Cevaben: “Hayır” dediler...

Bunun üzerine İmam (a.s) şöyle buyurdu: “Ben defalarca sizi, bir işçinin ücretini belirlemeden onu kendinizle çalıştırmaktan sakındırmışım...”^[40]

* * *

Kaynakça:

- 1- Bihar’ul- Envar, Meclisî, Dar’ul- Kutub’ul- İslamiyye, Tahran, h. k. 398.
- 2- Tuhaf’ul- Ukul, İbn-i Şu’bet’il- Harranî, Müesseset’un- Nesr’il- İslamî, Kum, h. k. 1404.
- 3- Şerh-u Nehc’ül- Belağa, İbn-i Ebî’l- Hadid, Dar-u İhya’il- Kutub’il- Arabiyye, Beyrut, h. k. 1385.
- 4- Uyun-u Ahbar’ir- Rıza (a.s), Şeyh Saduk, Müesseset’ul- A’lemî, Beyrut, h. k. 1404.
- 5- El-Kâfî, Kuleynî, Dar’ul- Kutub’ul- İslamiyye, Tahran, h. k. 1363.
- 6- Mehasin-i Berkî, Ahmed bin Muhammed bin Halid-i Berkî, Mecma-i Cihani-yi Ehl-i Beyt, Kum, h. k. 1413.
- 7- Mişkat’ul- Envar, Tabersi, Müesseset-u A’lemî, Beyrut, h. k. 1411.
- 8- Mekarim’ul- Ahlak, Reziyuddin Hasan bin Fazl-i Tabersi, Müesseset-u A’lemî, Beyrut, h. k. 1392.
- 9- Menakıb-i Âl-i Ebî Talib, İbn-i Şehraşub, Müesseset-u İntişarat-i Allame, Kum.
- 10- Vesail’uş- Şia, Hürr-i Amilî Kitap Furuşî-yi İslamiyye, Tahran, h. k. 1401.

[1] - Mişkat’ul- Envar, S. 62.

[2] - Bihar, C. 83, S. 222, H. 7.

[3] - Bihar, C. 49, S. 94.

[4] - Bihar, C. 49, S. 91.

[5] - Bihar, C. 49, S. 92.

[6] - Uyun, C. 2, S. 197, H. 6.

[7] - Bihar, C. 92, S. 204, H. 1.

[8] - Uyun, C. 2, S. 196; Bihar, C. 49, S. 94.

[9] - Uyun, C. 2, S. 193, H. 4.

[10] - Uyun, C. 2, S. 184.

[11] - Uyun, C. 2, S. 194, H. 5.

[12] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 270.

[13] - Bihar, C. 95, S. 33, H. 4; S. 332, H. 5.

[14] - Mehasin-i Berkî, C. 2, S. 90, H. 1238.

[15] - Uyun, C. 2, S. 18, H. 34.

[16] - Bihar, C. 85, S. 200, H. 10.

[17] - Bihar, C. 92, S. 347, H. 9.

[18] - Uyun, C. 2, S. 197, h.7.

[19] - Şerh-i Nehc'ul- Belağa, C. 15, S. 291.

[20] - Menakıb-i İbn-i Şehraşub, C. 4, S. 360.

[21] - Cefr; Hz. Ali ve diğer İmamlar vasıtasıyla yazılan olay ve vakıaları içermektedir. Camia ise, bütün ilimlerin remzi olan Hz. Ali (a.s)'ın kitabıdır. Her iki kitap, imamet emanetlerindendir. (Bihar, C. 49, S. 20, H. 25.)

[22] - Uyun, C. 2, S. 192, H. 1.

[23] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 50.

[24] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 40.

[25] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 73.

[26] - Vesail'uş- Şia, C. 3, S. 410, H. 3.

[27] - Bihar'ul- Envar, C. 49, S. 308.

[28] - Tuhaf'ul- Ukul, S. 923, H. 12.

[29] - Uyun, C. 2, S. 191, H. 9.

[30] - Uyun, C. 2, s.266, H. 1.

[31] - Bihar, C. 49, S. 91.

[32] - Bihar, C. 49, S. 97, H. 11.

[33] - Uyun, C. 2, S. 197, H. 7; Bihar, C. 49, S. 90, H. 4.

[34] - Bihar, C. 49, S. 90, H. 2.

[35] - Bihar, C. 2, S. 102, H. 20.

[36] - Bihar, C. 49, S. 308, H. 18.

[37] - Mehasin-i Berkî, C. 2, S. 200, H. 1584.

[38] - Kâfi, C. 6, S. 298, H. 11.

[39] - Uyan, C. 2, S. 170 ve 190, H. 24; Bihar, C. 66, S. 351, H. 1.

[40] - Kâfi, C. 5, S. 288, H. 1.

Birinci Bölüm: İmam (a.s)'ın Özellikleri

1- *Resulullah (s.a.a)'e Benzemesi*

İmam Rıza (a.s) buyurmuştur ki:

"Hamd Allah'a ki, O, bende ve oğlum Muhammed'de (İmam Muhammed Takî'de), Resulullah (s.a.a) ve oğlu İbrahim'den bir örnek ve benzerlik kıldı."^[1]

2- *Mübarek Mevlut*

Yahya San'ânî diyor ki:

Ben, İmam Rıza (a.s) Mekke'de olduğu bir sırada O'nun yanına vardım. İmam (a.s) muzun kabuğunu soyarak Ebu Cafer'e (İmam Muhammed Takî'ye) yediriyordu.

İmam'a: "Sana feda olayım, mübarek mevlut bu mu?" diye sorduğumda buyurdular ki:

"Evet ya Yahya, bu o mevluttur ki, Şiilerimize ondan daha bereketli biri İslam aleminde dünyaya gelmemiştir."^[2]

3- *Özelliği*

İbn-i Sabbağ-i Malikî diyor ki:

"İmam Muhammed Taki (a.s) görünüşü parlak ve mutedil (uygun) bir yapıya sahipti. Yüzüğünün nakşı ise şuydu: "**Ni'm'el-kadir-u Allah**" (Allah ne güzel kadirdir.)"^[3]

4- *Yüzüğünün Kaşının Yazısı*

Tarihçi Taberi diyor ki:

"İmam Cevad'ın (Muhammed Takî'nin) yüzüğünün kaşının yazısı şuydu: "**el-İzzetu lillah**" (İzzet Allah içindir.)"^[4]

5- *İmamet Yüzüğü*

Muhammed bin İsa diyor ki:

(İmam Rıza ve İmam Cevad'ın özel ashabından olan) Muvaffak'tan şöyle dediğini duydum:

"Ebu Cafer-i Sanî (İmam Muhammed Takî -a.s-) yanıma yaklaşıp parmağındaki yüzüğü bana gösterdi... Onun kaşına "**Hasbiyellah**" (Allah bana yeter) yazılmıştı; üst tarafı hilal, alt tarafı ise bir gül

şeklinde idi.

İmam'a: "Bu kimin yüzüğüdür?" diye sordum.

Buyurdular ki: "Babam Ebu'l-Hasan (İmam Rıza'n)ın yüzüğüdür."

"Senin eline nasıl geçti" diye sorduğumda da buyurdular ki: "Babam vefat ettiğinde onu bana verdi ve sonra buyurdular ki: "Onu elinden çıkarıp oğlum (torunum) Ali'den başkasına verme."^[5]

6- Fazilet ve Üstünlüğü

Memun (kendisine yöneltilen tenkitlere cevaben) şöyle dedi:

"Ebu Cafer Muhammed bin Ali'ye (İmam Muhammed Taki'ye) gelince; O, yaşının küçük olmasına rağmen ilim ve fazilet ehli bütün kimselerden üstün olduğundan ve onda olan şaşırtıcı yetenekten dolayı onu (kendime) damat seçtim. Onda tanıdığım faziletlerin halka aşkar olmasını ve böylece hakkın, onun hakkındaki gördüğüm şeyin tâ kendisi olduğunu öğrenmelerini ümit ederim."^[6]

7- Namazdaki Elbisesi

Ali bin Mehziyar diyor ki:

"İmam Muhammed Taki (a.s)'ın, farz ve müstahap namazlarını sansar postunda (veya bir çeşit ipek ve yünlü dokumalı elbiseyle) kıldığını gördüm. O, aynı elbiseden bana da bir cüppe giydirdi."^[7]

8- Sıfatları

İmam Rıza (a.s), oğlu İmam Cevad (a.s)'ın sıfatlarını şöyle sıralıyordu:

"O, doğru konuşan, sabırlı, faziletli, müminlerin gözlerinin nuru, kafirlerin ise öfkesine sebep olandır."^[8]

9- Halkın İmam (a.s) Hakkındaki Sözü

Halk İmam Cevad (a.s) hakkında şöyle diyordu:

"Peygamber ailesinin ucubesi (şaşırilacak ferdi), asrın ender şahsiyeti, zamanın eşsiz insanı, ikinci İsa, keramet sahibi, mucizelerle teyit olunmuş, Resulullah'ın nesli..."^[9]

10- Lâkapları

İbn-i Şehraşub diyor ki:

İmam Muhammed Takî (a.s)'ın lâkapları şunlardır:

"**Muhtar**" (seçkin), "**Murtaza**" (Allah'ın beğendiği), "**Mütevekkil**" (Allah'a tevekkül eden), "**Muttakî**" (Günahlardan kaçınan), "**Zeki**" (tertemiz-masum), "**Takî**" (Allah'tan korkan-dindar), "**Munteceb**" (seçilmiş), "**Kani**" (kanaat eden), "**Cevad**" (bağışta bulunan-cömert), "**Alim**" (bilgin, ilim sahibi)."^[10]

11- İlim ve Bilgisi

Şîî olan Taberî diyor ki:

“Memun, kızını İmam Cevad (a.s)’la evlendirmeye karar verince, Beni Abbas kabilesi büyükleri toplanarak ondan böyle bir işi yapmamasını istediler. Memun onlara cevaben şöyle dedi:

“Allah’a and olsun ki o, Allah, Resulullah ve onun sünnet ve ahkamı hakkında hepinizden daha alim ve daha bilgilidir.”^[11]

12- Memun’un İmam (a.s)’a Saygısı ve İhtiramı

Şeyh Mufid (r.a) şöyle diyor:

Memun, İmam Muhammed Taki (a.s)’ın yaşta küçük olmasına rağmen onda görmüş olduğu fazilet, olağan üstü ilim, hikmet, edep ve kendi zamanının şeyhlerinin eşit olamayacağı aklının kemalinden dolayı ona hayran olmuştu. İşte bundan dolayı kızı Ümm-ü Ferve’yi onunla evlendirdi ve onu İmam (a.s)’la birlikte Medine’ye gönderdi. Memun, haddinden fazla İmam (a.s)’a ikram ve ihtiram ederek onun makam ve şahsiyetini yüceltiyordu.”^[12]

13- Hz. Musa İle Hz. İsa’ya Benzemesi

İmam Rıza (a.s) ashabına buyurdular ki:

“Benim için, denizleri yaran İmran oğlu Musa’ya ve annesi onu doğurmakla kutsallaşan ve tertemiz yaratılmış olan Meryem oğlu İsa’ya benzer bir evlât dünyaya geldi.”^[13]

14- Esmerliği

İbn-i Şehraşub diyor ki:

“İmam Muhammed Taki (a.s) çok esmerdi (buğdaysı bir rengi vardı). Şüpheciler, o Mekke’de olduğu sırada onun hakkında şüphe etmeye başladılar. Bundan dolayı onu, fizyonomi (iz takibi) uzmanına gösterdiler. Onlar, İmam’a baktıklarında yüz üstü yere kapandılar. Daha sonra kalkarak şöyle dediler:

“Yazıklar olsun size, bu inci (nur saçan) yıldızı ve parlayan nuru bizim gibilere mi sunuyorsunuz?”^[14]

15- Şia’nın Şefaâtçisi

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

“... Allah-u Teala, Hüseyin’in sulbünde, mübarek, pâk, tertemiz ve beğenilmiş bir nütfe karar kılmış ve onu Muhammed bin Ali (Muhammed Taki) olarak adlandırmıştır. İşte O, şiihlerinin şefaâtçisi ve ceddinin ilminin varisidir. Onun için apaçık bir nişane ve pek aydın bir hüccet (delil) vardır.”^[15]

16- İmam (a.s) Açısından Can ve Mal

Ravi diyor ki:

İmam Muhammed Takî (a.s) için götürülmekte olan çok değerli bir kumaş yolun yarısında çalındı. Kumaşı götürmekle sorumlu olan şahıs, bir mektup yazarak olayı İmam'a bildirdi. Bunun üzerine İmam (a.s) kendi mübarek yazısıyla şöyle bir mektup yazdı:

"Bizim canımız ve malımız, Allah'ın tatlı bağışlarından ve emanet edilen ödünçlerindendir. Dilediği şeyden, bizi memnurluk ve hoşnutlukla faydalandırır. Dilediği şeyi de, ecir ve sevap karşısında bizden alır. O halde kimin sabırsızlığı sabrına galip gelirse, ecir yok olur. Biz bu durumdan Allah'a sığınıyoruz."^[16]

İkinci Bölüm: İmam (a.s)'ın İbadî Siresi

17- Namazı

Allame Meclisi (r.a) rivayet etmiştir ki:

"İmam Muhammed Takî (a.s)'ın namazı dört rekattır. Her rekatta "Fatiha" suresi bir defa, "İhlas" suresi ise dört defa okunur... Namazdan sonra da yüz defa Peygamber ve âl'ine salavat getirilir. Daha sonra (bu namazı kılan) Allah'tan hâcetini diler."^[17]

18- Ayın İlk Gününde Kıldığı Namaz

Ebu Cafer Muhammed bin Ali (İmam Muhammed Takî -a.s-), yeni ay girdiğinde, o ayın ilk gününde iki rekat namaz kılardı. İlk rekatta bir defa "Fatiha" suresini, ayın sonuna kadar her gün için de (yani otuz defa da) "İhlas" suresini okurdu. İkinci rekatta ise (yine bir defa) "Fatiha" suresini, otuz defa da "Kadir" suresini okurdu. Daha sonra mümkün olduğu kadar sadaka verirdi. İşte böylece o ayın hepsinin esenliğini satın almış olurdu."^[18]

19- Duası

İmam Muhammed Takî (a.s)'ın duası şudur:

"Ey fani olan ruhların ve çürüyen cisimlerin rabbi olan Allah, dostlarına dönecek olan ruhların itaati hürmetine senden istiyorum ki... Muhammed ve Âl-i Muhammed'e salat ve rahmet edesin, nuru gözümde ve yakini kalbimde karar kılasın; gece ve gündüz zikrini dilime cari edesin ve iyi amelleri (yapabilme başarısını) bana lütfedesin."^[19]

20- Kunut Duası

İmam Muhammed Takî (a.s)'ın kunutta okuduğu dua:

"Allah'ım, bağışların ard arda, ihsan ve lütufların peş peşe, nimetlerin ise tam ve kamildir (çoktur); oysa bizim şükürümüz az, hamdımız (övgümüz) ise yetersizdir; sen ise kusurlarını itiraf edene şefkatli davranmaya layıksın..."^[20]

21- Kunutta Okuduğu Diğer Bir Duası

İmam Muhammed Takî (a.s) kunutta şu duayı da okuyordu:

"Allah'ım, sen, sayıyla evvel olmayan evvelsin; sınırlanmayla son olmayan sonsuzsun; bizi inşa (yoktan

var) ettin, bir illetin zorlamasıyla değil; bizi icat ettin, bir ihtiyaçtan dolayı değil; hayır, ihtiyar sahibi olduğun halde bizi kendi hikmetinle yoktan yarattın...”[21]

22- Yolculuktaki Duası

İmam Muhammed Takî (a.s) yolculukta şu duayı okurlardı:

“Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla. Allah’ım, yolculuğa çıkmak istiyorum, onu bana hayırlı kıl; akıl ve mantık üzere olan doğru bir yolu bana göster ve onu bana ilham et; azmimi istikametle beraber kıl; büyük bir nasip ve kerametle beni faydalandır ve beni en güzel bir şekilde hıfz et ve koru.”[22]

23- Tesbihi

İmam Muhammed Takî (a.s)’ın ayın on ikisiyle on üçündeki tespihi (zikri) şöyleydi:

“Münezzehdir O Allah ki, memleketinin halkına (idaresi altında olanlara) zulmetmemektedir. Münezzehdir O Allah ki, yeryüzü halkını çeşitli azaplarla muaheze etmemektedir. Tek olan Allah münezzehdir ve hamd O’na mahsustur.”[23]

24- Hırzı (Muskası)

İmam Muhammed Takî (a.s)’ın hırzı (muskası) şöyleydi:

“Ey nur, ey burhan, ey mubin (aşıkâr), ey munir (aydınlatan), ey Rabbim! Beni zamanın şer ve âfetinden koru; senden, sûra üflendiği gün (kıyâmet günü) kurtuluşu diliyorum.”[24]

25- Resulullah (s.a.a) İle Fatıma (a.s)’ın Kabirlerini Ziyaret Etmesi

Abdullah bin Zerîn diyor ki:

“Ben Medinet’ur- Resul’a yakındım; Ebu Cafer (İmam Muhammed Takî) (a.s)’ın her gün öğle vakti camiye geldiğini, caminin avlusunda piyade olduğunu, Resulullah (s.a.a)’ın kabrine doğru gittiğini, ona selam verdiğini, sonra Fatıma (a.s)’ın evinin bulunduğu yere döndüğünü ve ayakkabısını çıkararak orada namaza durduğunu sürekli görüyordum.”[25]

26- Muhrim İken Gölgeden Kaçınması

Kasım bin Saykal diyor ki:

“Ben, İmam Muhammed Takî (a.s) kadar hacda gölgeden kaçan bir kimse görmedim. O muhrim (ihramlı) olduğunda, kecâvenin kubbesi (örtüsü) ve iki direğini çıkarmalarını emrediyordu.”[26]

27- Mina’da Yaya Yürümesi

Ali bin Mehziyar diyor ki:

“İmam Muhammed Takî (a.s)’ı, (kurban bayramı günü) kurban kestikten sonra cemreye (şeytana) taş vurma için yaya olarak yürüdüğünü ve daha sonra bineğe bindiğini gördüm. Yine Mina meşcidinin karşısına

ulaştığında onun piyade olarak yürüdüğünü görüyordum.”[27]

28- Benihaşim’in Yerinde Yürümeği Sevmesi

Ashabından bazıları şöyle demiştir:

“İmam Muhammed Takî (a.s), Mina mescidinin az ilerisinde bineğinden aşağı indi. Ali bin Hüseyin (a.s)’ın cemreleri (şeytanları) taşıdığı yerde cemreye taş atması için oraya doğru yöneldi. Ben: “Canım sana feda olsun, neden burada indiniz?” diye sordum.

İmam (a.s) cevaben buyurdular ki:

“İşte burası Ali bin Hüseyin (a.s) ve Benihaşim’in (cemreyi) taşıdıkları yerdir. Ben onların (bineklerden) indikleri yerde yürümeyi seviyorum.”[28]

29- Tavaf Etmesi

Ali bin Mehziyar diyor ki:

“İmam Muhammed Takî (a.s)’ın, ziyaret gecesi Nisa tavafinı yaptığını, İbrahim’in makamı arkasında namaz kıldığını, daha sonra zemzem suyuna girdiğini, Hacer’ül- Esved tarafındaki kovayla mübarek eliyle su götürdüğünü, ondan biraz içerek bir miktarını da bedenine serptiğini gördüm. Daha sonra yine zemzem suyuna girdi. Ashaptan biri de İmam (a.s)’ı, sonraki yıl yine aynı amelleri yaparken görmüş olduğunu bana söyledi.”[29]

30- Veda Tavaft

Ali bin Mehziyar diyor ki:

“Hicri 215’de İmam Muhammed Bakır (a.s)’ın, güneş yükseldikten sonra Allah’ın eviyle vedalaştığını, Kabe’yi tavaf ettiğini ve her turunda Rük-n-ü Yemani’ye elini sürerek onu ziyaret ettiğini gördüm...”

Hicri 217’de de geceleyin Allah’ın eviyle vedalaştığını ve her turda Rük-n-ü Yemani ve Hacer’ül- Esved’e elini sürerek ziyaret ettiğini gördüm...”[30]

Üçüncü Bölüm: Çeşitli Konular

31- İstiharesi

İmam Muhammed Takî (a.s) buyurmuştur ki:

“Ben önemli bir meselede istihare etmek istediğim zaman, yüz defa Allah’tan hayır talep ederek şöyle diyorum:

“Allah’ım, senden istiyorum; çünkü sen gaip ve hazır olanı biliyorsun; eğer filan şeyi bana hayırlı biliyorsan, onu bana seç ve kolaylaştır. (Ama) eğer onu benim din, dünya ve ahiretime zararlı biliyor isen, o halde onu benim için hayırlı olan şeye dönüştür ve onun hakkında kaza ve kaderine razı ve hoşnut olmamı sağla; çünkü sen biliyorsun, oysa ben bilmiyorum; sen güçlüsün, oysa ben güçsüzüm; sen hüküm (ve karar)

verensin, oysa ben hüküm veren değilim; kuşkusuz sen gaipleri bilen ve onlardan haberdarsın.”[31]

32- “Takî” Diye Adlanmasının Sebebi

Şeyh Saduk (r.a) diyor ki:

“İmam Cevad (a.s)’ın “**Takî**” diye adlanmasının sebebi, İlahî takvayı gözettiği içindir. İşte bundan dolayı Allah Teala da onu Memun’un şerrinden gözetip korumuştur...”[32]

33- Kına Yakması

Abdus bin İbrahim diyor ki:

“İmam Muhammed Takî (a.s)’ın hamamdan çıkarken baştan ayağına kına yaktığını ve kına yakmakla da gül gibi (kıpkırmızı) olduğunu gördüm.”[33]

34- Şahsiyeti ve Cömertliği

Ravi diyor ki:

“İmam Muhammed Takî (a.s), Benihasım’ın ünlü şahsiyetlerindendi. O, cömertlik ve ululukla meşhurdu. İşte bundan dolayı “**Cevad**” (cömert) olarak adlanmıştır.”[34]

35- Babasının Yolunda Olması

İbn-i Cevzi diyor ki:

“İmam Muhammed Takî (a.s), ilim, takva, züht ve cömertlikte, tıpkı babası İmam Rıza (a.s) gibi hareket ediyordu.”[35]

36- Kendisini Tanıtması

İmam Muhammed Takî (a.s) buyurdular ki:

“Cevad (cömert), benim; insanların, sulplerdeki olan neseplerini bilen benim; batın ve zahirlerinizi ve nereye varacağını ben biliyorum.”[36]

37- İmam ve Ehl-i Beyt’in Makamı

İmam Muhammed Takî (a.s) buyurmuştur ki:

“Biz, Allah’ın ilim, gaip ve hikmetinin hazinedarları, peygamberlerinin vasileri ve değerli kullarıyız.”[37]

38- Çocuklukta İmamet Makamına Erişmesi

Ali bin İsbat diyor ki:

İmam Muhammed Takî (a.s)’ı evinden çıkarken gördüm. Mısır’daki ashabımıza (şiiilere) onu tavsif etmem için ona tepeden tırnağa kadar dikkatle baktım. İmam (a.s) bu esnada secdeye kapanarak şöyle demeye başladı:

"Allah-u Teala, nübüvvette istidlal ettiği gibi imametle de istidlal etmiştir. Allah-u Teala buyurmuştur ki:
"Biz Yahya'ya çocuk (üç yaşında) iken hüküm (nübüvvet) verdik." [38]

Yine buyurmuştur ki:

"Yusuf erginlik çağına erişince, kendisine hüküm ve ilim verdik." [39]

Yine buyurmuştur ki:

"Erginlik çağına erip kırk yaşına ulaşınca dedi ki: Rabbim, bana, anne ve babama verdiğin
nimete şükretmemi ve senin razı olacağın salih bir amelde bulunmamı bana ilham et..." [40]

O halde çocukken ve kırk yaşındayken hikmetin (birisine) verilmesi câiz ve mümkündür." [41]

39- Sevdiği Yemek

Ali bin Mehziyar diyor ki:

"İmam Muhammed Takî (a.s)'la yemek yiyorduk. Bu esnada kaya kuşunun etini getirdiler. İmam (a.s):
"O kuş mübarektir" diye buyurdular.

İmam (a.s) kaya kuşunun etini seviyordu ve buyuruyordu ki: "Sarılık hastalığına yakalanan kimseye, kaya
kuşu etinin kebabını yediriniz." [42]

40- Üzümü Sevmesi

Mes'udî diyor ki:

"İmam Muhammed Takî (a.s), Razikî üzümünü seviyordu." [43]

* * *

Kaynakça:

- 1- Kur'ân.
- 2- Tehzib'ul- Usul, Şeyh Tusî.
- 3- Kâfî, Kuleynî, Dar'ul- Kutub'ul- İslamiyye.
- 4- Bihar'ul- Envar, Meclisî, Mektebet'ul- İslamiyye.
- 5- Mehasin-i Berkî, Dar'ul- Kutub'ul- İslamiyye.
- 6- Tuhaf'ul- Ukul, Harranî, Tuba Yayınevi.
- 7- Mustedrek'ul- Avalim'il- Ulum, Ebtahi-yi İsfahani, Müessese-i İmam Mehdî.

8- Delail'ul- İmamet, Taberi, Müesseset'ul- A'lemî.

9- İrşad, Şeyh Mufid, İslamiyye.

10- Menakıb-i Âl-i Ebî Talib, İbn-i Şehraşub, İntişarat-i Allame.

11- Muhec'ud- Da'vat, Seyyid bin Tavus, Müesseset'ul- A'lemî.

12- İsbat'ul- Hudat, Şeyh Hürri Amili, Dar'ul- Kutub'ul- İslamiyye.

13- Meani'l- Ahbar, Saduk, Camia-i Müderrisin.

14- Mekarim'ul- Ahlak, Tabersi, Müesseset'ul- A'lemî.

15- Tezkiret'ul- Havas, Sibte bin Cevzi, Beyrut.

16- Men La Yahzuruh'ul- Fakih, Saduk, Camia-i Müderrisin.

[1] - Delail'ul- İmamet, S. 200.

[2] - Kâfi, C. 6, S. 360, H. 3.

[3] - Bihar, C. 50, S. 15, H. 22.

[4] - Delail'ul- İmamet, S. 180.

[5] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 92.

[6] - İrşad-ı Mufid, S. 621.

[7] - Men Lâ Yahzuruh'ul- Fakih, C. 1, S. 262, H. 807.

[8] - Müstedrek-i Avalim'ul- Ulum, C. 23, S. 27.

[9] - Müstedrek-i Avalim, C. 23, S. 27.

[10] - Bihar, C. 50, S. 16, H. 24.

[11] - Avalim'ul- Ulum, C. 23, S. 525, H. 2.

[12] - İrşad, S. 619.

[13] - Bihar, C. 50, S. 15, H. 19.

[14] - Menakib-i Âl-i Ebî Talib, C. 4, S. 387.

[15] - Avalim'ul- Ulum, C. 23, S. 218.

[16] - Tuhaf'ul- Ukul, S. 951, H. 3.

[17] - Bihar, C. 91, S. 191.

[18] - Bihar, C. 91, S. 381, H. 1.

[19] - Bihar, C. 91, S. 189.

[20] - Avalim, C. 23, H. 211.

[21] - Bihar, C. 85, S. 225.

[22] - Müstedrek'ul- Avalim'il- Ulum, C. 23, S. 230.

[23] - Bihar, C. 94, S. 207.

[24] - Mecma'ud- Da'vat, S. 60.

[25] - İsbat'ul- Hudat, C. 6, S. 170, H. 6.

[26] - Kâfî, C. 4, S. 435, H. 3.

[27] - Kâfî, C. 4, S. 486, H. 5.

[28] - Kâfî, C. 4, S. 586, H. 5.

[29] - Kâfî, C. 4, S. 43, H. 3.

[30] - Kâfî, C. 4, S. 532, H. 3.

[31] - Mehasin-i Berkî, S. 600.

[32] - Meânî'l- Ahbar, S. 65.

[33] - Tehzib'ul- Ahkam, C. 1, S. 399, H. 1161.

[34] - Müstedrek-i Avâlim'il- Ulum, C. 23, S. 30.

[35] - Tezkiret'ul- Havas, S. 321.

[36] - Bihar, C. 50, S. 108.

[37] - Müstedrek-i Avâlim'ul- Ulum, C. 23, H. 160.

[38] - Meryem/12.

[39] - Yusuf/22.

[40] - Ahkaf/15.

[41] - Avalim'ul- Ulum, C. 23, S. 79, H. 1.

[42] - Mekarim'ul- Ahlak, S. 161.

[43] - İsbat'ul- Usul, Şeyh Tusi.

Birinci Bölüm: Şahsî Özellikler

1- İmamet Özellikleri

Şeyh Mufid (r.a) diyor ki:

"Ebu Cafer (İmam Muhammed Taki -a.s-)'den sonraki İmam, oğlu Ebu'l-Hasan Ali bin Muhammed (İmam Hadi -a.s-) idi. Çünkü imamet özellikleri onda toplanmıştı, fazilette mükemmeldi ve ondan başka varis olan bir kimse yoktu."^[1]

2- Askerî Diye Adlanmasının Sebebi

İbn-i İmad-i Hanbelî diyor ki:

"İmam Hadî (a.s)'a "**Askerî**" demişlerdir; çünkü Mütevekkil'in yanında O'nun hakkında dedikodu yaptılar. Bundan dolayı İmam (a.s)'ı Medine'den celp edip ordugahı olan Samerra'ya yerleştirdiler. Samerra'ya "Asker" (ordugah) denilmesinin sebebi, Mutesim o şehri yaptığında askerini oraya intikal ettirdiği içindir. İşte bundan dolayı oraya "Asker" (ordugah) ismi verilmiştir."^[2]

3- Fazilet ve Necabeti

Ubeydullah bin Yahya el-Hakan diyor ki:

"Eğer İmam Hasan Askerî (a.s)'ın babasını (İmam Hadî'yi) görmüş olsaydın, onu çok cömert, necabetli (şeref ve hasep yönünden mükemmel) ve faziletli bir kimse olarak görürdün."^[3]

4- Yüzüğünün Nakşı

Kef'âmî diyor ki:

"İmam Hadi (a.s)'ın yüzüğünün kaşının nakşı (yazısı) şöyleydi:

"Hıfz'ul- uhud min ahlak'il- ma'bud" (Ahitleri korumak -taahhüde bağlılık- İlahî ahlaklardandır.)

Şöyle olduğunu da demişlerdir:

"Allah-u Rabbî, ve huve ismetî min halkıhî" (Allah benim Rabbidir; O, beni yaratıklarından koruyandır.)^[4]

5- Başından Nur Saçması

İmam Hasan Askerî (a.s)'ın cariyesi şöyle diyor:

“İmam Hasan Askeri (a.s) uykuda olduğunda, O’nun başının yanından göğe doğru bir nurun saçtığını görüyordum.”^[5]

6- İmam Hasan Askeri (a.s)’ın Yüzüğünün Nakşı

Kef’âmî diyor ki:

“İmam Hasan Askerî (a.s)’ın yüzüğünün kaşının nakşı (yazısı) şuydu:

“İnnellahe şehidun” (Allah Tanıktır).

Bir rivayete göre ise şuydu:

“Subhâne men lehu mekalîd’us- semavati ve’l-arz” (Yer ve göklerin anahtarları elinde olan Allah münezzehtir.)^[6]

7- Konuşması

Kâfurî diyor ki:

İmam Hasan Askeri (a.s)’ın özelliklerinden biri de, susmasıydı. Konuştuğunda ise hikmet, ilim ve Allah’ın zikrinden başka bir şey söylemezdi.”^[7]

İkinci Bölüm: İbadet

8- Kendisini İbadete Ataması

İbn’ul- İbâd el-Hanbelî diyor ki:

Ebu’l-Hasan Ali bin Cevad (İmam Hadî -a.s-), fakih (çok bilgin), İmam ve mütaabbid (kendisini ibadete atayan) birisiydi.”^[8]

9- Namaz Kılması

Şeyh Tusî diyor ki:

“İmam Hadi (Ali Naki -a.s-), üçüncü rekatta “Hamd” suresiyle “Hadid” suresinin evvelinden **“innehu alîmun bi-zat’is- sudur”**a kadar, dördüncü rekatta ise “Hamd” suresiyle “Haşr” suresinin son kısmını okuyordu.”^[9]

10- Sürekli İbadet Etmesi

Salih bin Ali’nin vekilleri (zindandaki bekçileri) İmam Hasan Askeri (a.s) hakkında şöyle demişlerdir:

“Gündüzleri oruç tutan, geceleri ibadetle geçiren, konuşmayan ve ibadetten başka bir şeyle meşgul olmayan bir kimse hakkında ne diyebiliriz!”^[10]

11- Geceyi, Namaz Kılmak ve Kur’an Okumakla Geçirmesi

Bir rivayette şöyle geçmiştir:

"Ebu Muhammed (İmam Hasan Askerî -a.s-), kendi zamanının en çok ibadet edeni ve Allah'a en çok itaat edeni idi. O, geceleri namaz kılmak, Kur'ân okumak ve Allah'a secde etmekle sabahlardı."^[11]

12- Namazda Kalbiyle Allah'a Yönelmesi

Seyyid bin Tavus diyor ki:

"İmam Hasan Askerî (a.s) namazda, kalbi ve bütün vücuduyla ve varlığı yaratan ve hayat bağışlayan Allah'a yöneliyordu. Namaz kıldığı zaman dünya işleri için kollarını sıvamaz ve onlara önem vermezdi."^[12]

13- Uzun Secdeleri

Muhammed-i Şakirî diyor ki:

"İmam Hasan Askerî (a.s) ibadet mihrabında oturarak secdeye kapanıyor, ben ise uyuyordum. Kalktığımda onu yine secde halinde görüyordum."^[13]

14- Kur'ân Ayetleriyle Terennüm Etmesi

İbn'ul- İmad el-Hanbelî diyor ki:

"İmam Hasan Askerî (a.s), Kur'ân'ın vaade ve vaitleri (müjde ve tehditleri) hakkındaki ayetlerle terennüm (zemzeme) ediyordu."^[14]

15- Allah'a Yaklaştıran Her İbadeti Yapması

Kureşi rivayet etmiştir ki:

"İmam Hasan Askerî (a.s), kendisini Allah'a yakınlaştıran her ibadeti yapıyordu. Müstehap ibadet, namaz veya müstehap oruçların hiçbirini terk etmezdi."^[15]

Üçüncü Bölüm: Dualar

16- Ey Nur!

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

"Ali bin Muhammed el-Hadi (İmam Ali Naki -a.s-) duasında şöyle diyordu:

"Ey nur, ey burhan (hüccet), ey aydınlık saçan, ey aşıkâr eden, ey rabbim! Beni şerlerin şerrinden ve zamanın âfetinden koru ve sûra üflenecek gün kurtuluşu senden diliyorum."^[16]

17- Ey Rabliğinde Tek Olan!

Seyyid bin Tavus diyor ki:

İmam Hadi (Ali Naki -a.s-) kunutta şu duayı okuyorlardı:

"Ey Rabliğinde tek ve vahdaniyetinde bir olan! Ey ismiyle gündüzü aydınlatan, kendisiyle nurlar nur

saçan; emriyle gecenin karanlığı kararan; yağmuruyla sele benzer yağmurlar yağan (ırmaklar dolup taşan)! Ey çaresizleri çağırdığında icabet eden, korkanlar kendisine sığınan ve derken onları güvende kılan Allah..."[17]

18- Ey Aziz!

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

"Hasan'ul- Askeri (a.s) duasında şöyle diyor:

"Ey izzetliğinde aziz olan aziz; izzetliğinde aziz olan aziz ne de azizdir! Ey aziz, beni izzetinle izzetlendir; yardımınla bana yardımda bulun; şeytanın vesveselerini benden uzaklaştır; korumanla beni koru; engellemele düşmanları benden engelle ve beni en iyi kullarından kıl."[18]

19- Güneş Doğmadan Önceki Duası

Şeyh Tusi (r.a) diyor ki:

İmam Hasan'ul- Askeri (a.s) güneş doğmadan önce şu duayı okuyordu:

"Ey kendisinden önce evvel olmayan evvel! Ey kendisinden başka son olmayan son! Ey kadimliği (ezeliyeti) için nihayet olmayan kayyum (her şeyi ayakta tutan)! Ey izzeti için bir kesintilik olmayan aziz! Ey saltanatında zafiyet olmayan musallat! Ey nimetinin sürekliliğiyle kerim olan! Bu vasıfları ihtiyaçlarımın karşısında sana takdim ediyorum ve Muhammed ve âl-i Muhammed'e salat ve rahmet etmeni istiyorum."[19]

20- Sabah Duası

Seyyid bin Tavus diyor ki:

İmam Hasan Askeri (a.s) her günün sabahı şu duayı okuyorlardı:

"Ey her büyüğün büyüğü! Ey ortağı ve veziri (yardımcısı) olmayan! Ey güneşi ve nurlu ayı yaratan! Ey korkup sığınak arayanın sığınak ve koruyucusu! Ey bukağılanmış esiri azat eden (kurtaran)! Ey küçük çocuğun (bebeğin) rızkını veren!... Ölüme ve kederine, kabre ve vahşetine karşı bana yardımcı ol."[20]

21- Kunutta Okuduğu Dua

Seyyid bin Tavus diyor ki:

İmam Hasan Askeri (a.s) kunutta şu duayı okuyordu:

"Nimetlerine şükür olarak, onların artmasını isteyerek, şükrü kendisine ve kendisinin yardımıyla halis kılarak, nankörlükten, azamet ve yüceliğini inkar etmekten kendisine sığınarak hamd olsun Allah'a; o kimsenin hamdı gibi ki, sahip olduğu her nimetin, Rabbi tarafından olduğunu ve kendisine ulaşan her cezanın ise, kendi eliyle işlemiş olduğu kötü suçlardan dolayı olduğunu bilmektedir."[21]

22- Kunuttaki Duası

Seyyid bin Tavus (r.a) diyor ki:

İmam Hasan Askeri (a.s) namazının kunutunda şu değerli duayı okuyorlardı:

“Ey nuru karanlıkları örten! Ey kutsîyle sert ve sarp yolların toz-dumanı aydınlanan! Ey yer ve göktekilerin kendisine huzu ve huşu ettiği zat! Ey her kibirlenip haddi aşan zorbacının kendisine itaat etmekle boyun eğdiği yüce Allah!... Tövbe ederek yoluna tabi olanları bağışla.”[22]

23- Ramazan Ayının Nafileleri Arasında Ettiği Dua

Seyyid bin Tavus, İmam Hasan Askeri (a.s)’ın duasında şöyle dediğini rivayet etmektedir:

“Allah’ım, kesin olan büyük emrinden, hüküm ve takdir ettiğin şeyde, kadir gecesinde hikmetli emrinden halka bağışladığın ve belirlediğin şeyde, beni evini ziyaret eden, hacları kabul olan ve çabaları mükafat kazanan hacılardan karar kıl...”[23]

24- İmam Hasan Askerî (a.s)’ın Hırzı

Seyyid bin Tavus (r.a) diyor ki:

İmam Hasan Askeri (a.s)’ın hırzı (muskası) şöyleydi:

“Ya uddetî inde şiddetî veya ğavsî inde kurbetî veya munisî inde vahdetî, uhrisnî bi-aynikelletî lâ tenamu veknufnî bi-ruknikellezi lâ yuram.”

“Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla. Ey sıkıntıda hazırlığım (dayanak ve gücüm), keder ve üzüntüde sığınağım! Ey yalnızlıkta munisim! Beni, uyumayan gözünle koru ve gevşemeyen kudretinle gözet.”[24]

Dördüncü Bölüm: Ahlak

25- Zahitçe Yaşamı

İbn-i İmad el-Hanbelî diyor ki:

Mütevekkil’e: “İmam Hadi’nin evinde silah ve malzeme vardır, senin aleyhine ayaklanmak istiyor” dediklerinde, İmam (a.s)’ın evine saldırmalarını emretti. İmam (a.s)’ın evine girdiklerinde İmam’ın odasının kapısının kapalı olduğunu ve O’nun üzerinde yünlü bir cüppe olduğu halde namaz kıldığını ve altında bir sergi bile olmadığını gördüler.”[25]

26- Özellikleri

İbn-i Şehraşub diyor ki:

“İmam Hadi (a.s) güzellik (sima) açısından insanların en güzeli, konuşma açısından onların en doğru konuşanı, yakından onların en tatlısı, uzaktan ise onların en mükemmeli idi. Sustuğunda vakarlık ve heybeti çoğalırdı; konuştuğunda ise azamet ve yüceliği artırdı.”[26]

27- Hizmetçinin Halini Gözetmesi

Hizmetçi Nadir diyor ki:

"İmam Hasan Askeri (a.s), hizmetçilerden biri yemek yediği zaman, yemeğini bitirmedikçe onu konuşmaya mecbur etmezdi."^[27]

28- İhsanı, Camide Bulunması ve Dünyaya Rağbetsizliği

Yahya bin Herseme diyor ki:

"İmam Hadi (a.s), Medine halkına ihsanda bulunuyor, sürekli camide oturuyor ve dünyaya karşı rağbetsiz ve meyilsiz idi."^[28]

29- Ashaba Öğüt Vermesi

Allame Meclisi (r.a) diyor ki:

"Ebu Muhammed (İmam Hasan Askeri -a.s-) sürekli ashabına öğüt verir, ahiret yurdunu onlara hatırlatır ve onları dünya fitneleri ve aldatmalarından sakındırıyordu. Öğütlerinden biri de şuydu:

"Siz, kısa müddet ve sayılı günler içerisindeyiniz; ölüm ise amansızca geliyor. Kim hayır ekerse, saadet biçer; kim de şer ekerse, pişmanlık biçer."^[29]

30- Sabrı ve Affı

Kureşi diyor ki:

"İmam Hasan Askeri (a.s), insanların en sabırlısı ve öfkesini en çok sindiren idi; kendisine kötülük yapanı ise âffediyordu."^[30]

31- Başkaları Açısından İmam Hasan Askeri (a.s)

Ahmed bin Ubeydullah bin Hakan diyor ki:

"Samerra'daki Alevilerden, siret (davranış), sükunet, vakâr, iffet, şeref ve keramette, âilesi ve Benihaşim yanında Hasan bin Ali (İmam Hasan Askeri -a.s-) gibi birisini görmedim."^[31]

32- İbn-i Şehraşub Açısından İmam Hasan Askeri (a.s)

İbn-i Şehraşub diyor ki:

"İmam Hasan Askeri (a.s) her çeşit ayıptan (noksanlıktan) beri, gaibe emin, yaşlı olmaksızın vakâr madeni, (ayıp ve hatalara) göz yuman, eli geniş (cömert), çok hediye veren ve iyi vefa edendi."^[32]

33- İftarı

Davud bin Kasım el-Caferi diyor ki:

"İmam Hasan Askeri (a.s) oruç tutardı; iftar ettiğinde ise biz de onunla birlikte, kölesinin mühürlü bir torbada kendisine götürdüğü yemekten yedik. Ben de onunla birlikte oruç tutardım."^[33]

34- Asrının Yegane Efendisi

İbn-i Sabbağ diyor ki:

"...İmam Hasan Askeri (a.s), asrındaki insanların efendisi (büyüğü), zamanındaki halkın İmam'ı, sözleri sağlam ve işleri övgüye değer idi. Eğer zamanındaki bilginler kaside olurlarsa, o kasidenin beytinin şahı idi; tozuna yetişilmeyen ilim binicisiydi; ilmin vazih ve açık olmayan yönlerini açıklayandı; öyle ki kimse o konuda onunla mücadele ve münakaşa yapamazdı; isabetli görüşüyle hakikatleri keşfedendi." [34]

Beşinci Bölüm: Siyaset

35- Hz. Ali'ye Selam Göndermesi

İmam Hadi (Ali Naki -a.s-), Emir'ul-Müminin Ali (a.s)'ın kabrinin kenarında durarak şöyle derdi:

"Selam olsun sana ey Allah'ın velisi; tanıklık ediyorum ki sen, İslam'da ilk mazlum ve hakkı gasp edilen ilk şahıssın; Allah'ın rızasını ve O'nun mükafatını kazanmak için sabrettin; nihayet yakın (ölüm) gelip sana ulaştı." [35]

36- Ashabına Yardımda Bulunması

İshak bin Aban diyor ki:

"...İmam Hasan Askeri (a.s), ashap ve şiilerinin yanına bir adam göndererek onlara şöyle bir mesaj iletliyordu:

"Falan ve filan yere gidin. Gece vakti yatsı namazından sonra falan oğlu filanın evine gelerek beni orada bulabilirsiniz."

...İmam (a.s)'ın kendisi herkesten daha çabuk oraya giderdi. Ashap ihtiyaçlarını O'na söyler ve O da onları karşılardı." [36]

37- Esrardan Haberdarlığı

Ali bin Sinan el-Musili, babasından şöyle naklediyor:

"...Bir takım malları İmam Hasan Askeri (a.s)'ın yanına götürüyorduk (Hazretin imametine yakın etmemiz için, O'ndan kesede olan şeylerden haber vermesini istiyorduk.) Malları takdim ettiğimizde: "Bütün mallar bu kadar dinardır; falan oğlu filandan bu kadardır..." buyuruyordu. Mal gönderenlerin hepsinin isimlerini söylüyor ve mühürlerin üzerindeki nakıştan bile haber veriyordu." [37]

38- İmam Hadi (a.s)'ın İmam Hasan Askeri (a.s) Hakkındaki Sözü

İmam Hadi (oğlu Ali Naki -a.s- hakkında) şöyle buyurmuştur:

"Oğlum Ebu Muhammed (İmam Hasan Askeri -a.s-), garize (tabiat, içgüdü, huy) açısından, Muhammed (s.a.a) evlatlarının en sahihi, hüccet açısından ise onların en sağlamıdır. O, benim en büyük oğlum ve halifemdir. İmamet ve ahkamımızın kulpu (bağı) ona yetişiyor." [38]

39- Hidayet Kandili

Bir rivayette İmam Hasan Askeri (a.s) şöyle methedilmiştir:

“İmam Hasan Askeri (a.s), yol izlerini aydınlatan (haktan batılı ayırt eden) bir kandildi. O, şaşkınlık ve sapıklık içerisinde kalanları takva ve salaha hidayet ediyordu.”[39]

40- Kalpleri Okuması

Muhammed bin Kasım el-Haşimi diyor ki:

“Bazen İmam Hasan Askeri (a.s)’ın huzuruna varıyordum. Susadığım zaman İmam (a.s)’a saygı için su istemiyordum. Derken İmam (a.s): “Ey gulam (çocuk), ona su ver” diye buyuruyordu. Bazen de kendi kendime: “Kalkıp da gideyim” diyor ve bu konu üzerinde düşünüyordum. Derken İmam (a.s): “Ey gulam, onun bineğini hazırla” diye buyuruyorlardı.”[40]

* * *

Kaynakça:

- 1- İsbât’ul- Hudat, Şeyh Hürri Amili, Dar’ul- Kutub’ul- İslamiyye, Tahran.
- 2- İrşad, şeyh Mufid, Basireti, Kum.
- 3- İkmâl, Seyyid bin Tavus, Mektebet’ul- İslamiyye, Tahran.
- 4- Bihâr’ul- Envar, Allame Meclisî, Mektebet’ul- İslamiyye, Tahran.
- 5- Hayat’ul- İmam’ıl- Askerî, Şerif Kureşî, Dar’ul- Ezvâ’, Beyrut.
- 6- Harâic ve Cerâih, Ravendî, Müessese-i İmam Mehdî (a.f), Kum.
- 7- Delail’ul- İmamet, Taberi-yi İmamî, Muesseset’ul- Bi’set , Kum.
- 8- Şezerat’uz- Zeheb, İbn-i İmad Hanbelî, İhya’ut- Turas, Beyrut.
- 9- Kâfi, Kuleyni, Dar’ut- Tearuf, Beyrut.
- 10- Keşf’ul- Ğumme, İrbilî, Mektebet-u Beni Haşim, Tebriz.
- 11- Kamil’uz- Ziyarat, İbn-i Kuluye, Neşr-i Fekahet.

12- Müsned-i İmam Askerî (a.s), Ataridî, Kongre-i Cihani-yi İmam Rıza (a.s).

13- Mesabih'ul- Müteheccid, Şeyh Tusi, Fıkh'uş- Şia.

14- Menakıb-i Âl-i Ebi Talib, İbn-i Şehraşub, İntişarat-i Allame, Kum.

15- Muhec'ud- Da'vat, Seyyid bin Tavus, Dar'uz- Zehâir, Kum.

16- Vesail'uş- Şia, Şeyh Hurr-i Amilî, İhya'ut- Turas, Beyrut.

[1] - İrşad, S. 327.

[2] - Şezerat'üz- Zeheb, C. 2, S. 128.

[3] - İrşad, S. 339.

[4] - Bihar, C. 50, S. 117, H. 9.

[5] - Harâic ve Cerâih, C. 1, S. 443.

[6] - Bihar, C. 50, S. 238.

[7] - Hayat'ul- İmam'il- Askerî, S. 20.

[8] - Şezerat'uz- Zeheb,

[9] - Vesail'uş- Şia, C. 4, S. 750.

[10] - Bihar, C. 50, S. 308.

[11] - Hayat'ul- İmam'il- Askeri, S. 34.

[12] - Hayat'ul- İmam'il- Askerî, S. 34.

[13] - Delâil'ul- İmamet, S. 227.

[14] - Şezerat'uz- Zeheb, C. 2, S. 128.

[15] - Hayat'ul- İmam'il- Askerî, S. 38.

[16] - Uyun, C. 1, S. 62, H. 29.

[17] - Muhec'ud- Da'vat, S. 60.

[18] - Uyun, C. 1, S. 62, H. 29.

[19] - Misbah'ul- Müteheccid, S. 360.

[20] - Muhec'ud- Da'vat, S. 277.

[21] - Muhec'ud- Da'vat, S. 63.

[22] - Muhec'ud- Da'vat, S. 62.

[23] - Müshed-i İmam Askerî, S. 181.

[24] - Muhec'ud- Da'vat, S. 45.

[25] - Şezarat'uz- Zeheb, C. 2, S. 128.

[26] - Menakıb-i İbn-i Şehraşub, C. 4, S. 401.

[27] - Vesail'uş- Şia, C. 16, S. 518, H. 3.

[28] - Tezkiret'ul- Havas, S. 322.

[29] - Bihâr, C. 78, S. 373.

[30] - Hayat'ul- İmam Askerî, S. 39.

[31] - Kâfî, C. 1, S. 303.

[32] - Menakıb-i İbn-i Şehraşub, C. 4, S. 421.

[33] - Keşf'ul- Ğümme, C. 2, S. 432.

[34] - Keşf'ul- Ğümme, C. 2, S. 433.

[35] - Kamil'uz- Ziyarat, S. 94, H. 94.

[36] - Bihâr, C. 50, S. 304.

[37] - İsbat'ul- Hudat, C. 6, S. 303.

[38] - Kâfî, C. 1, S. 327.

[39] - Hayat'ul- İmam Askerî, S. 20.

[40] - Harâic ve Cerâih, C. 1, S. 445.

Birinci Bölüm: İmam (a.s.)'in Şahsî Özellikleri

1- Hz. Ali (a.s.)'in İmam Mehdi (a.s.)'in Özellikleri Hakkındaki Sözleri

Hz. Ali (a.s.), Hz. Mehdi (a.s.)'in sıfatlarıyla ilgili şöyle buyurmuştur:

"O'nun sığınak vermesi, hepinizin sığınak vermesinden daha geniştir; ilmi hepinizin ilminden daha çoktur; sıla-i rahmi (akrabalarla ilişkisi) ise hepinizinkinden daha fazladır... Onu görmeyi ne kadar da gönlüm istiyor."^[1]

2- Halk Arasında Bulunmasına Rağmen Tanınmaması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Bu ümmet nasıl, Allah Teala'nın Yusuf hakkında davrandığı gibi kendi hücceti (Hz. Mehdi -a.s-) hakkında da davranmasını ve bu konuda O'na (zuhur etme) izni verinceye dek (tanınmayacak bir şekilde) onların pazarlarında dolaşmasını ve sergileri üzerine ayak basmasını inkar edebilir!"^[2]

3- Hac Merasimine Katılması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Halk kendi İmamını arar durur (onu bulmaya ve O'nu görmeye çalışırlar). Oysa O (Hz. Mehdi -a.s-), hac mevsiminde hac merasimine katılır ve onları görür, ama onlar O'nu göremiyorlar."^[3]

4- Hz. İsa'nın O'nun Arkasında Namaz Kılması

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Mehdi (a.s) Beyt'ul- Mukaddes'e girecek ve İmam olarak halkla namaz kılacak... İsa (a.s) da O'nun arkasında namaz kılacak ve O'na biat edecektir."^[4]

5- Hz. Ali'nin Siresi Üzere Hareket Etmesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Kâim'imiz kıyam ettiğinde, Hz. Ali (a.s)'in elbisesini giyecek ve O'nun siresi esaslı üzere hareket edecektir."^[5]

6- Züht ve Cihadı

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Neden Kâim (Hz. Mehdi -a.s-)’in kıyamı hakkında bu kadar acele ediyorsunuz? Allah’a and olsun ki, O’nun elbisesi kalın (sert) ve yemeği ise katıksızdır. O’nun kıyamı, kılıç ve kılıcın altında ölümden başka bir şey değildir!"^[6]

7- Kulların Başına Elini Koyması

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"... (Hz. Mehdi) elini kulların başına koyacaktır. Böylece her müminin kalbi, demir parçalarından daha sağlam olacak ve Allah-u Teala O’na kırk kişinin gücünü verecektir."^[7]

8- Hükümetinin Karargahı

İmam Sadık (a.s)’ın ashabından biri İmam’a: "Hz. Mehdi’nin evi ve karargahı neresidir?" diye sorduğunda, İmam (a.s) şöyle buyurdular:

"Hükümdarlık yurdu, Kufe’dir; yargı ve hüküm verme meclisi, Kufe’nin mescid-i camisidir; beyt’ul-mal’ı ve ganimetlerin taksim edildiği yer, Sehle camisidir; istirahat ve تنها kaldığı yer ise, Necef’in beyaz (kupkuru-serap) arazileridir."^[8]

9- Gaybî İlmi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Hz. Mehdi (a.s), her kavmin işlerinin içyüzünden (sakladıkları şeyden) haber verir ve dostunu düşmanından ferasetle tanır."^[9]

10- Kıyamı ve Savaşı

İmam Rıza (a.s) buyurmuştur ki:

"Kâim’imiz (Hz. Mehdi -a.s-) kıyam ederse, kan ve terden (savaşmaktan) başka bir şey olmayacaktır. İnsanlar sürekli (savaş için) eyerler üzerinde olacaklar. Kâim’in elbisesi kalın (sert), yemeği ise katıksızlıktan (kuru ekmekten) başka bir şey değildir."^[10]

İkinci Bölüm: İmam Mehdî (a.s)’ın Hükümetî Siresi

11- Peygamberin Sünnetlerinin Mazharı

İmam Hüseyin (a.s) buyurmuştur ki:

"Bizden olan Kâim’de (Hz. Mehdi’de) peygamberlerden bir sünnet vardır... Nuh (a.s)’dan, ömrünün uzun olmasıdır; İbrahim (a.s)’dan, doğumunun gizli olup halktan uzak durmasıdır; Musa (a.s)’dan, korku ve gaybete çekilmesi; İsa (a.s)’dan, halkın O’nun hakkında ihtilafa düşmesidir; Eyyub (a.s)’dan, sıkıntıdan sonra genişliğe kavuşmasıdır; Muhammed (s.a.a)’den ise kılıçla kıyam etmesidir."^[11]

12- Etrafa Vekiller Göndermesi

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"...Daha sonra (Hz. Mehdi -a.s-) Kufe'ye dönecek, üç yüz on küsur kişiyi, dünyanın her tarafına gönderecek ve onların omuzları arası ve göğüslerine elini çekecek ve artık onlar hiçbir yargı ve hükümde aciz kalmayacaklardır."^[12]

13- Valilere Karşı Şiddetli Davranması

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

"Mehdi'nin alametlerinden biri de; valilere karşı şiddetli davranması (anları sıkıca denetim ve gözetimi altında bulundurması), mal bağışlamada cömert olması yoksullara karşı da şefkatli ve merhametli davranmasıdır."^[13]

14- Kötü Yargıç ve Amirleri İşten Azletmesi

Hız. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"O (Hz. Mehdi -a.s-) kötü yargıçları... ve zalim amirleri işten azledecek; yeryüzünü, hakkın üzerini örten her zalimden temizleyecek; kendisi de adaletli davranacaktır."^[14]

15- Omzuna Kılıç Alması

İmam Hüseyin (a.s) buyurmuştur ki:

"Sahib'ul- Emr (Hz. Mehdi -a.s-), sekiz ay boyunca kılıcını (savaşmak için) omzuna alacaktır."^[15]

16- Sapıkları Üç Gün Boyunca Hakka Davet Etmesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Hz. Mehdi (a.s), sapık bir gruba yönelerek onlara öğüt verecek ve üç gün boyunca onları hakka davet edecektir. Onlar azgınlık ve küfürlerini arttırdıklarında artık onların öldürölmesini emredecek ve böylece hepsi kılıçtan geçirilecektir."^[16]

17- Düşmanlara Karşı Şiddet ve Katılığı

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) ümmetine karşı yumuşak ve şefkatle davranırdı. Oysa Kâim (Hz. Mehdi -a.s-) öldürmek üzere olan bir tavır takınacaktır. Kendisiyle birlikte bulunan kitapta, (muhalifleri) öldürmek ve kimseyi tövbeye çağırılmamakla emr olunmuştur. O'na karşı düşmanlık eden kimsenin vay haline!"^[17]

18- İntikam Alması

İmam Bakır (a.s) şu ayet hakkında: **"Kim zulme uğradıktan sonra nusret bulursa (intikam**

alırsa)..." buyurmuştur ki:

"Bu ayetteki intikam alaktan maksat, Kâim (Hz. Mehdi -a.s-)’dir. O kıyam ettiği zaman, Beniümeyye’den, yalancı, dolandırıcı ve hilekarlardan intikam alacaktır.”^[19]

19- İmam Hüseyin (a.s)’in İntikamını Alması

Mi’raç hadisinde Allah-u Teala, İmam Hüseyin’in şahadet olayını Hz. Peygamber (s.a.a)’e açıkladıktan sonra şöyle buyurmaktadır:

"Daha sonra O’nun (İmam Hüseyin’in) sulbünden birisini çıkaracağım ve O’nunla Hüseyin’in intikamını (düşmanlarından) alacağım... O, yeryüzünü adalet ve kıstla dolduracak; korku ve dehşet O’nunla hareket edecek; O, o kadar öldürecek ki, O’nun hakkında şüpheyeye düşülecektir.”^[20]

20- Reform Teşebbüsleri

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Kâim (Hz. Mehdi -a.s-) kıyam ettiğinde, yolları genişletecek... yol üzerinde olan her camiye yıkacak; yola bakan her pencereyi ve yola yönelik olan her balkonu, su dökülen her çukur ve oluğu kapatacaktır.”^[21]

21- Halkın Temizlenmesi İçin Mallarını Kabul Etmesi

İmam Mehdi (a.s) buyurmuştur ki:

"...Mallarınıza gelince; onları ancak temizlenmeniz için kabul ediyoruz. Öyleyse isteyen versin, istemeyen vermesin... Bize verdiğinizden, ancak pâk ve tertemiz (helal) olan kabul olur.”^[22]

Üçüncü Bölüm: İtikadî Reformlar

22- İslam’ı Yeni Bir Şekilde Getirmesi

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Resulullah (s.a.a) cahiliye işlerini (adet ve geleneklerini) yok ettiği gibi, Mehdi (a.s) da kendisinden önceki (hurafe ve saçma-sapan) şeyleri yok edecektir ve İslam’ı yeni bir şekilde başlatacaktır.”^[23]

23- Düşünceleri Hidayet ve Kur’ân’a Yönlendirmesi

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Halk, hidayeti (hak ve doğru olanı) isteklerine yönlendirdiklerinde, Hz. Mehdi (a.s) da istekleri hidayete yönlendirecektir. Halk, Kur’ân’ı, kendi görüş ve fikirlerine göre yorumladıklarında, Hz. Mehdi (a.s) da, görüş ve fikirleri Kur’ân’a tabi kılacaktır.”^[24]

24- İlmi Yayması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"İlim yirmi yedi kısımdır. Peygamberlerin getirdikleri ilmin tümü ise iki kısımdır. Halk bugüne kadar o iki

kısımdan fazlasını tanımamışlardır. Kâim (Hz. Mehdi -a.s-) kıyam ettiğinde, diğer yirmi beş kısmını da çıkaracak ve onları halkın arasında yayacaktır.”[25]

25- Halkı Din ve Şeriat Üzerine Doğrultması

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

“Kâim (Hz. Mehdi), benim evlatlarımdandır... O’nun sünneti benim sünnetimdir; halkı, benim din ve şeriatım üzere doğrultacak ve onları Allah’ın kitabına davet edecektir.”[26]

26- Kitap ve Sünneti Diriltmesi

Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

“Mehdi (a.s), adalet siresini (onun nasıl uygulandığını) size gösterecektir; Kitap ve sünnetin ölen (uygulanmayan) hükümlerini diriltecektir.”[27]

27- Kur’an’ı Nazil Olduğu Şekilde Halka Öğretmesi

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

“Muhammed Ehl-i Beyti’nden olan Kâim (Hz. Mehdi -a.s-) kıyam ettiğinde Kur’an’ı, Allah-u Teala’nın nazil ettiği şekilde halka öğretmeleri için bazı kimselere çadırlar kuracaktır.”[28]

Dördüncü Bölüm: İktisadî Reformlar

28- Fakirliği Gidermesi

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

“Kâim (a.s) zuhur ettiğinde, halkın arasında eşitlik icat edecektir. Öyle ki artık zekat (sadaka) almaya muhtaç bir kimse görülmeyecektir.”[29]

29- Bozukların Onarılması

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

“Bizden olan Kâim (Hz. Mehdi) kıyam ettiğinde, korkuyla yardım olunacak ve zaferle teyit edilecek.... O’nun saltanatı (hükümet ve egemenliği) doğu ve batıyı kapsayacak... yeryüzünde onarılmamış olan bozuk hiçbir şey kalmayacaktır.”[30]

30- Borçluların Borcunu Ödemesi ve Mazlumun Hakkını Zalimden Alması

Hz. Ali (a.s), Hz. Mehdi (a.s)’in tavsifinde şöyle buyurmuşlardır:

“Mehdi (a.s), her Müslüman kulu (köleyi), alıp serbest bırakacaktır; her borçlunun borcunu ödeyecektir; her mazlumun hakkını zalimden alacaktır; her ölenin borcunu ödeyecek ve ailesini yardım sigortasına bağlayacaktır.”[31]

31- Hazineseri Çıkararak Servetleri Bölmesi

Resulullah (s.a.a) Mehdi (a.s) hakkında şöyle buyurmuştur:

"Mehdi, hazineleri çıkaracak ve servetleri (halkın arasında) taksim edecektir."^[32]

32- Yerleri Şiaların Yetkisinde Bırakması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Kâim'imiz (Hz. Mehdi -a.s-) kıyam edinceye dek, şiielerimizin elinde bulunan bütün yerler onlar için helaldir; onların ellerinde bulunan yerlerin vergisinden bir miktarını alacak ve yeri onların yetkisinde bırakacaktır. Başkalarının elinde olan yerlere gelince; bu yerlerin geliri onlara haramdır. Kâimimiz kıyam ettiğinde, (onların ellerinde bulunan) yerleri onlardan alacak ve onları aşağılandıkları bir halde oradan çıkaracaktır."^[33]

33- Bağış

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

"Mehdî, benim ümmetimdedir... Bir adam O'nun huzuruna gelerek: "Ya Mehdi, bana bağışta bulun, bana bir şey ver" diyecek; Mehdi de onun taşıyabileceği kadar onun eteğine (mal ve servet) dökacaktır."^[34]

34- Adalet ve İhsanla Davranmayı Emretmesi

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Mehdi (a.s), ashabını bütün şehirlere gönderecek, onlara adalet ve ihsanla davranmayı emredecek, onları çeşitli iklimlerde (bölgelerde) hakimler yapacak ve onlara şehirleri onarmayı emredecektir."^[35]

35- Bağışta Bulunması, Halka İlim ve Hikmet Verilmesi

İmam Bakır (a.s), Hz. Mehdi (a.s)'ın tavsifinde şöyle buyurmuştur:

"Mehdi (a.s), yılda iki defa size bağışta bulunacak ve ayda iki defa size rızık (yiyecek) verecektir. Onun zamanında size hikmet verilecek; öyle ki, kadın kendi evinde Allah'ın kitabı ve Resulullah'ın sünneti üzerine hüküm verecektir."^[36]

36- Servet Toplamayı Haram Kılması

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Kâim'imiz kıyam ettiğinde, her servet ve hazineyi sahibine haram kılacaktır. Bundan dolayı onu Hazrete getirecekler, O da o mallardan yardım alacak (halkın maslahatı için o malları uygun gördüğü yerlerde harcayacak)tır."^[37]

Beşinci Bölüm: Adaleti Uygulaması

37- Yeryüzünü Adaletle Doldurması

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

"Ali bin Ebî Talib, ümmetimin İmamıdır... beklenen Kâim (Hz. Mehdi) de O'nun evlatlarındandır; Allah-u Teala yeryüzünü, O'nun vasıtasıyla cevr ve zulümle dolduğu gibi adalet ve kıstla dolduracaktır."^[38]

38- İyi ve Kötüler Hakkında Adaletle Davranması

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Kâim'imiz kıyam ettiğinde, (Beyt'ul-malı) eşit olarak bölecek ve Allah'ın yaratıkları hakkında -ister iyi olsunlar ister kötü- adaletle davranacaktır."^[39]

39- Mazlumların Hakkını Alması

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

"Mehdi (a.s), mazlumların hakkını (zalimlerden) geri alacaktır. Öyle ki, eğer insanın dişinin altında bile bir hak olursa, onu hak sahibine geri çevirmek için oradan çıkaracaktır."^[40]

40- Şahit İstemeksizin Yargılaması

İmam Hasan Askeri (a.s), Hz. Mehdi (a.s)'ın tavsifinde şöyle buyurmuştur:

"Hz. Mehdi (a.s) kıyam ettiğinde, Hz. Davud'un hükmettiği gibi -halkın arasında bir şahit istemeksizin- hükmedecektir."^[41]

* * *

Kaynakça:

- 1- Kur'ân-ı Kerim.
- 2- El-İmam'ul- Mehdi, Kazvinî, Muesseset'ul- Vefa, Kum.
- 3- Bihar'ul- Envar, Meclisî, Dar'ul- Kutub'il- İslamiyye, Tahran, h. k. 1398.
- 4- Tehzib'ul- Ahkam, Şeyh Tusî, Dar'ul- Kutub'il- İslamiyye, H. Ş. 1368.
- 5- Tefsir'ul- Burhan, Behrani, Dar'ul- Kutub'il- İslamiyye.
- 6- Sünen-i Tirmizî, Tirmizî, Dar'ul- Fikr, Beyrut, h. k. 1408.
- 7- Sirat'ul- Mustekim, Beyazî, el-Mektebet'ul- Murtezeviyye, Necef, h. k. 1384.
- 8- İlel'uş- Şerayi', Saduk, Mektebet'ud- Daveri, Kum, Bîta.
- 9- El-Ğaybet, Tusî, Muesseset'ul- Mearif'il- İslamiyye.

- 10- El-Ğaybet, Nu'manî, Muesseset-u A'lemî, Beyrut.
- 11- Kâfî, Kuleyni, Dar'ul- Kutub'il- İslamiyye, Tahran.
- 12- Kemal'ud- Din, Saduk, Muesseset'un- Neşr'il- İslamî, Kum, h. k. 1405.
- 13- Keşf'ul- Ğumme, Ebu'l- Futuh İrbilî, Dar'ul- Ezvâ', Beyrut, Bîta.
- 14- Kamil'uz- Ziyarat, İbn-i Kuluye, Mektebet'ul- Murtezeviyye, Necef, 1356.
- 15- Mihac'ud- Diraye, Hoî, Bonyad-i Ferhengi İmam'il- Mehdi (a.s), Kum, h. k. 1405.
- 16- Muntehab'ul- Eser, Safî, Neşr-i Kitab-i Kum, h. k. 1373.
- 17- Mevsuat-u Ehadis'il- İmam'il- Mehdi, Kuranî, Muesseset'ul- Mearif'il- İslamiyye, Kum, 1411.
- 18- Nehc'ul- Belağa, Seyyid Rezi, Tercüme-i Feyz'ul- İslam.
- 19- Nevâib'ud- Duhur, Mircihanî, Kitaphane-i Sadri 1369.
- 20- Vesail'uş- Şia, Şeyh Hürr-i Amilî, Dar-u İhya'it- Turas, Beyrut, h. k. 1391.
- 21- Yevm'ul- Halas, Kamil Süleyman, Dar'ul- Kitab'il- Lübnanî, Beyrut, h. k. 1402.

[1] - Bihar, C. 51, S. 115, H. 14.

[2] - Kâfî, C. 1, S. 134, H. 885.

[3] - Vesail'uş- Şia, C. 8, S. 96, H. 9.

[4] - İmam'ul- Mehdi, S. 557.

[5] - Vesail'uş- Şia, C. 3, S. 348, H. 7.

[6] - Bihar, C. 52, S. 354.

[7] - Kemal'ud- Din, S. 653.

[8] - Nevâib'ud- Duhur, C. 3, S. 125.

[9] - Sirat'ul- Mustakim, C. 2, S. 254.

[10]

- Bihar, C. 52, S. 359.

[11] - Keşf'ul- Ğümme, C. 3, S. 329.

[12] - El-İmam'ul- Mehdi, S. 543.

[13] - Mevsuat-u Ehadis'il- Mehdi, C. 1, S. 246, H. 152.

[14] - Bihar, C. 51, S. 120, H. 23.

[15] - Kemal'ud-Din, S. 318, H. 5.

[16] - Nevâib'ud- Duhur, C. 3, S. 142.

[17] - Ğaybet-i Nu'manî, S. 153.

[18] - Şura/ 41.

[19] - Tefsir-i Burhan, C. 1, S. 212.

[20] - Kamil'uz- Ziyarat, S. 332.

[21] - Ğaybet-i Şeyh Tusî, S. 475.

[22] - Ğaybet-i Şeyh Tusî, S. 290.

[23] - Ğaybet-i Nu'manî, S. 152.

[24] - Nehc'ul- Belağa, H. 138.

[25] - Mevsuat-u Ehadis'il- Mehdi (a.s), C. 4, S. 53.

[26] - Bihar, C. 51, S. 73, h.19.

[27] - Bihar, C. 51, S. 73, H. 19.

[28] - Nevaib'ud- Duhur, C. 3, S. 409.

[29] - Bihar, C. 52, S. 390 , H. 212.

[30] - Minhac'ul- Beraa, C. 8, S. 353.

[31] - İmam Mehdi (a.s), S. 631.

[32] - Münteheb'ul- Eser, S. 472.

[33] - Kâfi, C. 1, S. 408.

[34] - Sünen-i Tirmizî, C. 4, S. 439, H. 2232.

[35] - Yevm'ul- Halas, S. 395.

[36] - Ğaybet-i Nu'manî, S. 158.

[37] - Tehzib'ul- Ahkam, C. 4, S. 144, H. 402.

[38] - Keşf'ul- Ğumme, C. 3, S. 328.

[39] - İlel'uş- Şerayi, S. 161.

[40] - Mevsuat-u Ehadis'il- Mehdi, C. 1, S. 221.

[41] - Kâfi, C. 1, S. 509, H. 13.

Birinci Bölüm: Ehl-i Beyt (a.s.)'ın Zahiri ve Batini Özellikleri

1- Ehl-i Beyt (a.s.)'ın Cismi Gelişimi

Hekime Hatun diyor ki:

Nercis hanım doğum yaptıktan kırk gün sonra İmam Hasan Askerî (a.s.)'ın huzuruna vardım. Derken mevlamız Sahib'uz- Zaman'ın (Hz. Mehdi'nin) evde konuştuğu halde yürüdüğünü gördüm. O'nun, konuşurken kullandığı sözcükten daha fasih bir sözcük görmedim. Bu esnada İmam Hasan Askerî (a.s.) gülümseyerek şöyle buyurdular:

"Biz İmamlar topluluğu bir günde, diğer kimselerin bir haftada geliştiği kadar geliyoruz."^[1]

2- Yüzüğü Sağ Elin Parmağına Takmaları

İmam Rıza (a.s.) bir hadisinde şöyle buyurmuştur:

"Peygamber-i Ekrem (s.a.a), Emir'ul- Muminin Ali (a.s) ve diğer (masum) İmamlar, yüzüğü sağ elin parmağına takarlardı."^[2]

3- Pamuk elbise Giymeleri

Emir'ul-Muminin Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Pamuk elbise giyin; zira pamuk elbise, Resulullah (s.a.a) ve biz Ehl-i Beyt'in elbisesidir."^[3]

4- Güzel Koku Kullanmaları

Ebubekr bin Abdullah'ıl- Eş'ârî diyor ki:

İmam Sadık (a.s.)'dan, misk kokusunu koklamanın câiz olup olmadığı hakkında soru sorduğumda: "Biz onu kokluyoruz" diye buyurdular."^[4]

5- Dünya ve Ahiretle İlgili Sözleri

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Dünyasını ahireti veya ahiretini dünyası için terk eden kimse bizden değildir."^[5]

6- Musibete Karşı Davranışları

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Biz Ehl-i Beyt, musibetten (ölümden) önce ağlar sızlarız. Ama Allah'ın emri nazil olduğunda, O'nun hükmüne razı, emrine de teslim oluruz. Allah'ın bizim için sevdiği şeyi sevmemek bize yakışmaz."^[6]

7- Sevilecek Olaylarda Allah'a İtaat, Sevilmeyecek Olaylarda ise O'na Hamd Etmeleri

Bir grup insan İmam Zeyn'ul-Abidin (a.s)'ın huzurunda oldukları bir sırada ağlama sesleri yükseldi. İmam (a.s) iç odaya girip çıktığında: "Sevilmeyecek bir olay mı vuku buldu?" diye sordukları zaman: "Evet" diye cevap verdi.

Huzurundaki insanlar İmam (a.s)'a tesliyet demeye başladılar ve İmam (a.s)'ın sabır ve metanetine şaşırp kaldılar. İmam (a.s) onların bu halini görünce şöyle buyurdular:

"...Biz öyle bir Ehl-i Beyt'iz ki, sevdiğimiz olaylarda Allah'a (şükür ve) itaat ederiz; sevmediğimiz olaylarda ise O'na hamd ederiz."^[7]

8- Yiğitlik ve Mürüvvetleri

Zürare diyor ki:

İmam Cafer Sadık (a.s)'dan şöyle buyurduğunu duydum:

"Biz öyle bir âileyiz ki, yiğitlik ve mürüvvetimiz, bize zulmedenleri affetmektir."^[8]

9- Masum, Şahid, Hüccet ve Kur'an'la Birlikte Olmaları

Emir'ul-Muminin Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki:

"Allah-u Teala bizi, her çeşit çirkinlikten arındırıp korumuştur; bizi yaratıklarına şahitler ve yeryüzünün hücceti kılmıştır. Bizi Kur'an'la, Kur'an'ı da bizimle eş etmiştir. Biz Kur'an'dan, Kur'an da bizden ayrılmaz."^[9]

10- Kur'an'ın Müfessirleri

İmam Hüseyin (a.s) bir hutbesinde şöyle buyurmuştur:

"Biz, Allah'ın galip olan hizbiyiz; Peygamberinin yakın âilesiyiz; Resulullah (s.a.a)'ın bizi, Kitab'ın eşi kıldığı iki değerli emanetten biriyiz. O kitapta her şeyin açıklaması vardır; batıl, önünden ve arkasından ona gelemeyiz; onun tefsirinde bize güvenilmiştir..."^[10]

11- Velayetlerinin Farz Kılınması ve Allah'ın Emri Doğrultusunda Hareket Etmeleri

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Allah-u Teala bizim velayetimizi farz, sevgimizi ise gerekli kılmıştır. Allah'a and olsun ki biz, kendi isteğimiz üzere konuşmuyoruz, şahsi görüşümüzle amel etmiyoruz ve yüce Rabbimizin buyurduğundan başka bir şey söylemiyoruz."^[11]

12- Kur'an'a Karşı Davranışları

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Kur'an'da, (bir takım) muhkem (hükmü açık) ve müteşabih (hükmü açık olmayan) ayetler vardır. Muhkem ayetlere gelince; onlara iman edip emirlerine göre amel ediyoruz. Müteşabih ayetlere gelince; onlara da iman ediyoruz; (ama hükümleri açık olmadıklarından dolayı) onlarla amel etmiyoruz."^[12]

13- Hal ve Hareketleri

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Allah-u Teala, bizim sevgi, velayet ve itaatimizi size farz kılmıştır; o halde bizden olan, bize uymalıdır. Haram ve şüpheli olan şeylerden kaçınmak, çalışıp çaba sarf etmek, emaneti -ister iyi adam olsun ister kötü-sahibine eda etmek, akrabalara iyilikte bulunmak, misafiri ağırlamak ve günahkârın suçundan geçmek bizim hal ve hareketlerimizdendir. (Bilin ki,) bize uymayan bizden değildir!"^[13]

14- Ehl-i Beyt'in Şiari (Sloganı)

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"...İmam Hüseyin (a.s)'ın şiarı (sloganı) 'yâ Muhammed' idi. Bizim şiarımız da 'yâ Muhammed'dir."^[14]

15- Mazlumların Hakkını Zalimlerden Almaları

Bir adam İmam Musa Kazım (a.s)'a: "Neden Emir'ul-Muminin Ali (a.s), hükümeti döneminde Fedeğ'i geri almadı?" diye sorduğunda İmam (a.s) şöyle buyurdular:

"Biz öyle bir Ehl-i Beyt'iz ki, hakkımızı bize zulmedenlerden kendimiz almayız; onu Allah alır. Biz, müminlerin velileriyiz; onların yararına hükmeder, onların haklarını onlara zulmedenlerden alır ama kendi hakkımızı (bize zulmedenlerden) almayız."^[15]

16- Tavsiyeleri

İmamlardan şöyle buyurdıkları naklolunmuştur:

"Bizlere ziynet olunuz; utanç esilesi ve leke olmayınız. (Bilin ki,) Allah'la yaratıkları arasında akrabalık bağı yoktur. Bilin ki, kim birini imam edinirse, onun yaptığı ameli yapmalıdır. Bizimle birlikte ateşten bir kurtuluş belgesi yoktur; bizim (onu kurtarmak için) Allah'a bir hüccet ve delilimiz de yoktur. O halde bize karşı isyan etmekten ve bizim hakkımızda guluv etmekten (aşırı gitmekten) sakınınız... Allah'a and olsun ki, gulat (haddi aşan ve taşkınlıkta bulunanlar), Yahudi, Hristiyan, Mecusi ve müşriklerden daha kötüdürler. Guluv eden kimse bize dönerse, onu kabul etmeyiz... Ama eğer (bizim hakkımızda) kusur eden birisi bize dönerse, onu kabul ederiz; çünkü kusur eden kimse, öğrendiğinde amel etmeye çalışır."^[16]

17- Ehl-i Beyt Açısından Müminin Özellikleri

İmam Rıza (a.s) buyurmuştur ki:

"Mümin, kendisinde üç haslet olmadıkça mümin olmaz: Rabbinden bir sünnet, Peygamberinden bir sünnet ve İmamından bir sünnet. Rabbinden olan sünnet, sırrı gizlemektir; Peygamberinden olan sünnet, halkla iyi geçinmektir; İmamından olan sünnet ise sıkıntı ve zorluklarda sabırlı olmaktır."^[17]

İkinci Bölüm: Ehl-i Beyt (a.s)'ın İbadi Siresi

18- Mağfiret Dilemeleri

Deylemî diyor ki:

"Resulullah (s.a.a), her gün yetmiş defa Allah'tan mağfiret dileyerek şöyle derdi:

"Esteğfirullahe rebbi ve etubu ileyh."

"Rabbimden mağfiret diliyor ve O'na dönüyorum."

Böylece Resulullah (s.a.a)'ın Ehl-i Beyt'i ve değerli ashabı da Allah-u Teala'nın: **"Rabbinizden mağfiret dileyin ve O'na dönün"** sözünden dolayı mağfiret dileyip O'na doğru tövbe ediyorlardı.^[18]

19- Şaban Ayını Oruç Tutmaları

Zeyd bin Şeham diyor ki:

İmam Sadık (a.s)'a: "Acaba babalarından Şaban ayını oruç tutan biri var mıydı?" diye sorduğumda buyurdular ki:

"Evet, babalarım o ayı oruç tutuyorlardı, ben de o ayı oruç tutuyorum ve şialarıma da o ayın orucunu tutmalarını tavsiye ediyorum."^[19]

20- Anne ve Babalara Çocuklarının İbadet ve Oruç Tutmalarıyla İlgili Tavsiyeleri

İmam Sadık (a.s), babasının şöyle buyurduğunu nakletmektedir:

"Bizler, çocuklarımız beş yaşında olduklarında onlara namaz kılmayı emrediyoruz; sizler de çocuklarınıza yedi yaşında olduklarında namaz kılmayı emrediniz. Biz çocuklarımıza yedi yaşında olduklarında, edebildikleri kadar gündüzün orucundan oruç tutmalarını emrediyoruz; sizler de çocuklarınız dokuz yaşında olduklarında, güçleri yettiği kadar gündüzün orucundan oruç tutmalarını, susuzluk galip geldiğinde ise iftar etmelerini emrediniz."^[20]

21- Hz. Fatıma (a.s)'ın Tesbihini Çocuklarına Emretmeleri

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Ey Eba Harun! Biz çocuklarımızı namaza emrettiğimiz gibi, Hz. Fatıma (a.s)'ın tesbihine (zikrine) de emrediyoruz; o halde ona sarıl. Zira ona sarılan (o zikri sürekli söyleyen) kimse, bedbaht ve şakî olmaz."^[21]

22- Uyumak İstediklerinde Yaptıkları Amel

Ravi diyor ki:

İmam Rıza (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Biz Ehl-i Beyt, uyumak istediğimizde on^[22] amel yaparız:

- 1) Abdest alırız.
- 2) Sağ kol üzerine yatarız.
- 3) Otuz üç defa "**Subhanellah**" deriz.
- 4) Otuz üç defa "**el-hamdulillah**" deriz.
- 5) Otuz dört defa "**Allah-u Ekber**" deriz.
- 6) Yüzümüzü kibleye çeviririz.
- 7) Hamd suresini okuruz.
- 8) Ayet'el- Kürsüyü tilavet ederiz.
- 9) "**Şehidellahu innehu lâ ilahe illellah**"^[23] ayetini sonuna kadar okuruz...

O halde kim böyle yaparsa, payını o geceden almış olur."^[24]

Üçüncü Bölüm: Ehl-i Beyt (a.s)'ın İçtimâî Siresi

23- Maişet Peşice Gitmeleri

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Maişet (rızk) elde etmede tembellik ve gevşeklik yapmayın. Zira babalarımız, maişet peşice koşup onu elde etmeye çalışıyorlardı."^[25]

24- Çalışmaları

İmam Musa Kazım (a.s) buyurmuştur ki:

"... Resulullah (s.a.a), Emir'ul-Muminin (a.s) ve babalarımın hepsi, elleriyle çalışmışlardır. Çalışmak, peygamberlerin, resullerin, vasilerin ve salihlerin amellerindendir."^[26]

25- Misafire Karşı Davranışları

İmam Rıza (a.s) buyurmuştur ki:

"Biz Ehl-i Beyt, misafirlerimizi çalıştırmayız."^[27]

26- İhsan ve Bağışta Bulunmaları

İmam Bakır (a.s) buyurmuştur ki:

"Biz, yemek (ihسان) vermeye, yabancı insanlara bağışta bulunmaya, halk yattığında ise namaz kılmaya emrolunmuş bir Ehl-i Beyt'iz."^[28]

27- Sorumluluk Duyguları

İmam Hüseyin (a.s) bir konuşmasında Allah’a şöyle arz ediyor:

“Allah’ım, sen biliyorsun ki, bizim tarafımızdan gerçekleşen kıyam, saltanat ve değersiz dünya mallarından bir şeye ulaşmak için değildir. Senin dininin nişanelerini (öğretilerini) göstermek, beldelerinde işleri düzeltip rayına oturtmak, mazlum kullarına emniyet ve güvence kazandırmak ve İslam’ın farzlarına, Resulullah’ın sünnet ve hükümlerine amel olunması içindir...”[29]

28- Marifet Miktarınca Bağışta Bulunmaları

İmam Hüseyin (a.s), kendisinden bir şey isteyen göçebe bir dilenciye şöyle buyurdular:

“Ey göçebe! Biz öyle bir âileyiz ki, bağış ve ihsanı, insanların marifet ve bilinçleri miktarınca veriyoruz.”[30]

29- Hediyeleri

Şair Ferazdak, İmam Zeyn’ul-Abidin (a.s) hakkındaki söylediği şiirinden dolayı hükümet tarafından hapse atıldı. Serbest bırakıldığında İmam (a.s) on bin dirhem ona gönderdi. Ama o: “Ben şiirleri Allah için söyledim” diyerek hediyeği geri çevirdi. İmam (a.s) onun bu davranışına karşı buyurdular ki:

“Allah-u Teala, senin hâl ve hareketlerini görüp takdir etmiştir... Fakat biz Ehl-i Beyt, bir şey hediye ettiğimizde artık onu geri almayız.”[31]

30- Mihriyedeki Ölçüleri

İmam Hüseyin (a.s) buyurmuştur ki:

“Biz, Resulullah (s.a.a)’ın, kızlarının, hanımlarının ve âilesinin mihriyedeki sünnet ve adetlerinden öteye geçmeyiz. Peygamber (s.a.a)’ın mihriyedeki sünneti dört yüz seksen (dirhem) tutarında olan 12 Evkiye idi.”[32]

31- Yaşam Masrafları

Ravi diyor ki:

Sindi bin Şahik, İmam Musa Kazım (a.s)’a: “Sizi kefenlemek için bana müsaade etmenizi istiyorum” (yani bırakırsanız sizin kefen masraflarınızı ben üstlenirim) dediğinde, İmam (a.s) buyurdular ki:

“Biz öyle bir Ehl-i Beyt’iz ki, hac masraflarımız, kadınlarımızın mihriyeleri ve kefenlerimiz, bizim tertemiz ve pâk olan mallarımızdandır.”[33]

Dördüncü Bölüm: Çeşitli Konular Hakkındaki Sireleri

32- Nâib Tayin Etmeleri

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

“Bizden bir İmam öldüğünde, kendisi gibi alim olan, kendisi gibi amel eden ve kendisinin davet ettiği şeyin aynısına davet eden bir kimseyi mutlaka kendi yerine bırakır.”[34]

33- Ehl-i Beyt'e Uymanın Gerekliliği

İmam Sadık (a.s) bir hadiste buyurmuşlardır ki:

"Allah'a and olsun ki biz, konuştuğumuzda konuşmanızı, sustuğumuzda ise susmanızı seviyoruz. Allah Teala, bizim emrimize muhalefet etmede hiçbir kimse için bir hayır karar kılmamıştır (her hayır biz Ehl-i Beyt'in emrine uymaktadır)."[35]

34- Zuhur Vaktini Belirlememeleri

Ebu Besir diyor ki:

İmam Sadık (a.s)'a: "Sana feda olayım, Kâim (Hz. Mehdi -a.s-) ne zaman zuhur edecektir?" diye sorduğumda buyurdular ki:

"Ya Eba Muhammed! Biz öyle bir Ehl-i Beyt'iz ki, vakit belirlemeyiz; zira Resulullah (s.a.a) buyurmuşlardır ki: "Vakit belirleyen kimseler, yalan söylemişlerdir."[36]

35- Sadakanın Ehl-i Beyt'e Haram Olması

Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki:

"Biz öyle bir Ehl-i Beyt'iz ki, sadaka bize helal değildir. Biz, abdesti kamil almaya emrolunmuşuz."[37]

36- Önemli Tavsiyeleri

Hız. Ali (a.s) bir hadiste şöyle buyurmuştur:

"Bilin ki insanlar, takvadan daha önemli bir şeye emredilmemişlerdir; zira takva, biz Ehl-i Beyt'in tavsiye ettiği bir şeydir."[38]

37- Ölüm Anında Güzel Vasiyet Etmeyi Emretmeleri

İmam Sadık (a.s) buyurmuştur ki:

"Kim ölüm anında güzel vasiyet etmezse, bu onun mürüvvet ve aklının noksanlığına delalet eder."

Sonra buyurdular ki:

"Resulullah (s.a.a) Hız. Ali (a.s)'a, o da İmam Hasan (a.s)'a, o da İmam Hüseyin (a.s)'a, o da imam Zeyn'ul-Abidin (a.s)'a... vasiyet ettiler."[39]

38- Hummayı Tedavileri

İmam Sadık (a.s)'ın yanında humma hakkında konuştuklarında buyurdular ki:

"Biz Ehl-i Beyt, hummayı (sıtmayı-ateşi) soğuk su üzerimize dökmek ve elma yemekle tedavi ediyoruz."[40]

39- Mezheplerinden Olmayanlara Karşı Tavrıları

Muaviye bin Veheb diyor ki:

İmam Sadık (a.s)'a: "Akraba ve arkadaşlarımızdan olan Ehl-i Sünnete karşı nasıl davranmalıyız?" diye sorduğumda buyurdular ki:

"Kendilerine uyduğunuz İmamlarınıza bakın; onlar nasıl davranıyorlarsa siz de öyle davranın. Allah'a and olsun ki, sizin İmamlarınız, onların hastalarını ziyaret ediyor, cenaze merasimlerinde hazır oluyor, onların yararına ve zararına tanıklıkta bulunuyor ve emaneti onlara geri çeviriyorlar."^[41]

40- Münafıklara Karşı Davranışları

Ravi diyor ki:

Hüseyin bin Ali (a.s), Emevi büyüklerinden olan Sa'd bin As'a cenaze namazı kılmaya mecbur olduğunda, namazda ona lanet etti. İmam (a.s)'ın ona lanet ettiğini duyan birisi: "Ey Resulullah'ın oğlu! Ölülerinize böyle mi namaz kılıyorsunuz?" dediğinde, İmam (a.s): "Bizim, düşmanlarımıza namazımız böyledir" diye cevap verdi.^[42]

Kaynakça:

- 1- İsbat'ul- Hudat, Şeyh Hürri Amili, Dar'ul- Kutub'ul- İslamiyye.
- 2- İrşad'ul- Kulub, Deylemî.
- 3- İhtisas, Şeyh Mufid, Camia-i Müderrisin.
- 4- El-Emali, Şeyh Mufid, Camia-i Müderrisin.
- 5- İstibsar, Şeyh Tusî.
- 6- İkmal'ud- Din, Saduk, Camia-i Müderrisin.
- 7- Bihar'ul- Envar, Allame Meclisî, Mektebet'ul- İslamiyye.
- 8- İlal'uş- Şerayî', Saduk, Mektebet'ud- Daverî, Kum, Bîta.
- 9- Felâh'us- Sail, Seyyid bin Tavus, Defter-i Tebliğat-i İslami.
- 10- Kâfî, Kuleyni, İslamiyye.
- 11- Keşf'ul- Ğumme, İrbilî.
- 12- Muheccet'ul- Beyza, Feyz-i Kaşani, Camia-i Müderrisin.
- 13- Mustedrek'ul- Vesail, Mirza Hüseyin Nuri, Âl'ul- Beyt.
- 14- Mevsuat-u Kelimat'il- İmam Hüseyin (a.s), Pejuheşkede-i Bakır'il- Ulum (a.s).
- 15- Men La Yahzuruh'ul- Fakih, Saduk.
- 16- Vesail'uş- Şia, Şeyh Hurr-i Amilî, Mektebet'ul- İslamiyye.

- İsbat'ul- Hudat, C. 7, S. 344, H. 117.

[2] - Bihar, C. 11, S. 62.

[3] - Vesail'uş- Şia, C. 3, S. 357, H. 1.

[4] - Kâfî, C. 6, S. 515, H. 5.

[5] - Vesail'uş- Şia, C. 12, S. 49, H. 1.

[6] - Vesail'uş- Şia, C. 2, S. 919, H. 4.

[7] - Keşf'ul- Ğumme, C. 2, S. 103.

[8] - Vesâil'uş- Şia, C. 8, S. 522, H. 8.

[9] - Vesâil'uş- Şia, C. 18, S. 132, H. 4.

[10] - Vesail'uş- Şia, C. 18, S. 144, H. 45.

[11] - Emalî-yi Mufid, S. 59, H. 4.

[12] - Vesâil'uş- Şia, C. 18, S. 146, H. 52.

[13] - El-İhtisas, S. 241.

[14] - Kâfî, C. 5, S. 47, H. 1.

[15] - İlel'uş- Şerayi', S. 155, H. 3.

[16] - İsbat'ul- Hudat, C. 7, S. 447, H. 69.

[17] - Tuhaf'ul- Ukul, S. 921, H. 1; Müstedrek'ul- Vesail, C. 2, S. 424, H. 2357.

[18] - İrşad'ul- Kulub, S. 45.

[19] - Vesâil'uş- Şia, C. 7, S. 377, H. 32.

[20] - İstibsar, C. 1, S. 409, H. 6.

[21] - Kâfî, C. 1, S. 343, H. 13.

[22] - Rivayette onuncu amel zikredilmemiştir.

[23] - Âl- İmran/18.

[24] - Felah'us- Sâil, S. 280.

[25] - Men Lâ Yahzuruh'ul- Fakih, C. 3, S. 99, H. 3576.

[26] - Kâfî, C. 5, S. 75, H. 10.

[27] - Kâfî, C. 6, S. 283, H. 2.

[28] - Kâfî, C. 4, S. 50, H. 4.

[29] - Tuhaful- Ukul, S. 481.

[30] - Mevsuat-u Kelimat'il- İmam Hüseyin (a.s), S. 765.

[31] - Keşf'ul- Ğumme, C. 2, S. 80.

[32] - Mevsuat-u Kelimat'il- İmam Hüseyin (a.s), S. 243.

[33] - Vesâil'uş- Şia, C. 2, S. 76, H. 1.

[34] - Bihar, C. 23, S. 41, H. 75.

[35] - Vesâil'uş- Şia, C. 18, S. 91, H. 10.

[36] - İsbat'ul- Hudat, C. 7, S. 86, H. 525.

[37] - Vesâil'uş- Şia, C. 1, S. 343, H. 4.

[38] - A. K. C. 12, S. 155.

[39] - Men Lâ Yahzuruh'ul- Fakih, C. 4, S. 138, H. 6416.

[40] - Vesâil'uş- Şia, C. 17, S. 126, H. 3.

[41] - A. K. C. 8, S. 399, H. 3.

[42] - Mevsuat-u Kelimat'il- İmam Hüseyin (a.s), S. 689.

